

KERTOMUS

SUOMEN AMMATTIJÄRJESTÖN TOIMINNASTA
VUONNA 1922

Kertomus

Suomen Ämmattijärjestön toiminnasta v. 1922.

Yleiskatsaus.

Vuosi 1922, kuten edellinenkin vuosi, alkoi työläisille epäedullisissa olosuhteissa. Vuoden 1920 lopulla alkanut työttömyysaikakausi jatkui edelleen. Vuoden alkukuukausina oli yli kymmenentuhatta työläistä työttömänä, ollen heidän perheittensä jäsenten lukumäärä yli kaksikymmentätuhatta. Paperi- ja puutavateollisuudessa oli tosin entistään jonkun verran parempi työaika, mutta työläisten yleiseen taloudelliseen asemaan ei se voinut suurestikaan vaikuttaa, ei ainakaan kesän alkuun mennessä, jolloin kaikkialla maassa alkoi vähän parempi työaika.

Vuodelle 1922 siirryttäessä eivät siis työläisten tulevaisuuden-toiveet olleet varsin valoisat, vaan päinvastoin, sillä huonoa työaika hyväkseen käyttäen yrittivät kapitalistiset työnantajat rinnan jatkuvan työttömyyden kanssa huonontaa työläisten palkka- ja työehtoja. Työläisten elämän teki vielä synkemmäksi porvariston heitä ja heidän järjestöjään vastaan harjoittama raaka poliittinen vaino, jonka avulla se tuki työväestöä vastaan aloittamaansa taloudellista taistelua. Siitä, että porvariston hyökkäysmenettely oli muodostunut juuri tällaiseksi, on S. Ämmattijärjestön taholta tehty useita kertoja selkoa, mutta ymmärrettävimmän se kuitenkin selostettiin S. Ämmattijärjestön kiertokirjeessä kuluneen vuoden helmikuun 28 päivästä. Siinä m.m. sanottiin, että ilmenneiden vaino- ja hyökkäystoimenpiteiden avulla kapitalistit yrittävät alentaa palkat, jatkaa työpäivää, sivuuttaa järjestölliset ja lainsäädännölliset sopimukset sekä yleensä murskata työväenluokan kehitys ja työntää se vuosikymmeniä taaksepäin.

Kuinka oikein tilanne ja kapitalistien suunnitelmat arvioitiin yllämainitussa kiertokirjeessä, osoittivat myöhemmät tapahtumat aivan kumoamattomasta. Kapitalisteille ei enää riittänyt työläisten työstäerötteleminen ja salakähmäiset ja mielivaltaiset työ-

suhteiden järjestelyt, vaan ryhtyivät he käyttämään suoraviivaisempia keinoja työläisten järjestöjen murskaamiseksi ja työläisten orjuuttamiseksi, kuten esim. Varkauden ja Pohjolan lakkojen yhteydessä tapahtui. Kapitalistien vainotoimenpiteet saivat raaemman ja häikäilemättömämmän muodon kuin koskaan ennen. Työläisiä piiskattiin ja heidän luottohenkilöitensä vangittiin.

Kuten ylläolevasta käy selville, oli S. Ammattijärjestön vuoden 1922 aikana toimittava erittäin vaikeissa olosuhteissa. Toimintaa vaikeutti vielä lisäksi se, että huonon työajan ollessa eivät vähemmin kehittyneet työläiset uskaltaneet työpaikkansa menettämisen pelosta kuulua järjestöihinsä ja ottaa osaa niiden toimintaan. Mutta kaikesta tästä huolimatta, vaikka taloudellinen ja poliittinen tilanne olikin työläisiin ja heidän järjestöihinsä nähden mitä huonoin ja vaikka kapitalistit valtiovallan tukemana tekivät kaikkensa työväenjärjestöjen taistelukuntoisuuden heikontamiseksi, jopa niiden kokonaan hajoittamiseksi, ei tilanne kuitenkaan muodostunut työläisille niin epäedulliseksi, kuin se olisi saattanut muodostua. Muutamia tärkeitä lakkoja tosin menetettiin, mutta järjestöt ja niiden toiminta jäivät kuitenkin ehjiksi. Voidaanpa tyydytyksellä merkitä, että saavutetut voitot, vainotoimenpiteistä huolimatta, olivat kärsittyjä tappioita paljon suuremmat. Vuoden loputtua voitiin todeta, että työläisten palkat olivat nousseet keskimäärin enemmän kuin elintarpeiden hinnat olivat vuoden aikana koroittuneet.

Raskas taloudellinen aika ja kapitalistien häikäilemättömät vainotoimenpiteet eivät myöskään voineet suuresti vaikuttaa S. Ammattijärjestön jäsenmäärään. Jäsenmäärä, joka vuoden 1921 lopussa oli 48,589, aleni vuoden aikana 48,176:een jäseneseen. Alennus oli siis ainoastaan 413 jäsentä.

Tyydytyksellä voimme siis mainita, että kapitalistit eivät häikäilemättömillä keinoillaan saavuttaneet suuriakaan tuloksia. Joskaan ammatillisesti järjestynyt työväestö ei suoriutunutkaan voittajana, eivät myöskään kapitalistit voittaneet. Osavoittoja kapitalistit kyllä saavuttivat, mutta yleisemmin katsoen oli työläisten ja heidän järjestöjensä voitto ehdoton. Palkkojen nousu on siitä varmimpana todistuksena. Saavutettuna voittona voidaan myöskin mainita se tosiseikka, että työläiset ovat yhä enemmän tulleet selville siitä, ettei heillä keskenään ole erikoisempia suuntariitaisuuksia olemassa, vaan että he kaikin yhteisesti kaipaavat leipää, oikeutta ja vapautta, ja että he voivat saavuttaa nämä ainoastaan järkkymättömän luokkataistelun avulla.

Suomen Ammattijärjestön toimikunnan jäsenet ja toimitsijat.

* Vuoden alussa kuuluivat S. Ammattijärjestön toimikuntaan seuraavat henkilöt: Puheenjohtajana Matti Väisänen; S. Ajurien liitosta K. M. Pukki, varalla J. Holopainen; S. Jalometallityöntekijäm liitosta Vilho Lahti; S. Liike- ja Taloustyöntekijäin liitosta Arttur Hellman, varalla Valter Laakso; S. Kirjatyöntekijäin liitosta O. A. Nyman, varalla Uno H. Immonen; S. Kivityöntekijäin liitosta Edv. Huttunen, varalla K. Mäkinen; S. V. R:den Konepajojen t.t. liitosta Osk. Lamminsalo, varalla A. Salminen; S. Kutomateollisuustyöväen liitosta Vihtori Kanto, varalla J. Tunturi; S. Lasiteollisuustyöväen liitosta Artturi Alanne, varalla V. Ahonen; S. Elintarveteollisuustyöntekijäin liitosta Viktor Salomaa, varalla Yrjö Räsänen; S. Maalarityöntekijäin liitosta Uno Nurminen, varalla Aleks. Allila; S. Merimiesten ja Lämmittäjien Unionista K. Ahonen, varalla K. Järvinen; S. Metalliteollisuustyöntekijäin liitosta Väinö V. Salovaara, A. Virta, varalla L. Nurmiaho, J. K. Lehtonen; S. Muurarien, Rapparien ja L^Tunintekijäin liitosta E. Leino, varalla H. Hautala; S. Nahkateollisuustyöntekijäin liitosta Hj. Eklund, varalla J. Venhola; S. Puutyöntekijäin liitosta Arvo Tuominen, varalla Heikki Moisio; S. Paperiteollisuustyöväen liitosta Kalle Koivunen, varalla J. Mäkinen; S. Rautatieläisten Ammattiliitosta E. A. Metsäranta, varalla A. Lindberg; S. Vaatetustyöntekijäin liitosta A. Terho, varalla Elmi Peltolehto; S. Sukeltajain liitosta J. Tähtitanner; S. Saha-, Kuljetus- ja Sekatyöväen liitosta Hj. Niemelä, K. Kankari, K. Karila, varalla V. Viherkoski, P. Nevalainen, A. Gylling; S. Tie- ja Vesirakennustyöläisten liitosta Emil Halonen, varalla H. Turunen.

Vuoden ajalla tapahtui toimikunnan jäsenistössä seuraavat lisäykset ja muutokset: Perustetusta S. Maatyöväen liitosta valittiin toimikuntaan K. J. Aalto, varalle O. Rantanen; huhtikuun alkupuolella kutsui S. Metalliteollisuustyöntekijäin liitto edustajansa V. V. Salovaaran pois toimikunnasta ja valitsi hänen tilalleen toimikuntaan varajäsenen L. Nurmiahon sekä varalle F. Hyrslyn; S. Muurarien, Rapparien ja Uunintekijäin liiton edustajakokouksessa huhtik. 18—22 p:nä valittiin toimikuntaan Erkki Härmä, varalle E. Nyqvist; S. Tie- ja Vesirakennustyöläisten liiton edustajakokous kesäk. 6—8 p:nä valitsi toimikunnan jäseneksi K. Toppisen, varalle K. A. Männistön; S. Puutyöntekijäin liiton 7:s edustajakokous syysk. 18—22 p:nä valitsi toimikuntaan Nestori Arosen, varalle Heikki Moisio; S. Paperiteollisuustyöväen liiton edustajakokous syysk. 23—25 p:nä asetti toimikuntaan J. Mäkisen, varalle Alarik Ulasen; aikaisemmin oli S. Nahkateollisuustyöntekijäin liitosta ilmoitettu toimikunnan vakinaiseksi jäseneksi A. Manninen ja S. Sukeltajain liitosta Ville Suhonnn. A. Heinonen edusti S. Puutyöntekijäin liittoa yhdessä toimikunnan kokouksessa.

Toimikunnan varapuheenjohtajana toimi vuoden alussa Arvo Tuominen ja hänen vangitsemisensä jälkeen toimikunnan jäsen K. Kankari.

Toimeenpanevaan valiokuntaan kuuluivat vuoden ajalla: Matti Väisänen (puheenjohtajana), Arvo Tuominen (varapuheenjohtajana vangituksi tulemiseensa asti), K. Kankari (varapuheenjohtajana Tuomisen poistumisen jälkeen), V. V. Salovaara huhtik. 10 p:ään, O. A. Nyman, Viktor Salomaa helmik. 23 p:stä ja Lauri Nurmiaho huhtik. 10 p:stä alkaen. Varajäseninä toimeenpaneavassa valiokunnassa olivat: Arttur Hellman, Hj. Niemelä ja H. Moisio sekä Viktor Salomaa ennen vakinaiseksi jäseneksi siirtymistään.

Toimitsijoina olivat: Matti Väisänen puheenjohtajana, allekirjoittanut E. A. Metsäranta sihteerinä, Aatu Halme taloudenhoitajana, Lempi Paasivuori toimistoapulaisena sekä Hilma Holm konekirjoittajana lokak. 1 p :ään ja Tyyne Leivo marrask. 1 p :stä alkaen. Maiju Räsänen oli lokakuun ajan väliaikaisena konekirjoittajana.

Toimikunta piti vuoden kuluessa 5 ja toimeenpaneva valiokunta 49 kokousta.

Toimikunnan kokouksiin ovat osaaottaneet: Matti Väisänen 4, O. Lamminsalo 5, V. Salomaa 5, A. Terho 5, K. Karila 5, E. A. Metsäranta 5, A. Hellman 4, O. A. Nyman 4, U. Nurminen 4, K. Ahonen 4, A. Virta 4, J. Venhola 4, H. Moisio 4, Hj. Niemelä 4, K. Kankari 4, K. M. Pukki 3, A. Alanne 3, K. Koivunen 3, L. Nurmiaho 3, V. Kanto 3, V. Lahti 2, K. Mäkinen 2, Edv. Huttunen 2, J. K. Lehtonen 2, H. Hautala 2, J. Mäkinen 2, H. Turunen 2, J. Tähtitanner 2, V. Suhonen 2, K. J. Aalto 2, O. Rantanen 2, F. Hyrsky 2, E. Härmä 2, J. Tunturi 1, A. Manninen 1, V. Laakso 1, J. Holopainen 1, O. Nuutinen 1, A. Allila 1, A. Heinonen 1, K. Toppinen 1 ja K. A. Männistö 1 kertaa.

Toimeenpanevan valiokunnan kokouksiin ovat osaaottaneet : Matti Väisänen 26, K. Kankari 33, O. A. Nyman 40, V. Salomaa 37, A. Hellman 29, H. Moisio 28, L. Nurmiaho 20, V. V. Salovaara 13, Hj. Niemelä 12 A. Tuominen 3 kertaa. S. Ammattijärjestön toimitsijoista on näissä kokouksissa ollut: E. A. Metsäranta 46, A. Halme 39, Edv. Huttunen 5 ja A. Räsänen 3 kertaa.

Liittokokoukset.

Suomen Maatyöväen liiton 2:n edustajakokous, joka oli tavallaan liiton uudelleen perustamiskokous, pidettiin Tampereen työväentalolla maaliskuun 25—26 p:nä. Kokous kutsuttiin koolle S. Maatyöväen liiton huoltokomitean puolesta. S; Saha-, Kuljetus- ja Sekatyöväen liiton puheenjohtaja K. Kankari avasi kokouksen. S. Ammattijärjestön edustajina liiton kokouksessa olivat Matti *Väisänen* ja Edv. *Huttunen*. S. Ammattijärjestö maksoi kokouksesta aiheutuneet menot. Liiton kotipaikaksi hyväksyttiin Helsinki.

S. Maatyöväen liiton toiminta oli ollut lakkautettuna vuodesta 1918 lähtien ja olivat ammatillisesti järjestyneet työläiset kuuluneet S. Tehdasr ja Sekatyöväen liittoon.

Suomen Kutomateollisuustyöväen liiton 7:s edustajakokous pidettiin Tampereen työväentalolla huhtikuun 14—16 p:nä. Kokouksessa oli 35 edustajaa 20 osastosta. Liittotoimikunnasta oli saapuvilla 5 jäsentä. S. Ammattijärjestöä edusti Matti Väisänen. Skandinavian veljesliittojen edustajina olivat Jansen ja Nilsen.

Suomen Rautatieläisten Ammattiliiton 3:s edustajakokous pidettiin Helsingissä, Sirkusk. n:o 3:ssa, huhtikuun 23—24 p:nä. Kokouksessa oli 11 edustajaa. S. Ammattijärjestöä edusti E. A. Metsäranta. Kokouksessa käsiteltiin ainoastaan rautatieläisten taloudellisia kysymyksiä.

Suomen Muurarien, Rapparien ja TJunintekijäin liiton 5:s edustajakokous pidettiin Helsingin työväentalolla huhtikuun 18—22 p:nä. S. Ammattijärjestöä edusti kokouksessa Matti Väisänen. Kokouksessa tehtiin useita tärkeitä käytäntöä koskevia ja periaatteellisia päätöksiä. Niistä mainittakoon rakennustyöväen liiton perustamista koskeva päätös ja päätös liiton osastojen suhteesta poliittisiin puolueisiin.

Suomen Tie- ja Vesirakennustyöläisten liiton 8:s edustajakokous pidettiin Iisalmen työväentalolla kesäkuun 6—8 p:nä. Edustajia oli 20, edustaen 21 osastoa. S. Ammattijärjestöä edusti Matti Väisänen. Kokous päätti ryhtyä neuvotteluihin liiton yhdistämisestä S. Rautatieläisten Ammattiliiton ja S. V. R. Konepajojen t.t. liiton kanssa yhdeksi liitoksi.

S. Puutyöntekijäin liiton 7:s edustajakokous pidettiin Helsingin työväentalolla syyskuun 18—22 p:nä. Kokouksessa oli edustettuna 48 osastoa 70 edustajalla. S. Ammattijärjestöä edusti Edv. Huttunen. Kokoukseen kutsuttujen ammattiliittojen yhteisen tervehdyksen lausui O. A. Nyman. Ruotsin Puutyöntekijäin liiton edustajana oli kokoukseen saapunut Hiton luottamusmies Oskar Carlén, edustaen samalla tanskalaista veljesjärjestöä.

Kokouksessa tehtiin useita tärkeitä päätöksiä, joista teollisuusmuotoon siirtymisen toteuttamispäätös lienee huomattavin.

Suomen Paperiteollisuustyöväen liiton 7:s edustajakokous pidettiin Tampereen Työväenyhdistyksen talolla syyskuun 23—25 p:nä. Kokouksessa olivat edustettuina toiminnassa olevasta liiton 47 osastosta 33 osastoa 40 edustajalla. S. Ammattijärjestöä edusti Edv. Huttunen, S. Metalliteollisuusliittoa V. V. Salovaara ja A. Virta,

Kutomateollisuustyöväen liittoa V. Kanto sekä S. Saha-, Kuljetus- ja Sekatyöväen liittoa K. Kankari. Ruotsin Paperityöntekijäin liittoa edusti V. Johansson sekä Norjan Paperityöntekijäin liittoa A. Bratvold ja S. Jensen.

Kehoitus- ja valistustyö.

Vuoden alussa oli S. Ammattijärjestön luennoitsijoina seuraavat henkilöt: Edv. Huttunen, Aug. Rytönen, Laura Numminen, K. Vuokila, Fr. Staaf ja Antti Räsänen tammikuun 5 päivästä alkaen.

Näistä Fr. Staaf, Aug. Rytönen ja Laura Numminen! erosivat Ammattijärjestön palveluksesta syyskuun 1 päivänä. Ruotsinkieliseksi luennoitsijaksi Fr. Staafin tilalle otettiin A. V. Vallsten marras-
kuun 15 päivästä alkaen.

Kehoitus- ja valistystä tehtiin n.s. kertaluentojen muodossa vuo-
den ajalla seuraavasti:

E. Huttunen	50 paikkakunnalla	102 luento	11,843 kuulijalle
Aug. Rytönen	62 "	128 "	12,888
Laura Numminen	68 "	115 "	12,655
K. Vuokila	40 "	63 "	" "
Fr. Staaf	21 "	48 "	2,400
A. Räsänen	84 "	102 "	10,504
A. V. Vallsten	8 "	14 "	322
Matti Väisänen	10 "	32 "	16,805
Kalle Kankari	5 "	6 "	813
J. Vesterlund	1 "	1 luento	35

Yhteensä 349 paikkakunnalla 611 luento 68,265 kuulijalle

Tilapäisenä Pohjolan tukkityöläisten järjestäjänä toimi Elias Kettunen huhtikuun 8 päivästä alkaen kolmen kuukauden ajan. Ket-
tunen luennoi 19 eri paikkakunnalla, pitäen 36 luentoja yhteensä
4,237 kuulijalle.

Vappu- ja Työnjuhliissa pidettyjä puheita ei ylläolevassa ole
otettu huomioon.

Luento- ja opastuskurssityötä on vuoden ajalla tehty seuraavasti r
S. Ammattijärjestö toimi ruotsinkieliset luento- ja opastuskurssit
tammikuun 2—8 päivinä Helsingissä.

Kursseilla, jotka onnistuivat erittäin hyvin, luennoitiin seuraa-
vista aineista: tuotannon kehityksestä 12 tuntia, kansantaloudesta &
t., kontrollikysymyksestä 2 t., internationalekysymyksestä 2 t., am-
mattiyhdistysliikkeen historiasta 5 t., järjestömuotokysymyksestä 3 t.,
menettelytavoista 2 t. ja nuorisoliikkeestä 2 tuntia. Kirjanpidon
opastusta oli 9 tuntia ja käytännöllisiä harjoituksia 2 tuntia. Yh-
teensä oli luentoja ja opastusta 47 tuntia.

Luennoitsijoina ja opastajina toimivat M. Rosenberg, Aug. Fors-
man, Frans Staaf ja G. Jansson.

Osanottajia oli kaikkiaan 20, ja jakaantuivat he eri paikkakun-
tiin nähden seuraavasti: Helsingistä 12, Vaasasta 5, Hangosta 1, Lo-
viisasta 1 ja Malax'ista 1. Eri ammattikuntiin nähden oli jakaantu-
minen seuraava: metallityöläisiä 7, kirjatyöläisiä 3, kuljetustyöläisiä
2, puutyöläisiä 2, partureita 1, maalareita 1, virkailijoita 1, kutoma-
työläisiä 1, kansakoulunopettajia 1 ja 1 asiamies. Lisäksi oli kurs-
seilla useita kuuntelijoita, jotka eivät ilmoittautuneet varsinaisiksi
kurssilaisiksi.

Tämän lisäksi on S. Ammattijärjestön toimenpiteestä pidetty eri-
näisillä luento- ja opastuskursseilla luentoja seuraavasti:

Kotkan Ammatillisen Keskusneuvoston järjestämällä luento- ja opastuskursseilla Kotkassa tammikuun 8—18 päivinä luennoi Edv. Huttunen ammattiyhdistysliikkeestä 18 tuntia ja antoi opastusta kirjanpidossa 30 tuntia. Kursseilla oli keskimäärin 20 osanottajaa. Iltaluentoja ammattiyhdistysliikkeestä piti Huttunen näiden kursien aikana kaikkiaan 9 ja oli niissä kuulijoita keskimäärin 150.

Tammikuun 15 ja 22 päivän välisenä aikana järjestettiin Pohjolan Ammatillisen Piirijärjestön toimestaluentotilaisuuksia samanaikaisesti Ouluun, Toppilaan, Varjakkaan, Martinniemielle, Pate- niemielle, Oulaisiin, Euukkiin ja Sieviin. Luennot pidettiin iltaisin. Luennoitsijat ja luentoaineet olivat seuraavat:

K. Kankari luennoi 22 tuntia menettelytavoista ja järjestömuodoista ammatillisessa liikkeessä, J. H. Vehkamäki antoi neljänä iltana ohjausta osastotoiminnassa, E. Lehto luennoi 12 tuntia nuoriso- ja ammatillisen liikkeen suhteista toisiinsa, K. Vuokila 18 y₂ tuntia ammatillisesta liikkeestä ja sosialismista, K. V. Salonen 16 t. Suomen työväenliikkeen kehityksestä, I. Heikka 22 y₂ t. työväen kansainvälisistä suhteista, A. Eytönen 22 y₂ t. tuotannon kehityksestä, A. Hyvönen neuvostojärjestelmän rakenteesta ja puhetaidosta yhteensä 18 t. sekä Y. Valkama 8 t. työväenliikkeen kehityksestä Amerikassa. Luentojen yhteinen tuntimäärä oli 147 y₂ ja kuulijain lukumäärä 5,866 henkilöä.

Ammatillisen Keskusneuvoston järjestämällä luento- ja opastuskursseilla *Hämeenlinnassa* tammikuun 18—30 päivinä luennoi Antti Eäsänen seuraavista aineista: Ammattiyhdistysliikkeen historiasta 4 tuntia, internationalekysymyksestä 3 t., tuotannon kehityksestä 2 t. ja tuotannon kontrollista 2 tuntia. Kursseilla oli keskimäärin 40 osanottajaa.

Luento- ja opastuskursseilla *Lahdessa* helmikuun 6—9 päivinä Antti Eäsänen luennoi: internationalekysymyksestä 2 t., järjestömuodoista ammatillisessa liikkeessä 2 t., sosiaalisesta lainsäädännöstä 2 t. ja oikeinkirjoituksesta 1 tunnin. Osanottajia oli kursseilla keskimäärin 60.

Ammatillisen Keskusneuvoston järjestämällä luento- ja opastuskursseilla *Lappeenrannassa* helmikuun 10—23 päivinä Antti Eäsänen luennoi seuraavasti: internationalekysymyksestä 2 t., taloudellisista pulista 1 t., ammattiyhdistysliikkeen historiasta 3 t., tuotannon kehityksestä 2 t., tuotannon kontrollista 1 t., järjestömuodoista 1 t. ja sosialismin historiasta 1 tunnin. Kirjanpidon opastukseen käytti Eäsänen 14 tuntia. Kurssilaisia oli kaikkiaan 42. Iltaluennoilla oli keskimäärin noin 60 kuulijaa.

Nuorisopiiritoimikunnan järjestämällä luento- ja opastuskursseilla *Viipurissa* helmikuun 11 päivän ja maaliskuun 11 päivän välisenä aikana luennoi Edv. Huttunen ammatillista liikettä koskevista kysymyksistä kaikkiaan 21 tuntia. Kursseilla oli 30 osanottajaa. Kurssityönsä ohella teki Huttunen järjestelytyötä paikallisissa ammatillisissa järjestöissä.

Luento- ja opastuskursseilla *Ensossa* maaliskuun 1—7 päivinä luennoi Antti Räsänen seuraavista aineista: ammattiyhdistysliikkeen historiasta 3 t., sosiaalisesta lainsäädännöstä 2 t., työväenliikkeen suunnista 1 t., järjestömuodoista 2 t., internationalekysymyksestä 4 t., ammatillinen liike ja sosialismi 3 t. ja tuotannon kontrollista 1 tunnin. Vakinaisia kurssilaisia oli 28. Iltaluennoilla oli kuulijoita 90—132.

Ammatillisen Keskusneuvoston luentokursseilla maaliskuun 23—31 päivinä *Tampereella* luennoi Edv. Huttunen ammat/tyhdistysliikettä koskevista asioista 8 tuntia. Kuulijoita oli keskimäärin noin 300 henkilöä.

Luento- ja opastuskursseilla huhtikuun 3—9 päivinä *Pankakoskeilla* luennoi Antti Räsänen eri kysymyksistä yhteensä 8 tuntia. Osanottajia oli keskimäärin noin 70 henkilöä. Näillä kursseilla annettiin 14 tuntia kirjanpidonopastusta.

Ammatillisen Keskusneuvoston järjestämällä luento- ja opastuskursseilla (iltakurssit) *Salossa* huhtikuun 10—18 päivinä Edv. Huttunen luennoi 14 tuntia ja opetti kirjanpitoa 15 tuntia. Osanottajia 40 henkilöä.

Sosialistisen piiritoimikunnan järjestämällä kursseilla *Hiitolass* marraskuun 6—13 päivinä Edv. Huttunen luennoi 12 tuntia. Osanottajien lukumäärä vaihteli 12—30 välillä.

Luento- ja opastuskursseilla *Oitissa* marraskuun 13—17 päivinä Antti Räsänen luennoi ja antoi opastusta kaikkiaan 21 tuntia. Varsinaisia kurssilaisia oli 7.

Satakunnan Ammatillisen Piiritoimikunnan luentokursseilla *Porrissa* marraskuun 24—27 päivinä Antti Räsänen luennoi: sosialisimisesta ja tuotannon kontrollista 5 t., menettelytavoista ammatillisessa liikkeessä 3 t. ja tuotannon kehityksestä 3 t.; K. Kankari: ammattiyhdistysliike ja sosialismia 2 t., työ sopimuspolitiikasta 1 t., apukassoista 2 t. ja kansainvälisyyskysymyksestä 2 tuntia; Hj. Niemelä: ammattiyhdistysliikkeen historiasta 2 ja järjestömuodoista 2 tuntia. Kursseilla oli 23 osanottajaa.

Ammatillisen Keskusneuvoston järjestämällä kursseilla *Valkeakoskella* joulukuun 11—14 päivinä Antti Räsänen luennoi 7 tuntia. Kuulijain lukumäärä vaihteli 42—92 välillä.

Joulukuun 13—16 päivinä Edv. Huttunen luennoi luentokursseilla *Loimaalla* 3 t. ja *Aurassa* 2 t. Loimaalla oli 60 ja Aurassa 36 osanottajaa.

Syyskuun 27 päivän ja lokakuun 31 päivän välisen ajan oli Edv. Huttunen Voikkaan, Kymintehtaan ja Kuusankosken tehdasalueilla, pitäen siellä luentoja ja antaen järjestötehtävissä opastusta.

Luento- ja opastuskursseilla *Himangalla* marraskuun 10—15 päivinä luennoi K. Vuokila 12 tuntia sekä sen jälkeen sos. piiritoimikunnan järjestämällä kursseilla *Kalajoella* marraskuun 17—20 päivinä 6 tuntia. Saman piiritoimikunnan järjestämällä kursseilla *Vihannissa* marraskuun 21—23 pñä Vuokila luennoi 6 tuntia ja *Nivalassa* samoin 6 tuntia.

Edelläselostetun lisäksi ovat S. Ammattijärjestön luennoitsijat tehneet huomattavan paljon järjestelytyötä osastoissa ja sellaisilla paikkakunnilla, joissa syystä tai toisesta ei ole saatu luentotilaisuuksia aikaan. Ruotsalaisen luennoitsijan aika onkin suurimmaksi osaksi kulunut tällaiseen työskentelyyn, joka on johtunut siitä, ettei ruotsinkielistä työväestöä varten ole voitu järjestää suurempia valistustilaisuuksia.

Työttömyyskysymys.

Työttömyyttä, jota alkoi huomattavammin ilmaantua vuoden 1920 lopulla, jatkui edelleen vuonna 1922, saaden alkupuolella vuotta erittäin uhkaavan luonteen. Tammikuun puolivälissä ilmoitettiin allamainituilla paikkakunnilla olleen työttömiä seuraavasti:

Uudessakaupungissa	noin	100
Oulussa	„	500
Helsingissä	„	2,500
Tampereella	„	600
Varkaudessa		105
Raumalla	#	144
* Turussa		1,868
Turun esikaupungissa		825
Viipurissa		337
Kuopiossa		165
Kokkolassa		138
Yhteensä		7,282

Kun tämän lisäksi oli työttömyyttä useilla muilla paikkakunnilla ja kun sitä oli yhtämittaisesti jatkunut alun toista vuotta, vaati sen aiheuttaman hädän lieventäminen Ammattijärjestöltä erikoisia toimenpiteitä. Jo joulukuun 14 päivänä 1921 pitämässään kokouksessa päätti toimeenpaneva valiokunta kutsua työttömäin työläisten edustajakokouksen koolle 23 ja 24 päiviksi tammikuuta 1922.

Tässä kokouksessa, jossa oli kaikkiaan 19 edustajaa 9 eri paikkakunnalta, päätettiin useista työläisille tärkeistä kysymyksistä.

Työttömyyden poistamisesta ja sen aiheuttaman hädän lieventämisestä hyväksyi kokous sille esitetyn mietinnön, joka päättyi seuraaviin ponsiin:

1. Valtion puolesta on ilman tavanmukaista virastohitautta heti ryhdyttävä järjestämään yleishyödyllisiä, miehille ja naisille, teollisuus- ja ulkotyöläisille soveltuvia töitä, niin paljon, että kaikki työttömät työläiset voidaan sijoittaa työhön elintasoa vastaavalla palkalla.

Erikoisesti on ainakin ne työt mitä kiireellisimmin tarpeellisessa laajuudessa saatettava tvön alle, joihin on jo valtionmenosäännöissä varattu varoja, kuten Turun—Uudenkaupungin, Oulun—Nurmek-

sen, Iisalmen—Ylivieskan, Matkaselän—Suojärven ja Viipurin satamaratojen sekä näille liikkuvan kaluston valmistaminen, Hangon satamarakennus sekä muuta satamarakennustyötä sikäli kuin valtio niiden rakennuttamisesta huolehtii. Myös on pohjois-Suomessa maanteiden rakentamista mahdollisimman paljon laajennettava. Valtion palveluskunnan ja alemman virkamiehistön asuntorakennuksia on ryhdyttävä heti rakentamaan. Myöskin yleishyödyllistä rakennustoimintaa on avustettava niin tuntuvasti, että siten rakentaminen on mahdollista ja toimittava niin, että näitä töitä saadaan jian käyntiin.

Sisätoissa työskenteleville naisille on järjestettävä valtion laitoksissa tarvittavaa ompelu- ja tai muuta soveltuvaa työtä.

2. Hallituksen on ryhdyttävä sellaisiin toimenpiteisiin, että kapitalistien tai niiden yhtymäin aiheettomat tuotantolaitosten sulke-
miset tai töiden supistamiset tulevat estetyiksi, ja että työläisillä on
kontrollioikeus tuotantoon, kuin myöskin, että kapitalistien on huolehdittava työttömiksi jättämiensä työläisten toimeentulosta. Myöskään valtion käynnissä olevia töitä älköön supistettako, ennenkuin niissä oleville työläisille on voitu osoittaa muuta heille soveltuvaa työtä.

3. Työpäivän jatkamista yli 8-tunnin määräämien rajojen ei ole sallittava.

4. Siihen mennessä, kun on voitu saada kaikille työttömille heidän kykyään vastaavaa työtä, on valtion varoista heti myönnettävä varoja rahallisena avustuksena valtionviranomaisten valvonnan alaisena Suomen Ammattijärjestön välityksellä jaettavaksi, joka avustus tulee olla vähintään kaksikolmasosaa kunkin paikkakunnan työläisten yleisestä paikkamäärästä työläistä kohti, eikä kenellekään alhaisempi kuin 10 markkaa päivässä.

5. Hallituksen on mitä tarmokkaimmin estettävä kaikki Suomen puolelta järjestetyt tai avustetut hyökkäystoimenpiteet Karjalan Työkansan kommuunia tai muita Neuvosto-Venäjän valtakunnan osia vastaan, olkootpa ne järjestetyt kenen toimesta tahansa ja järjestettävä niin pian kuin mahdollista täydelliset kauppasuhteet Neuvosto-Venäjän kanssa, koska se on omiansa parantamaan työmarkkinoita ja työläisten toimeentuloehtoja maassamme.

Edelläolevan lisäksi kokous päätti:

ettei ole sallittava vuokrain koroittamista nykyisestään, eikä myönnettävä talonmistajille oikeutta toimeenpanna asunnoista häättöjä, vaan että vuokrasäännöstelyä on edelleen jatkettava.

Edelleen päätti työttömäin edustajakokous, katsoen verorasituksen suureen kohoamiseen, joiden suorittaminen työssä olevillekin työläisille pienten palkkojen vuoksi on ylivoimaista, mutta työttömille työläisille tietää se parhaassa tapauksessa sitä, että mahdollisesti jällellä olevat tavarat tulevat ulosmitatuiksi, vaatia:

että hallituksen on ryhdyttävä sellaisiin toimenpiteisiin lakien muuttamiseksi, ettei työttömiltä eikä tilapäistöissä olevilta saa min-käänlaisia veroja ulosmitata.

Päätökset saatettiin hallituksen ja eduskunnan tietoon.

Kuntien valtuustot ja työttömyysasia, hyväksyttiin kokouksen päätökseksi seuraavat ponnet:

- 1) että kunnanvaltuustojen velvollisuus on lähinnä huolehtia alueellaan työttömiksi joutuneiden työnsaannista ja muusta tarpeellisesta avustamisesta;
- 2) työttömyyden torjumistoimenpiteistä aiheutuvat rasitukset ovat siirrettävät suurpääomainomistajain maksettavaksi; ja
- 3) että työväen edustajain kunnanvaltuustoissa on tehtävä tarkmokkaasti työtä ja aloitteita työttömyyskurjuuden poistamiseksi, mil-loin sellaista kunnan alueella esiintyy, jolloin on erikoista huomiota kiinnitettävä kunnollisten asuntojen rakennuttamiseen kuntien va-roilla, joista ei kuitenkaan saa muodostua keinottelulaitoksia suurien vuokrien kiskomisen kautta.

Työväenjärjestöjen toimenpiteistä työttömyyshädän lieventämi-seksi päätti kokous:

1. Kapitalistisen talouspulan yhä kärjistyessä meilläkin, joutuu palkkatyöväestö kärsimään sen seurauksista ensimmäisenä, työttö-myyden, palkkain alentamisen ja viikkotyöpäiväin lyhentämisen muodossa. Sen mukaan, kun kapitalistit ajavat työläisiä työttömiksi, kasvaa työläisten keskuudessa taloudellinen hätä jä>.puute.
2. Kapitalistinen valtiovalta ja kunnat, jotka ovat valtiokoneis-ton eroittamattomia osia, eivät voi työttömien kasvavaa hätää lieven-tää kuin näennäisesti. Sekin apu, minkä ne voivat antaa, riistää työ-läisiltä heidän yhteiskunnallisen oikeutensa, saattaen heidät vaille ääni- ja vaalikelpoisuutta.
3. Työttömäin edustajakokous näkee tällä hetkellä yhtenä kei-nona työttömäin hädän lieventämiseksi sen, että Suomen Ammatti-järjestö ja ammattiliitot ryhtyvät heti neuvottelemaan Suomen eri alain työnantajain kanssa siitä, että töiden järjestäminen tehtaissa saisi tapahtua työläisten kanssa yhdessä.
4. Jotta kaikille työläisille tulisi olemaan tilaisuus seurata sitä, miten työnantajat haluavat nyt ratkaista työväen kohtalon, pitää työttömäin edustajakokous välttämättömänä sitä, että Suomen Am-mattijärjestön ja ammattiliittojen työnantajain kanssa tapahtuneet neuvottelut tehdään julkisiksi, jotta siten suuret työläisjoukot pääse-vät tietoisiksi oman kohtalonsa ratkaisusta.
5. Kaikissa työväenjärjestöissä, edustuslaitoksissa, työpaikoissa ja kaikissa tilaisuuksissa on vastustettava työttömyyskurjuuden lisääntymistä, aiheettomien työstäerottamisien, urakka- ja ylityön teettämisen y.m. sellaisten muodossa, sekä paljastettava kaikki ka-pitalistien puuhut keinotekoisen työttömyyden aiheuttamiseksi.

S. Ammattijärjestön toimikunnalle päätti kokous lausua kehoituksen, että se jonakin määräämäänään päivänä toimisi kaikkialla maassa työväestön yleisiä mielenosoituskulkueita ja -kokouksia valanpitäjien painostamiseksi työttömyyskysymyksessä.

Tämän viimeksi mainitun päätöksen mukaisesti päätti toimeenpaneva valiokunta kokouksessaan tammikuun 27 päivänä antaa työväenjärjestöille kehoituksen järjestää helmikuun 12 päivänä kaikkialla maassa työväestön mielenosoituskulkueita ja kokouksia. Kaikissa työväensanomalehdissä julkaistussa julistuksessa, jonka kautta tämä kehoitus annettiin, kiinnitettiin pääasiassa huomiota niihin vaatimuksiin, jotka työttömäin työläisten edustajakokous oli hallitukselle esittänyt ja huomautettiin, että työväestön olisi asetettava kokonaisuudessaan vaatimaan niiden toteuttamista. Julistuksessa m.m. sanottiin:

"Ne vaatimukset, jotka työttömäin työläisten edustajakokous esitti hallitukselle, ovat koko työväenluokan yhteisiä, joten sen myöskin on yhteisin voimin vaadittava niiden toteuttamista. Työttömyyden poistamista ei ole pidettävä yksinomaan työttömäin työläisten asiana, vaan on se myöskin työssäolevain asia, varsinkin tällä kertaa, kun kapitalistien taholta koetetaan kaikin keinoin, kuten työväenjärjestöjen toimihenkilöiden vangitsemisien, syytteiden nostamisien, puhtaasti rauhaa ja työväen hyvinvointiin tähtäävää järjestötoimintaa vastaan harjoitetun ajojahdin kautta, kierää laintulkintaa hyväkseen käyttäen, kuten on tapahtunut, tehdä työväenluokan asema niin kurjaksi kuin mahdollista."

Tarkoitettuja mielenosoituskulkueita ja -kokouksia eivät viranomaiset antaneet järjestää, vaan estivät niiden toimeenpanon mitä mielivaltaisimmalla tavalla. Viranomaisten menettelystä on lähempi selostus toimintakertomuksen valtiollista vainoa käsittelevässä osassa.

Edelläselostetun toiminnan lisäksi ryhdyttiin S. Ammattijärjestön taholta useisiin muihinkin toimenpiteisiin, joista mainittakoon:

Tammikuun alkupäivinä saapui Pohjolan Ammatilliselta Piiri-järjestöltä kirjelmä, jossa pyydettiin kääntymään hallituksen puoleen esityksellä, että hallitus ryhtyisi kiireellisiin toimenpiteisiin Pohjolan tukkityöläisten hädänalaisen aseman lieventämiseksi. Kirjelmässä selostettiin sitä kurjaa tilannetta, johon Perä-Pohjolan metsissä olevat tukkityöläiset olivat työttömyyden johdosta joutuneet. Työläiset olivat olleet pakotettuja myymään vähäiä vaatteitaan saadaakseen leipää. Vihdoin oli suuri osa työläsistä joutunut sellaiseen tilaan, etteivät enää kyenneet matkustamaan pois näiltä metsäseuduilta.

Kirjelmän johdosta jätettiin tammikuun 12 päivänä valtioneufon kirjelmä, jossa esitettiin, että valtioneuvosto päättäisi:

1) asettaa heti ensi hätään jonkun summan asianomaisten viranomaisten käytettäväksi Pohjolan tukkityöläisten avustamiseksi kotiseudulleen matkustamista varten, tahi muuten avustuksena jaettavaksi ja töiden järjestämiseksi;

2) antaa sosiaalhallituksen tehtäväksi panna kiireellisesti toimeen tutkimuksen Pohjolan tukkityöläisten aseman selville saamiseksi, johon tutkimukseen saisi ottaa osaa myöskin Suomen Ammattijärjestön ehdottama Pohjolan tukkityöläisten oloja tunteva henkilö;

3) että hallituksen puolesta ryhdytään tutkimusten toimitettua toimenpiteisiin kaikkien niiden epäkohtien poistamiseksi, joita tutkimuksessa on esille tullut, niin, että Pohjolan tukkityöläisten toimeentulon ehdot tulevat turvatuiksi.

Valtioneuvosto hyväksyi esityksen tutkimuksen toimittamisesta Pohjolan tukkityöläisten hädänalaisen aseman selville saamiseksi ja suostui siihen, että S. Ammattijärjestön ehdottama henkilö saisi olla mukana tutkimusta toimittamassa. Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti asetti sosiaalhallitus valtion puolesta tutkimusta toimittamaan Tapani *Uskin*. S. Ammattijärjestöstä asetettiin tällaiseksi tutkijaksi Pekka *Tiesko* ja varalta sahantyömies Jaakko *Engqvist*, molemmat Kemin maalaiskunnasta.

Toimitetuista tutkimuksista oli hyvin laihat tulokset, joka johtui pääasiassa siitä, että ne toimitettiin liian myöhään ja että tutkijat eivät viitsineet käydä varsinaisilla nälkämailla.

Helmikuun 10 päivänä saapui Tampereen ja lähiympäristön ammattiosastojen Keskusneuvostolta kirjelmä, jossa tehtiin selkoa Tampereella ja sen ympäristössä olevasta työttömyydestä sekä ilmoitettiin, että hädän pakoittamina olivat työttömät työläiset kääntyneet ammattiosastojen keskusneuvostojen puoleen, että keskusneuvosto kääntyisi S. Ammattijärjestön puoleen esityksellä, että Ammattijärjestö kehottaisi hallitusta avaamaan työmaita Tampereella ja sen lähistöllä, esim. Tampereelta Riihimäelle johtavan radan toisen raitteen rakentamisen alustavat perustamistyöt, jota varten oli aikaisemmin myönnetty varojakin, sekä valtion tyttökoulun rakennustyöt Tampereella, jota varten varat ja piirustukset olivat jo syksystä alkaen olleet valmiina töiden alkamisen varalta.

Lausutut toivomukset saatettiin valtioneuvoston tietoon kirjelmällä helmikuun 14 päivältä ja esitettiin siinä Suomen Ammattijärjestön omanakin toivomuksena, että valtioneuvosto ryhtyisi pikaisiin toimenpiteisiin töiden avaamiseksi Tampereella ja sen lähiympäristöllä.

Maaliskuun alkupäivinä kääntyi Tampereen ja lähiympäristön Keskusneuvosto uudelleen S. Ammattijärjestön puoleen kirjelmällä, jossa ilmoitettiin, että työttömyyden poistamiseksi tehdyistä ponnistuksista huolimatta on Tampereella ja sen lähiympäristössä edelleen suurta työttömyyttä olemassa sekä ettei sen vähenemisestä ollut toiveitakaan. Tämän vuoksi pyydettiin, että S. Ammattijärjestön toimikunta kääntyisi valtioneuvoston puoleen anomuksella 150,000 markan avustuksen saamiseksi pahimmassa puutteessa olevien työttömien työläisten ja heidän perheittensä avustamiseksi.

Ylläolevan esityksen piti Suomen Ammattijärjestön toimikunta

täysin oikeutettuna ja erittäin kohtuullisena, jonka vuoksi se katsoi velvollisuudekseen esittää asian valtioneuvoston ratkaistavaksi.

Esitys ei tuottanut mitään tuloksia.

Kiuruvedellä työttömänä olevien uusien rautateiden rakennus-työläisten puolesta jätettiin S. Ammattijärjestön taholta maaliskuun 9 päivänä Suomen Tie-, ja Vesirakennusten Ylihallitukselle anomus, että radan rakentamistöitä pantaisiin kiireellisesti käyntiin myöskin Kiuruveden asemalta eteenpäin, jossa jo aikaisemminkin oli tehty töitä ja rakennuksia varten hankittu puutavaraa, kuten hirsii, par-ruja y.m.

Mainittuja rakennustyöläisiä oli sillä kertaa työttömänä 88 ja oli heidän perheenjäsentensä yhteinen lukumäärä 300.

Merkittävämmät toimenpiteet työttömyyskysymyksessä rajoittui-vat tähän, lukuunottamatta toimikunnan päätöstä joulukuun 27 päivästä, jolla toimeenpaneva valiokunta veloitettiin työttömyys-kysymyksessä ryhtymään erinäisiin toimenpiteisiin. Päätöksen edel-lyttämät kaikki toimenpiteet siirtyivät vuodelle 1923.

Poliittinen vaino.

Mielenosoituskulkueiden ja kokousten ehkäiseminen. Rinnan työväenluokkaan kohdistetun taloudellisen painostuksen kanssa alkoi porvaristo kertomusvuoden aikana entistä enemmän harjoittaa po-liittista vainoa ammattiyhdistyksiä ja niiden toimihenkilöitä vastaan. Jo vuoden alussa saatiin tuntuva kokemus siitä, millä tavalla poliit-tista vainoa tullaan ammattiyhdistysten toiminnan ehkäisemiseksi käytännössä sovelluttamaan. Kun S. Ammattijärjestön toimeenpa-neva valiokunta julkaisi 1 päivänä helmikuuta julistuksen, jossa se kutsui koko työväenluokkaa taisteluun "työtä työttömille ja oikeutta työväenluokalle" vaatimuksen puolesta sekä kehoitti tämän vaati-muksen painostamiseksi järjestämään saman kuun 12 päivänä val-tavia mielenosoituskokouksia ja -kulkueita kaikkialla maassa, ehkäi-sivät viranomaiset niiden toimeenpanon mitä häikäilemättömmällä tavalla. Esim. Helsingissä estivät poliisit kokonaan pääsyn työväen-talolle ja mikäli asian johdosta on ilmoitettu, meneteltiin useilla muilla paikkakunnilla samalla tavalla.

Suomen Ammattijärjestön toimikunnan kokouksessa helmikuun 23 päivänä oli tämä viranomaisten menettely käsiteltävänä ja päätet-tiin tässä kokouksessa, että kaikissa työväen sanomalehdissä julkais-taan julkinen vastalause poliisimielivaltaa vastaan ja että kaikkien maiden työväenjärjestöille tehdään seikkaperäinen selostus poliitti-sesta tilanteesta maassamme.

Työväen sanomalehdissä julkaistussa toimikunnan julkisessa vastalauseessa kiinnitettiin huomiota pääasiassa seuraavaan:

1) että S. Ammattijärjestön toimeenpaneva valiokunta antaes-saan kehoituksen työväestön yleisten mielenosoitustilaisuuksien jär-jestämiseen painostaakseen siten vallanpitäjiä ryhtymään toimen-

piteisiin työttömyyden ja sen aiheuttaman kurjuuden poistamiseksi, menetteli oikein ja työväestön luokkaetujen mukaisesti;

2) että paikkakunnalliset järjestöt ryhtyessään annetun kehoituksen mukaisesti järjestämään mielenosoituskulkueita ja kokouksia, menettelivät täysin laillisesti ja hyviä tapoja noudattaen;

3) että aiotut mielenosoituskulkueet ja kokoukset olisivat muodotuneet täysin rauhallisiksi ja niin ollen yleiselle turvallisuudelle vaarattomiksi;

4) että poliisiviranomaisten suorittamat ja vallanpitäjien tukemat toimenpiteet työväestön mielenosoituskulkueiden ja kokousten estämiseksi olivat lainvastaisia ja työväenluokan alkeellisimpiakin oikeuksia loukkaavia;

5) että maassamme ei vähimmässäkään määrin ollut sellainen tilanne, joka olisi vallanpitäjille antanut aiheen vastoin yleisistä kokouksista annetun lain selviä määräyksiä ehkäistä työläisten toimeenpanemat kokoukset y.m. rauhalliset joukkoliikkeet;

6) että poliisiviranomaiset, ottaen huomioon yleisistä kokouksista annetut lainmääräykset ja sen ettei maassamme vallinnut erikoisia toimenpiteitä vaativa tilanne, saattoivat itsensä syypäiksi virkavirheeseen ja samalla rangaistavaan lainrikkomukseen.

Edelleen toimikunta kiinnitti huomiota siihen, että poliisiviranomaisten laittomat toimenpiteet eivät suinkaan tarkoittaneet yleisen rauhallisuuden säilyttämistä, vaan niiden avulla oli tarkoituksena •saattaa työväenluokan taloudellinen ja oikeudellinen asema niin huonoksi kuin mahdollista. "Kaikkiallahan näemme", sanottiin vastalauseessa, "kuinka samaan aikaan, kun poliisiviranomaiset vallanpitäjien tukemina asettavat esteitä työväestön järjestötoiminnalle, toteutetaan suunnitelmallisista palkkojen polkemista. Valtiollisen taantumuksen, työläisten kasvoja vasten antamat iskut ovat siis tähdätyt työväenluokan olojen kurjistuttamiseksi pääomanomistajien eduksi."

Ulkomaalaisille työväenjärjestöille lähetettävän kirjelmän sanamuodon, joka käännettiin ruotsin-, saksan- ja englanninkielelle ja joka helmikuun 28 päivänä lähetettiin kaikkien huomattavimpien maiden ammatillisille järjestöille, hyväksyi toimikunta seuraavaksi:

"Tilanne, jossa työväenjärjestöt Suomessa nykyään toimivat, on siinä määrin vaikea, että katsomme velvollisuudeksemme tehdä siitä lyhyesti selkoa kaikkien maiden veljesjärjestöille ja niiden, kautta *"koko maailman proletariaatille*.

Sen jälkeen kun Suomen porvaristo sai voiton vuonna 1918 käydyssä kansalaissodassa, jonka seurauksena työväki terrorisoitiin mitä julmimmalla tavalla, on työväen järjestötoiminta maassamme saanut kaiken aikaa osakseen mitä häikäilemättömintä vainoa vallassaolijain puolelta. Kansalaissodan kukistumisen jälkeen, kun Suomen Eduskunta oli puolikkaana sen johdosta, että työväenedustajat olivat teljettyt vankiloihin ja osa tapettu, laativat porvarilliset edustajat 'tynkäeduskunnassaan' pykälän rikoslakiin, jonka mukaan työväen-

järjestöjen toimihenkilöitä ja sanomalehtimiehiä voidaan tuomita sakko- ja linnarangaistuksiin melkein pä mistä tahansa. Saman lakipykälän mukaan voidaan myös sanomalehtiä lakkauttaa enintään kolmeksi kuukaudeksi, milloin vallanpitäjät katsovat niiden toiminnan yhteiskuntavastaiseksi sekä hallitusta, eduskuntaa ja maan lakeja halventavaksi. Käytännössä tämä edellyttää sen, että syyt syytteiden nostamiseen ja tuomioiden langettamiseen hallitusvalta löytää kaikista työväestön luokkataistelua koskevista asioista ja niistä arvosteluista, joita erinäisten asiain yhteydessä ollaan viranomaisten toimenpiteistä pakoitettuja tekemään. Tämänlaisista syistä onkin parin viimeisen vuoden aikana langetettu satamäärin raskaita tuomioita. Enemmän vainotuiksi ovat tulleet sosialistiset sanomalehdet ja niiden vastaavat toimittajat. M.m. sosialistisen puolueen pää-äänenkannattajan vastaavina toimittajina olevista henkilöistä on neljä tuomittu eri pitkiä ajoiksi vankeuteen. Näiden linnarangaistuksien lisäksi on lehdelle annettu sakkorangaistuksia 17,355 markan arvosta ja on sitä vastaan nostettu kaikkiaan 94 painokannetta. Lisäksi on lehti yhden kerran lakkautettu kolmen kuukauden ajaksi.

Toisten sosialististen lehtien asema on ollut yhtä tukala. Viiden sanomalehden osalle on tullut 18 lakkautusta ja niiden toimittajille yhteensä 12 vuotta 2 y₂ kuukautta linnanvankeutta sekä sakkoja 21,022 markan arvosta. Nytemmin on odotettavissa vieläkin pahempaa, sillä kaikesta päättäen aikoo hallitusvalta lopettaa kokonaan näiden sanomalehtien toiminnan.

Niinikään on kansalaissodan jälkeen tuomittu satoja työläisiä n.k. valtiopetoksen valmistelusta useiden vuosien kuritushuonerangaistuksiin. Syyt tuomioihin ovat olleet haettuja. Ohimennen voidaan tässä m.m. mainita, että v. 1920 pidetyn Suomen Sosialistisen Työväenpuolueen perustava kokous hajoitettiin ja sen edustajista toistakymmentä tuomittiin kuritushuoneeseen, pienimmän tuomion ollessa yksi vuosi. Nämät tuomiot langetettiin rangaistukseksi muka valtiopetoksen valmistelusta, vaikka maan etevin oikeusoppinut se litti, ettei mitään rangaistavaa tekoa ollut tapahtunut.

Mainittu puolue on kuitenkin sen jälkeen ankaran vainon alaisena jatkanut toimintaansa, koettaen mahdollisimman rauhallisin ja laillisin keinoin toimia työväenluokan hyväksi, jotta viranomaiset eivät saisi syytä jatkaa varotoimenpiteitään. Varovaisuus ei kuitenkaan ole auttanut, sillä vainoa ja vangitsemisia on edelleen jatkunut. Äskettäin vangittiin koko Puoluetuomikunta antamansa julistuksen johdosta, jossa kehoitettiin koko työväekä muodostamaan yhteisen rintaman sodan syttymisen estämiseksi Suomen ja Neuvosto-Venäjän välillä, jonka aikaansaamiseen oikeistoporvaristo Karjalan selkkauksen kautta pyrki. Puoluetuomikunnan jäseniä syytetään maanpetoksesta ja voidaan olettaa, että tuomioiden langettaminen on jo ennakolta määrätty. Saman julistuksen levittämisestä on vangittu ja maanpetoksesta syytteeseen asetettu piirijärjestöjen toimihenkilöitä sekä julistuksen julkaisijoina kaikkien sosialististen sanomalehtien vastaavat toimittajat. Rauhan asian ajamisesta on myöskin Viipu-

rissa ilmestyvän sosialidemokraattisen lehden päätoimittaja vankilassa syytettynä maanpetoksesta ja useita muitakin sosialidemokraattisia sanomalehtiä on uhattu asettaa syytteeseen samasta asiasta.

Laillisessa järjestyksessä annetut lait yhdistymis-, kokoontumisia painovapaudesta sekä laki yleisistä kokouksissa ja uuden perustuslain määräykset takaavat esteettömästi kokoontumis-, yhdistymis- ja lausuntovapauden ilman, että sille viranomaiset saavat ennakolta estettä asettaa. Näiden lakien antamia määräyksiä eivät viranomaiset ole kuitenkaan noudattaneet, vaan ovat he jatkuvasti häirinneet niin ammatillisten kuin poliittistenkin työväenjärjestöjen toimintaa. Hyvin lukuisasti on sattunut tapauksia, että poliisit ovat vastoin laissa olevaa kieltoa tunkeutuneet ammatillisesti järjestyneen työväestön suljettuihin kokouksiin, luento- ja esitelmätilaisuuksiin. Yleisten kokousten toimeenpano ja kulkueiden järjestäminen on estetty sekä kokouksia väkivalloin hajoitettu ja puhujia pantu syytteeseen ja tuomittu rangaistuksiin. Viimeksi tapahtui ammatillisten järjestöjen toimeenpanemien kokousten estämisiä kuluvan helmikuun 12 päivänä. Suomen Ammattijärjestö oli kehoittanut alaisiaan järjestöjä mainittuna päivänä toimeenpanemaan kaikkialla maassa mielenosoituskulkueita ja -kokouksia työttömäin työläisten esittämien vaatimusten painostamiseksi, joille hallitus oli ollut kuuro. Näiden kokousten toimeenpanon maan pääkaupungin ja muiden suurempien paikkakuntien poliisit hallitusviranomaisten myötävaikutuksella estivät aseellisin voimin, vaikka työläisten toiminta oli ollut täysin laillista. Useita muita työväestön laillisia kokouksia on estetty ja häiritetty poliisien väliintulon kautta.

Ylläolevan lisäksi, osoittaaksemme kuinka taantumuksellinen hallitussuunta maassamme oii vallalla, mainitsemme lyhyesti, että kun järjestynyt työväestö pyysi lupaa hallitukselta toimeenpanna yleisen keräyksen Venäjän, hätääkärsivien hyväksi, ei siihen suostuttu. Ja kun työväestö tästä huolimatta alkoi kerätä varoja tähän tarkoitukseen, on sen johdosta useita kymmeniä ihmisiä asetettu syytteeseen ja tullaan heidät tämän ihmisystävällisen toimintansa takia langettamaan erinäisiin sakkorangaistuksiin.

Kaikkea tällaista on virallisesti toimeenpantu n.s. porvarisvapaa-mielisen hallituksen aikana. Mutta tämäkään ei vielä ole riittänyt oikeistoporvariston mielestä. Juuri siitä aiheutui heidän vihansa m.m. sisäasianministeri Heikki Eitavuorta vastaan, ettei hän muka kyllin tarmokkaasti tukahuttanut työväenliikkeen toimintaa, vaikka hän samaan aikaan oli vangituttanut kymmeniä työläisiä, hajoittanut laillisia kokouksia ja estänyt poliisiketjujen avulla työläisiä kokoontumasta omiin laillisiin, kokouksiinsa. Suureksi osaksi juuri tämän johdosta sai ministeri Ritavuori kiihko-oikeistolaisten taholta surmansa.

Tämänlaisissa oloissa saa Suomen työväenluokka nykyään taistella raskasta taloudellista taisteluaan. Valtiollisen taantumuksen turvissa on kapitalisteilla ollut erittäin edullinen tilaisuus keinotteluun ja työväenluokan riistoon. Siitä on johtunutkin, että työväenluokan

elintaso on pysynyt hyvin alhaisena, ja toimeentulo vaikeana. Huolimatta siitä, vaikka elinkustannukset ovat vuodesta 1914 alkaen nousseet noin 12-kertaisiksi, eivät palkat ole nousseet kuin noin 8-kertaisiksi. Ainoastaan pienen ammattitaitoisen työläisryhmän palkka on noussut elintasoja vastaavaksi, mutta suuren työläisryhmän palkka ei ole noussut 8-kertaiseksikaan. Ja mikä työväenolojen kurjistumisessa enimmäen on herättänyt huomiota, on se, että valtio on tässä suhteessa kulkenut kapitalistien etunenässä.

Työttömäin lukumäärä ei meillä tosin ole niin suuri kuin Skandinavian ynnä monissa muissa maissa. Lukuunottamatta 11,000 karjalasta saapunutta pakolaista lasketaan nykyisin työttömiä olevan alun toistakymmentätuhatta ja sama määrä työläisiä työskentelee lyhennetyin työviikoin. Mutta tämäkin työttömyys on meidän vähäiseen teollisuuteemme ja alhaiseen palkkatasoomme katsoen rasittavan suuri, varsinkin kun yhteiskunnan taholta ei ole kiinnitetty työttömäin avustamiseen, juuri minkäänlaista huomiota.

Kuten luonnollista, ei tällaisissa oloissa Suomen Ammattijärjestön jäsenmääräkään ole voinut nousta niin suureksi, kuin olisi ollut toivottavaa, mutta siitä huolimatta on se proletaarisesti kouliintunut huomattavaksi tekijäksi taantumuksen ja kapitalistisen riiston vastustamisessa.

Saattaen ylläolevan selostuksen tietoonne, vetoamme kansainvälisen proletariaatin solidarisuuteen ja toivomme, että työväenluokka kaikissa maissa voimiensa mukaan vaikuttaisi meidän hyväksemme."

Näiden toimenpiteiden lisäksi pyydettiin eräältä lakimieheltä lausuntoa siitä, rikkoiko Helsingin kaupungin poliisimestari, ratsumes-tari Hj. Honkanen, perustuslain Suomen kansalaisille takaamaa kokoontumisvapautta vastaan, estämällä Helsingin, työväentalon pihamaalle kutsutun kokouksen pidon. Lausunnon pyytäminen joh-tui siitä, että usealta taholta oli kehoitettu nostamaan syyte poliisi-mestaria vastaan hänen laittoman, menettelynsä johdosta. Antamas-saan lausunnossa asettui lakimies kuitenkin sille kannalle, ettei syyt-teen nostamisesta ole mitään hyötyä, sillä oikeuksissa nykyään tulki-taan asiat siten, että viranomaiset kyllä pesevät kätensä.

Poliisien sekaantuminen kokoustoimintaan Vaasassa. S. Ammatti-järjestön toimikunnalle tehdyn ilmoituksen mukaan oli Vaasan pai-kallisten ammattiosastojen Keskusneuvosto kutsunut helmikuun 7 päiväksi koolle työväestön yleisen kokouksen käsittelemään ammatil-lisissa järjestöissä parhaillaan keskustelun alaisena ollutta interna-tionalekysymystä. Tähän kokoukseen eivät poliisiviranomaiset laske-neet ketään ilman jäsenkirjaa ja vaativat tämän vuoksi, että kokous-huoneen ovelta on heidän valvontansa alaisena toimitettava jäsen-kirjain tarkastus.

Kirjelmällään helmikuun 11 päivältä teki S. Ammattijärjestön toimeenpaneva valiokunta asiasta ilmoituksen sisäasiainministerille, samalla huomauttaen, että tämänlainen poliisiviranomaisten menet-tely ei ole sopusoinnussa annettujen lakien ja asetusten kanssa sekä

anoi, että ministeri ryhtyisi toimenpiteisiin poliisiviranomaisten, työväestön laillista kokoustoimintaa rajoittavain tekojen ehkäisemiseksi.

Kirjelmään saatiin sisäasiainministeriöstä seuraava vastaus:

"Sisäasiainministeriö on sisälläolevan kantelun käsiteltäväkseen ottanut, mutta ei ole katsonut sen antavan aihetta toimenpiteeseen."⁷

Elias Kettusen pidättäminen Pohjolassa. Toukokuun lopulla saapui S. Ammattijärjestön toimikunnalle ilmoitus, että paikalliset viranomaiset pidättivät S. Ammattijärjestön Pohjolaa varten palkkaaman tilapäisen luennoitsijan ja järjestäjän Elias Kettusen mainitun kuun 19 päivänä Kalliosalmessa ilman minkäänlaista syytä ja kuljettivat hänet sieltä seuraavana päivänä Kemijärvelle, jossa häntä kuulusteltiin kahtena eri päivänä sekä että Kettunen tämän jälkeen siirrettiin Kovaniemelle edelleen kuulusteltavaksi, missä hänet sittemmin, oltuaan kaikkiaan 6 vuorokautta pidätettynä, laskettiin vapaaksi. Samalla S. Ammattijärjestön toimikunnalle ilmoitettiin, että silloin kun Kettunen laskettiin vapaaksi, kiellettiin häntä tukinuiton aikana puhumasta missään muualla kuin työväentaloilla. Muussa tapauksessa oli hänet uhattu uudelleen pidättää ja pitää vangittuna.

Ylläselostettu ilmoitus saatettiin, kirjelmällä toukokuun 31 päivältä sisäasiainministerin tietoon ja samalla pyydettiin, että ministeri ryhtyisi asian johdosta tarpeenvaatiin toimenpiteisiin, jotta tällaiset laittomuudet eivät vastaisuudessa uusiintuisi ja jotta työläisille ja heidän toimihenkilöilleen taattaisiin perustuslakiemme takaama oikeus toimia niin ammatillisissa kuin muissakin laillisissa yhdistyksissään.

Kantelu ei aiheuttanut minkäänlaisia toimenpiteitä.

Vainotoimenpiteet Varkauden lakon aikana. Varkauden lakon aikana tehtiin lakossa olevien työläisten taholta S. Ammattijärjestön toimikunnalle useita ilmoituksia siitä mielivallasta, jota suojeluskuntalaiset ja n.k. lakonmurtaajat olivat harjoittaneet lakkolaisiin nähden. Näiden ilmoitusten johdosta jätettiin kesäkuun 22 päivänä sisäasiainministerille seuraava kirjelmä:

"Varkauden tehdasalueella lakossa olevien työläisten taholta on useampia kertoja S. Ammattijärjestölle ilmoitettu, että n.k. lakonmurtaajat, jotka enimmäkseen ovat aseistettuja, ovat varsinkin t.k. 10—18 päivän välisenä aikana metelöineet paikkakunnalla kauhua herättävällä tavalla. Yötisaikaan ovat kulkeneet suurissa joukoissa ampuma- y.m. aseilla varustettuna, aiheuttaen ammunnallaan y.m. rähinällä kaikenmoista häiriötä, mennen heidän menettelynsä jopa niinkin pitkälle, että ovat pieksäneet käsiinsä joutuneita rauhallisia työläisiä sekä uhkailleet pakenemaan päässeitä mitä raaimmalla tavalla.

Saattaen ylläolevan herra Sisäasiainministerin tietoon, anomme, koska lakossa olevain työläisten sekä muiden rauhallisten ihmisten turvallisuus Varkaudessa on tämän kautta muodostunut kokonaan

kyseenalaiseksi, että herra ministeri ryhtyisi asian johdosta sellaisiin toimenpiteisiin, että rauhallisten ihmisten elämä Varkaudessa tulisi turvatuksi."

Ryhtyikö sisäasiainministeri kirjelmän johdosta minkäänlaisiin toimenpiteisiin, ei Ammattijärjestölle lähemmin ilmoitettu.

Ammattiyhdistysmiesten vaino Pohjolassa. Kesäkuun lopulla, kun Pohjolan saha- ja kuljetustyöläisten palkkaliike alkoi saada uhkaavan luonteen, vangitsi valtiollinen keskuspoliisi (ohrana) kesäk. 23 p:nä Oulussa Pohjolan Ammatillisen Piirijärjestön järjestäjän K. Vuokilan ja mainitun piirijärjestön toimeenpanevan valiokunnan jäsenet: A. Kylmäsen, A. Valkosen, K. Koukkulan ja A. Mynttisen. Vangitsemisien ilmoitettiin aiheutuneen Pohjolan työläisten palkkaliikkeen johdosta, joka alkoi muodostua työnantajille uhkaavaksi. Näiden vangitsemisien johdosta päätti S. Ammattijärjestön toimeenpaneva valiokunta kokouksessaan! kesäk. 27 p:nä jättää sisäasiainministerille seuraavan kantelukirjelmän:

"Erinäiset Suomen Ammattijärjestön alaiset ammattiosastot Pohjolassa olivat kuluvan vuoden toukokuulla esittäneet erinäisille puutavara- ja lastausliikkeille Oulun läänissä pyyntöjä siitä, että nämä koroittaisivat työläistensä palkkoja, koska työläisten elämä kalliiden elinkustannusten takia käytännössä olevilla palkoilla on vaikeata. Liikkeenharjoittajat kieltäytyivät yleensä palkkojen koroittamisesta, jopa neuvotteluistakin niiden johdosta.

Työnantajain kylmä esiintyminen herätti suurta tyytymättömyyttä työläisten keskuudessa ja aiheutui työläisten järjestöissä harkintaa siitä, mihin toimenpiteisiin palkkojen koroittamiseksi oli ryhdyttävä. Siinä tarkoituksessa kokoontuivat Pohjolan Ammatillisen Piirijärjestön neuvoston jäsenet t.v. kesäkuun 4 päivänä Ouluun piirineuvoston kokoukseen pohtimaan tilannetta. Useimmat osastot olivat evästäneet edustajiaan kokoukseen siten, että on heti julistettava yleinen Pohjolaa käsittävä lakko, mutta piirineuvosto katsoi asianmukaisemmaksi toimittaa ensin asiassa salaisen äänestyksen kaikissa asianomaisissa osastoissa ja työläisten keskuudessa, joka toimitettiinkin sitten kuluvan kesäkuun 8 päivänä. Kun äänestyksen tulokset olivat Piirijärjestön toimeenpanevalla valiokunnalla lähetetyt, osoittivat ne, että lähes $\frac{4}{5}$ osaa äänestykseen osaaottaneista työläisistä äänesti lakon puolesta. Kun täten oli piirin alueella toimivien järjestöjen keskuudessa tullut päätökseksi lakkoon ryhtyminen, esitti Piirijärjestön toimeenpaneva valiokunta tiedustelun sääntöjen mukaan Suomen Saha-, Kuljetus- ja Sekatyöväen liitolle sekä tämä vuorostaan Suomen Ammattijärjestölle siitä, saadaanko Pohjolassa lähteä lakkoon tai ei. Nämä järjestöt antoivat kuitenkin aluksi oikeuden ainoastaan palkankorotusvaatimuksen uudistamiseen lakon uhalla, johon päätökseen sitten yhtyi myöskin Piirijärjestön toimeenpaneva valiokunta. Tämän sisältöinen kirje jätettiinkin Piirijärjestön allekirjoittamana työnantajille t.k. 20 päivänä ja pyydettiin vastausta viimeistään t.k. 23 päivänä. Sinä aikana, joka oli varattu lakon aika-

iniseen, oli tarkoitus lähemmin päättää, onko lakonuhka toteutettava tahi ei, josta piirineuvoston kokous päättikin jälleen t.k. 24 päivänä, että yleislakkoa ei tehdä.

Tämä tällainen toimintamme on ehdottomasti laillista ja sai se häiriöttä tapahtua pahimman venäläisen sortovallankin, aikana, ellei sota-aikaa oteta lukuun. Mutta kun edellämainittu kirje oli työnantajille toimitettu, pidätettiin tämän johdosta Oulussa 23 päivänä t.k. meidän asiamiehemme Pohjolan piirissä, joka samalla on meidän alaisemme, Pohjolan Ammatillisen Piirijärjestön sihteeri, Konsta Vuokila, sekä sen jälkeen neljä muuta Piirijärjestön toimeenpanevan valiokunnan jäsentä-

ja kerrassaan hämmästyseksemme olemme nyt saaneet sanomalehdistä lukea, että pidätettyjä tultaisiin syyttämään valtiopetoksen valmistelusta. Tämä saattaa kysymyksenalaiseksi, mitä sitten työväenjärjestöt voivat enää tehdä ja toimia, kun puhtaan palkkaliikkeen käsittelystä järjestöissä, joka on tapahtunut täysin laillisesti vangitaan ja uhataan syyttää valtiopetoksen valmistelusta. Tällöin joutuvat lainmukaiset kansalaisvapaudet aivan mielivallan alaisiksi.

Edellälausutun perusteella rohkenemme anoa, että herra Sisäministeri ryhtyisi kiireellisesti ottamaan asiasta selvyyttä sekä sel-laisiin toimenpiteisiin, että syyttömästi vangitut henkilöt tulevat heti vapautetuiksi ja ettei vastaisuudessa tämänlainen kansalaisvapauk-sien loukkaaminen saisi uusiintua."

Tämän lisäksi S. Ammattijärjestön toimeenpanevan valiokunnan päätöksellä kesäkuun 30 päivältä julkaistiin kaikissa työväen sanomalehdissä "Työväki taisteluun sortoa vastaan"-niminen kirjoitus, jossa työväenjärjestöjä kehoitettiin pitämään kokouksia ja niissä vaatimaan poliittisen vainon lopettamista ja työläistenkin kansalais-oikeuksien turvaamista.

Nämä toimenpiteet eivät kuitenkaan tuottaneet minkäänlaisia tuloksia, vaan päinvastoin suunnitteli taantumus aloittamansa hyök-käyksen täydentämistä. Seuraava aste tähän suuntaan tapahtuneesta toiminnasta oli S. Ammattijärjestön puheenjohtaja Matti Väisäsen vangitseminen, joka tapahtui heinäkuun 21 päivänä, sekä ilmoitus siitä, että kaikkia Pohjolan työtaistelujen johdosta vangittuja am-mattiyhdistysmiehiä vastaan tullaan nostamaan syyte valtiopetoksen valmistelusta.

Vangitsemisien johdosta ja siitä, mistä vangittuja tullaan syyt-tämään, lähetettiin S. Ammattijärjestön toimenpiteestä selostuksia työväen sanomalehtiin ulkomailla. Oman maan työväen sanomaleh-dissä julkaistiin S. Ammattijärjestön toimikunnan syyskuun 11 päi-vänä pidetyn kokouksen hyväksymä julistus, jossa vaadittiin vangit-tujen ammattiyhdistysmiesten vapauttamista ja heitä vastaan vireillä olevan oikeudenkäynnin lakkauttamista. Pääkohdiltaan oli julistus seuraava:

"S. Ammattijärjestön puheenjohtajaa ja Pohjolan Ammatillisen Piirijärjestön toimihenkilöitä ja toimikunnan jäseniä ei suinkaan vangittu sen johdosta, että heitä henkilökohtaisesti olisi pidetty ka-

pitalistiselle yhteiskunnalle erityisemmin vaarallisina, vaan sen-
vuoksi, että siten päästiin hyökkäämään elinehtojensa puolesta tais-
televien työläisten niskaan. Kun kapitalistit huomasivat, että am-
matillisesti järjestyneen työväestön toiminta oli kehittymässä suur-
pääomille turmiolliseksi ja työläisille voitolliseksi, ryhtyivät he val-
tiollisen poliisin ja valtiovallan avulla näihin häikälemättömiin toi-
menpiteisiin. Nälkiintyneiden työläisten palkkaliike julistettiin po-
liittiseksi seikkailuksi ja sen johdossa olleet henkilöt vangittiin valtio-
pettureina. Muita keinoja työläisten yksimielisen toiminnan ehkäise-
miseen ei ollut, joten kapitalistien oli pakko käyttää näin katalia te-
koja rajattomain riisto-oikeuksiensa turvaamiseksi.

Tällaiset kapitalistien toimenpiteet ovat työväenluokan kannalta
katsoen katalia ja moraalittomia, eikä niillä kansan oikeustajunnassa
ole mitään tukea. Ne ovat mitä häikäilemättöimpiä työläisten oi-
keuksien loukkauksia, mitä raainta työväenluokan sortoa omistavan
luokan hyväksi. Ja nämä sortotoimenpiteet aiotaan laillistuttaa
maamme oikeuslaitoksissa ja siten tehdä työläisten lailliset toimenpi-
teet laittomiksi.

Missä määrin kapitalistit tulevat tässä aikeessaan onnistumaan,,
tulee aivan lähin tulevaisuus osoittamaan. Jos kapitalistien onnistuu
valtiovallan avulla tehdä vangituista ammattiyhdistysmiehistä val-
tionpettäjiä, tietää se suurin piirtein sitä, että vastaisuudessaakin tul-
laan työläisten palkkaliikkeissä menettelemään samalla tavalla. Ta-
pahtuneiden vangitsemisien ja vireellä olevan oikeudenkäynnin
avulla koettavat kapitalistit raivata tietä vastaisille menettely-
tavoille, voidakseen entistään menestyksellisemmin vastustaa työläis-
ten taloudellista toimintaa.

Ammatillisesti järjestyneen työväestön ei kuitenkaan tule sallia
tällaista oikeuksiensa suunnitelmallista polkemista. Sen tulee koko
työväenluokan voimaan ja tukeen vedoten tehdä kaikkensa kapitalis-
tien katalien aikeiden ehkäisemiseksi. Ensimmäisenä tehtävänä on
vaatia vangitut toverit vapautettavaksi ja heitä vastaan vireilläoleva
aiheeton oikeudenkäynti lakkautettavaksi. Edelleen on vaadittava,
että työväestölle taataan peruslakiemme mukainen oikeus työsken-
nellä lakkotaistelujakin hyväkseen käyttäen elinehtojensa parantami-
sen puolesta.

Ylläolevan perusteella S. Ammattijärjestön toimikunta lausuu
vaatimuksenaan:

- 1) että ammattiyhdistyksiin ja ammattiyhdistysmiehiin samoin-
kuin kaikkeen muuhunkin työväestön järjestötoimintaan kohdistettu
valtiollinen vaino on heti lopetettava;
- 2) että poliittisista syistä vangitut ammattiyhdistysliikkeen toimi-
ja luottohenkilöt on vapautettava;
- 3) että vangittuja ammattiyhdistysmiehiä vastaan vireilläoleva
oikeudenkäynti on lakkautettava;
- 4) että työväenedustajain eduskunnassa on tehtävä välikysymys
asianomaiselle hallituksen jäsenelle ammattiyhdistyksiin ja ammatti-

yhdistysmiehiin kohdistetun valtiollisen vainon johdosta ja vaadittava ammattiyhdistysliikettä vastaan harjoitetun poliittisen sorron lopettamista."

Kaikista vastatoimenpiteistä huolimatta joutui S. Ammattijärjestön puheenjohtajani ja Pohjolan ammattiyhdistysmiesten juttu Vaasan hovioikeuden käsiteltäväksi, jossa asianomaisia henkilöitä syytettiin valtiopetoksellisesta toiminnasta. Juttu oli kolme eri kertaa käsiteltävänä, nim. syyskuun 4 ja 12—13 päivinä ja lokakuun 4 päivänä. Syytettyjen oikeudellisena avustajana oli tuomari CL Kaukovaara Helsingistä.

Jutun käsittelyn aikana kävi ilmeisesti selville, että valtiollisen poliisin toimenpiteet eivät kohdistuneet yksinomaan vangittujen ammattiyhdistysmiesten persoonallista vapautta vastaan, vaan oli tarkoituksena tehdä Pohjolan Ammatillisesta Piirijärjestöstä lainvastainen järjestö. Valtiollinen poliisi joutui kuitenkin tappiolle tässä jutussa, sillä hovioikeuden oli pakko kumota Pohjolan lakkotoimenpiteiden johdosta nostettu syyte ja vapauttaa kaikki syytetyt, lukuunottamatta A. Kylmästä, joka sai kahden vuoden linnatuomion eräiden hänen pitämänsä poliittisten puheiden johdosta.

Vaasan hovioikeus vapautti myöskin S. Ammattijärjestön puheenjohtajan Matti Väisäsen, mutta kun valtiollinen poliisi Pohjolan lakkojuttua tutkiessaan oli löytävinään Väisästä vastaan muitakin syitä, pidätettiin hänet edelleen Turun hovioikeuden määräyksestä. Väisänen pääsi vapaalle jalalle vasta muutamaa päivää ennen joulua, odottamaan Korkeimman oikeuden päätöstä asiassaan, sillä Turun hovioikeus tuomitsi hänet vuodeksi linnaan.

Väisäsen ja Pohjolan ammattiyhdistysmiesten juttu tuli S. Ammattijärjestölle maksamaan 50,000 markkaa.

8-tuntisen työaikalain käytäntöönsovelluttaminen.

Kun valtioneuvosto oli vuodeksi 1922 myöntänyt erinäisiä poikkeuksia kahdeksan tunnin työaikalain noudattamiseen nähden ja kun oli käynyt selville, että se vielä edelleen vuodeksi 1923 aikoo, sille tehtyjen anomuksien mukaisesti, myöntää samat poikkeukset ja ehkä osittain enemmänkin, jätettiin S. Ammattijärjestön toimeenpanevan valiokunnan toimenpiteestä lokakuun 14 päivänä valtioneuvostoon seuraava kirjelmä:

"Valtioneuvoston päätöksellä joulukuun 30 p:ltä 1921 vapautettiin 8-tunnin työajasta marraskuun 27 päivänä 1917 annetun lain 12 §:n 2 momentin nojalla edelleen vuodeksi 1922 kahdeksan tunnin työaikalain alaisuudesta seuraavat yritykset, laitokset ja työt:

- 1) yksityisten asuin- ja talousrakennuksien rakentaminen maalla sekä rakennusten, satamain, ratain, siltain, teiden ja muiden kulkulaitosten korjaus ja kunnossapito;
- 2) välittömästi metsänhoidon yhteydessä suoritettavat raivaus-, perkaus- ja kiuvaustyöt;

- 3) metsän- ja halonhakkuu;
- 4) puutavaran ajo sekä puutavaran lauttaus ja uitto, paitsi lauttausväyläin varsinaisilla lajittelupaikoilla;
- 5) rautatieliikenne, mikäli siinä käytetään vuosi- ja kuukausipalkalla olevaa palveluskuntaa; sekä
- 6) posti-, lennätin- ja tullilaitos, kanavat ja kääntösillat ynnä sairaalat ja vankilat.

Marraskuun 24 päivänä 1921 Valtioneuvostolle jättämässään kirjelmässä, jossa pyydettiin, ettei Valtioneuvosto enää vuodelle 1922 myöntäisi poikkeuksia kahdeksan tunnin työaikalakiin, Suomen Ammattijärjestön toimikunta huomautti, kuinka tällaisten jatkuvasti myönnettyjen poikkeusten kautta laki suurelta osaltaan menettää sen merkityksen, mikä sillä on työläisten oikeuksia suojaavana lakina. Sama huomautus on pakko tehdä tälläkin kertaa ja vieläpä suuremmalla syyllä kuin vuosi takaperin, sillä mikäli Suomen Ammattijärjestö on tutustunut myönnettyjen poikkeuksien tarpeellisuuteen, eivät ne enää kuluviikoksi vuoden aikana ole olleet välttämättömiä, joka johtuu siitä, että työolot myönnettyistä poikkeuksista huolimatta ovat useimmilla poikkeuksenalaisilla työmailla työläisten vaatimuksesta järjestetyt kahdeksan tunnin työaikalakia silmälläpitäen.

Kahdeksan tunnin työajasta marraskuun 27 päivänä 1917 annetun lain 12 §:n 2 momentin nojalla, sellaisena kuin se on muutettuna elokuun 14 päivältä 1918, on Valtioneuvostolla tosin edelleen valta työn teknillisen laadun, vuoden ajan tai muiden pakottavien seikkojen vuoksi määrätä lain noudattamiseen nähden poikkeuksia enintään yhdeksi vuodeksi kerrallaan niissä erinäisissä yrityksissä, laitoksissa ja töissä, joista työnantajan taholta tehdään sellaisia anomuksia ja esityksiä, mutta lain tarkoitus ei suinkaan ole se, että edellämainitunlaisia poikkeuksia myönnetään aivan jatkuvasti ja vieläpä kokonaan tarpeettomastikin. Esim. yksityisten asuin- ja talousrakennusten rakentaminen maalla sekä rakennusten, satamain, raitin y.m. kulkulaitosten korjaus- ja kunnossapitotyöt eivät ole sellaisia töitä, ettei niissä olisi mahdollisuutta ilman vaikeuksia noudattaa kahdeksan tunnin työaikalain määräyksiä. Monilla muilla nykyään vielä poikkeuksen alaisena olevilla työmailla, kuten rautatiellä y.m. voidaan aivan vaivatta noudattaa 8-tuntista työpäivää, jos siihen on vähänkään halua olemassa. Työvoiman puute ei myöskään edellytä poikkeuksien myöntämistä, sillä lähinnä viimeksi kuluneet vuodet ovat osoittaneet, että työvoimaa on työnsaantiin nähden ollut huomattavasti liikaakin, joten työttömyyttä on ollut melkoisessa määrin olemassa.

Edellä esityn perusteella ja ottaen huomioon työläisten toivomukset heitä suojaavien lakien käytäntöönsovelluttamisesta, rohkenemme anoa, ettei Valtioneuvosto enää vuodeksi 1923 myöntäisi mitään poikkeuksia kahdeksan tunnin työaikalain noudattamiseen nähden."

Valtioneuvosto ei ottanut anomuksessa esitettyjä seikkoja huomionsa.

Työsäätölain käytäntöön soveltaminen.

Työsäätölain mukaan, joka astui voimaan kertomusvuoden heinäkuun 1 p:nä, oli teollisuusliikkeissä, missä vähintään kymmenen työntekijää on vakinaisessa työssä, työnantajan laadittava liikkeelleen työsäännöt, noudattaen edellämainitun lain määräyksiä ja julkipantava ne työpaikoille työläisten tutustumista ja lausuntonsa antamista varten. Työsääntöehdotusten julkipanon tuli tapahtua viimeistään syyskuun 30 p:nä ja oli työläisten annettava niistä lausuntonsa viimeistään lokakuun 14 p:nä.

Tämän johdosta ja kun työnantajain työsääntöehdotukset olivat hyvin paljon toisistaan poikkeavia sekä kun niihin oli otettu työläisille epäedullisia määräyksiä, päätti S Ammattijärjestön toimeenpaneva valiokunta kokouksessaan syyskuun 24 p:nä antaa opastusta siinä, millä tavalla työläisten tulee niihin nähden menetellä. Päätohtuksensa mukaisesti julkaisi se lausuntonsa kaikissa työväen sanomalehdissä ja sanottiin siinä m.m. seuraavaa:

"Nyt, kun edellämainittujen työsääntöehdotusten ja työsäätölain kanssa on jouduttu käytännössä tekemisiin,* on ilmennyt seikkoja, joihin työläisten taholla on kiinnitetty ja tulee edelleenkin kiinnittää mitä suurinta huomiota. M.m. on käynyt selville, että voimaantuneen työsäätölain perusteella laaditut työsääntöehdotukset ovat suurimmalta osaltaan työläisten oikeuksia polkevia ja heidän toimintavapauttaan rajoittavia, ja että työsäätölaki on näin ollen muodostunut laiksi, jonka avulla työnantajat koettavat saada työläisten työolot kireämmiksi kuin mitä ne ovat tähän saakka olleet sekä valmistaa itselleen tilaisuuden vapautua niistä velvollisuuksista työntekijöitään kohtaan, joista on määräyksiä toisten lakien yhteydessä, ottamalla työsääntöehdotuksissa huomioon ainoastaan ne lakimääräykset, jotka ovat työnantajille edullisia. Onpa julkipannuissa työsääntöehdotuksissa sellaisiakin kohtia, joissa kierolla tavalla koetetaan saada työläisten suostumus lainvastaisillekin toimenpiteille.

Sen johdosta että työsäätölain mukaisesti laaditut työsääntöehdotukset ovat työläisiin nähden niin kehoja kuin edellä on selostettu, ovat jotkut työläisryhmät eri puolilla maata asettuneet sille kannalle, että niistä tulisi antaa kokonaan hylkäävä lausunto. Tällainen kanta nykyisten voimasuhteiden vallitessa ei kuitenkaan ole edullinen. Vielä vähemmin on edullinen se kanta, ettei ehdotuksista tulisi antaa minkäänlaista lausuntoa. Molemmissa tapauksissa muodostuisi menettely työnantajille edulliseksi, sillä heillä olisi vain parempi mahdollisuus saada vahvistus laatimilleen työläisten oikeuksia rajoittaville työsäännöille.

Lausunnon antaminen työsääntöehdotuksista kohta kohdalta on siis työntekijäin taholta välttämätön toimenpide. Ainoastaan sillä tavalla on mahdollisuus päästä eroon niistä epäkohdista, joita yritetään huonojakin lakeja kiertämällä soveluttaa työläisten oloihin. On otettava huomioon, että työsäännöt niiden vahvistamisen jälkeen

muuttuvat sopimuksiksi, jotka pysyvät jatkuvasti voimassa niin kauan kuin työsääntölaki on saatu muutetuksi työläisille edullisemmaksi. Työnantajain sommittelemia työntekijöitä kahlehtivia pykäliä ei myöskään tule vaikenemalla hyväksyä, vaan tulee niistä antaa asianmukainen lausunto. Työsääntöjen käytäntöön tultua on myöskin välttämättä otettava huomioon se, että niissä liikkeissä, joissa on työsääntöihin otettu epäedullisempia määräyksiä kuin mitä on tehdyssä työehtosopimuksessa, jäävät työehtosopimuksessa olevat määräykset edelleen voimaan niin kauan kuin sopimuskautta jatkuu.

Annetuissa lausunnoissa on erikoisesti m.m. pidettävä silmällä seuraavaa:

1) Ylityön tekemisestä annetuissa lausunnoissa on ehdottomasti torjuttava työnantajain ehdotus, että "työntekijä on velvollinen vaadittaessa suorittamaan ylityötä sikäli kuin laki sallii", sillä tämän määräyksen kautta työnantajat pyrkivät siihen, että ylityötä on pakko tehdä työnantajan määräämänä aikana, vähääkään ottamatta huomioon sitä, haluavatko työläiset sitä tehdä tahi ei. Tällainen määräys on saatava työsäännöistä pois tai muutettava se seuraavaksi: "työntekijät ovat ylityövelvollisia ainoastaan kahdeksan tunnin työaikalain 3 § :n mukaisesti ja sen määräämällä tavalla". Tällä tavalla menetellen pysytetään lain määräys voimassa, että "sallittakoon työntekijää hänen suostumuksellaan pitää ylityössä" j.n.e.

2) Työnantajain ehdotusta, jossa sanotaan, että kaikki työläiset otetaan työhön tilapäisinä työläisinä ilman irtisanomisaikaa, ellei erikoisesta irtisanomisajasta ole sovittu, ei myöskään sellaisenaan ole hyväksyttävä, vaan on lausunnoissa vaadittava määrättäväksi ainoastaan se, kumpaa työläisiin nähden tullaan soveltamaan, joko 14 vuorokauden irtisanomisaikaa tahi otetaanko työläiset työhön ilman sitä.

3) Sairaustapauksia koskevista määräyksistä lausuntoja annettaessa on pidettävä silmällä sitä, etteivät työläiset palkkansa menettämisen lisäksi joudu menettämään työpaikkaansa, ei edes väliaikaisesti, koska siitä olisi seurauksena työssäoloajalla saavutettujen oikeuksien menettäminen. Edullisinta tietysti olisi saada sairaustapauksia koskevat määräykset työsäännöistä poistetuiksi, mutta siltä varalta, ettei sosiaalhallitus siihen suostuisi, on vaihtoehtoisesti esitettävä kohdan poistamista tahi ellei siihen suostuta, muutettavaksi se sellaiseen muotoon, ettei sairaustapaukset saa aiheuttaa työsuhteiden katkeamista.

4) Työnantajain työsääntöehdotuksiin ottama esitys, että lakon tehnyt työntekijä ei lomaan nähden ole oikeutettu hyväkseen lukemaan ennen lakkoa palvelemaansa aikaa, on ehdottomasti vaadittava poistettavaksi, koska lakon tehnyt työläinen ei asiallisesti ole eronnut työpaikastaan hakeakseen työtä toisen työnantajan luota.

5) Annetuissa lausunnoissa on työntekijäin taholta esitettävä työsääntöihin lisäykseksi: liikkeeseen tahi työpaikalle on työntekijäin keskuudestaan valittava 8 tunnin työaikalain 7 § :n ja ammattien-tarkastuksesta annetun asetuksen 5 § :n mukainen luottamusmies.;"

Ylläolevan lisäksi kehoitettiin lausunnossa työläisiä kiinnittämään antamissaan lausunnoissaan huomiota kaikkiin muihinkin työsääntöehdotuksissa esitettyihin, tässä mainitsemattomiin työläisille epäedullisiin kohtiin.

Tämän lisäksi, kun oletettiin, etteivät työläiset tarpeellisella huolella olisi lausunnoissaan kiinnittäneet huomiotaan työsääntöehdotuksissa oleviin erinäisiin kohtiin, jätettiin S. Ammattijärjestön toimeenpanevan valiokunnan taholta lokakuun 9 p:nä sosiaalihallitukselle seuraava kirjelmä:

"Viime helmikuun 1 p:nä voimaanastuneen Työsäntölain velvoituksesta työnantajain laatimia työsääntöjä ja niiden johdosta työntekijäin antamia lausuntoja on jo saapunut ja saapuu edelleenkin sosiaalihallituksen käsiteltäviksi ja vahvistettaviksi. Tämän johdosta on Suomen Ammattijärjestön toimenpiteestä päätetty kääntyä sosiaalihallituksen puoleen kirjelmällä, jossa on esitettävä muutamia niitä varjopuolia, joita työnantajain laatimissa työsääntöehdotuksissa on havaittu olevan ja ehdottaa niiden perjisteella, että sosiaalihallitus palauttaisi alempana esitettyjä y.m. työläisille epäedullisia kohtia sisältävät työsääntöehdotukset työnantajille uudelleen laadittaviksi. Tällainen päätös on johtunut siitä, kun Suomen Ammattijärjestössä ollaan tietoisia, että useilla eri työmailla ovat työntekijät lyöneet laimin antaa lausuntonsa työnantajan laatimasta työsääntöehdotuksesta, aiheuttaen siten sen, että työläisille epäedullisesti laaditut työsäännöt tulevat lain mukaan saamaan vahvistuksen, ellei niissä ilmeisesti ole lainvastaisia kohtia. Myöskin on saapunut valituksia siitä, että eräillä työmailla eivät työsäännöt ole olleet nähtävissä, vaan että ne työläisten kuullen ovat ainoastaan luetut, joten lausunnon antaminen työntekijäin taholta on käynyt aivan mahdottomaksi. Edellämainitun päätöksen tekoon on myöskin ollut kannustimena se, kun oli saatu tietää, että jotkut työnantajat olivat kieltäytyneet ottamasta vastaan työntekijäin lausuntoja ja lähettämistä niistä työsääntöehdotusten yhteydessä sosiaalihallitukselle. Edelleen katsottiin tämä toimenpide välttämättömäksi senvuoksi, kun on luultavaa, että löytyy joitakin työnantajia, jotka työntekijäin lausunnot vastaanotettuaan eivät pidä velvollisuutenaan lähettää niitä perille.

Edelläesitetyn perusteella rohkenemme siis sosiaalihallitukselle esittää, että kaikki ne työnantajain laatimat työsääntöehdotukset palautetaan Työsäntölain 9 §:n määräämässä järjestyksessä takaisin työnantajille uudelleen laadittaviksi, joissa on työläisiä liiallisesti painostavia m.m. seuraavanlaisia määräyksiä:

Д) Kaikki työläiset otetaan työhön tilapäisinä työläisinä ilman irtisanomisaikaa, ellei erikoisesta irtisanomisajasta ole sovittu;

2) työntekijä on velvollinen vaadittaessa suorittamaan ylityötä sikäli kuin laki sallii;

3) sairaustapauksissa tulee työntekijä siitä hyvissä ajoin ennen työnalkamista ilmoittaa asianomaiselle työnjohtajalle;

4) lakon tehnyt työntekijä ei lomaan nähden ole oikeutettu hyväkseen lukemaan ennen lakkoa palvelemaansa aikaa;

5) loma sovitetaan toiminimen kunakin vuonna lähemmin määräämään ajan kohtaan.

Siinä tapauksessa, että toiminimi järjestääkseen laissa säädetyn loman siihen oikeutetuille työntekijöille, kerran vuodessa kokonaan pysähdyttäisi tehtaan käynnin 7 työpäiväksi, ei pysähdysajalta makseta palkkaa niille toimestaan vapaille työntekijöille, jotka eivät ole tällaiseen lomaan oikeutettuja. Niille työntekijöille, jotka eivät ole olleet koko vuotta, mutta vähintään puoli vuotta yhtämittaisessa palveluksessa, maksetaan neljän päivän palkka. Työntekijöille, jotka loma-ajan sattuessa vähintään vuoden ovat yhtämittaisesti olleet toiminimen palveluksessa, maksetaan palkka tältä ajalta.

Samoin on työntekijä, joka ilman laillista estettä tai saatua lupaa on ollut noudattamatta säännöllistä työaikaa ja sen kautta rikkonut työsopimuksen, menettänyt oikeutensa loma-ajan sattuessa saada lukea hyväkseen ennen sopimuksen rikkomista palvelemaansa ajan, vaikkakin hänet myöhemmin otetaan työhön ilman että tehdään uusi työsopimus.

6) Työntekijän on tehtävä urakkatyötä työnjohtajan määräämänä aikana ja hänen määräämillään ehdoilla ja on hänen heti työnsä valmistuttua, ellei hänelle siitä ilmoitettuaan työnjohtajalle, anneta muuta työtä, heti poistuttava työmaalta.

Edelläluetellut kohdat ovat kaikki työläisten oikeuksia siinä määrin rajoittavia, ettei niitä katsota voitavan hyväksyä. Niiden johdosta pyydämmekin sosialihallituksen huomiota kiinnittää seuraavaan:

Kohdassa 1) oleva määräys on sellainen, että työnantajat mahdollisesti koettavat sen avulla vapautua vuosiloman myöntämisestä, koska tilapäisen työntekijän työskentely huolimatta sen jatkuvaisuudesta, voidaan loman riistämisen tarkoituksessa keskeyttää vuosittain päiväksi tai kahdeksi.

Kohta 2) on kahdeksan tunnin työaikalain vastainen, koska sen avulla tahdotaan riistää työntekijöiltä lain määräämä oikeus tehdä ylityötä oman suostumuksensa mukaisesti.

Kohdassa 3) olevaa määräystä eivät työntekijät kaikissa tapauksissa voi noudattaa, sillä pitemmällä asuva työntekijä ei sairastumisen tapahtuessa ole tilaisuudessa aivan heti ilmoittamaan siitä työnjohtajalle. Tällaisessa tapauksessa olisi siis työnantajalla tilaisuus, vaikka työstä pois jäämiseen on ollut laillinen este olemassa, katkaista työsuhteet sairastuneeseen työläiseen nähden.

Kohdassa 4) olevaa lakon tehneeseen työläiseen sovellettua määräystä ei tulisi ottaa työsääntöihin, koska mainitunlainen työläisten oikeuksien jatkuvaisuus riippuu kulloinkin vallitsevista työnantajain ja työntekijäin välillä vallitsevista voimasuhteista.

Kohta 5) on sopimaton siitä syystä, kun siinä on määräys vuosilomaan oikeudettomien työntekijäin pakollisesta työttömyydestä.

Myöskään määräyksen se kohta ei ole sopusoinnussa työntekijäin kohtuullisen vaatimuksen kanssa, että loma myönnetään työnantajan lähemmin määräämänä aikana. Työntekijäin kohtuullisena vaatimuksena on, että loma myönnetään kesällä, touko- ja syyskuun välisenä aikana, eikä talvella, niinkuin useat työnantajista ovat ajatelleet.

Kohta 6) on nykyistä käytäntöä paljon huonompi, sillä urakka-työehdoista ei suinkaan työnantajain tule saada yksipuolisesti määrätä, vaan tulee siinä suhteessa saada myöskin työntekijäin suostumus. Urakkatyöstä on työntekijälle ehdottomasti taattava hänen nauttimansa tuntipalkka. Määräys, että työntekijän on urakkatyön valmistuttua poistuttava työpaikalta, ellei hänelle anneta muuta työtä, on työsäännöistä poistettava, sillä sellainen määräys aiheuttaisi sen, että jotkut työntekijät saisivat päivittäisin ainoastaan nimeksi työtä.

Edelläesitettyjä huomioonotettavia seikkoja lukuunottamatta, olisi työsäännöissä välttämättä mainittava 8 tunnin työaikalain 7 § :n ja ammattien tarkastuksesta annetun asetuksen 5 § :n edellyttämän työntekijäin luottamusmiehen valinnasta ja millä tavalla siitä tulee työnantajalle ilmoittaa. Samoin on niissä otettava huomioon Työsäntölain 5 § :n kolmannen kohdan määräys siitä, kuka työsäntöjen rikkomuksista päättää. Sellainen pykälä on työsäntölain mukaan lisättävä ja on siinä otettava huomioon työntekijäin oikeudet siten, että heille varataan tilaisuus edustajainsa kautta olla mukana tällaisista asioista päätettäessä. Edelleen olisi työsäntöihin otettava määräys siitä, että mikäli työntekijäin ja työnantajain kesken on tehty joukko-työehtosopimuksia ja mikäli ne ovat ristiriidassa työsäännöissä olevien määräysten kanssa, noudatetaan joukkotyöehtosopimuksessa olevia määräyksiä."

Näiden toimenpiteiden ohella annettiin S. Ammattijärjestön taholta työsäntöehdotusten johdosta neuvoja erinäisille paikallisille työväenjärjestöille.

Tapaturmalain uusiminen.

Useiden suullisten esitysten ja entisen sukeltajan Juho Tähtitannerin kirjelmän johdosta, jossa hän esitti, että S. Ammattijärjestön toimikunta ryhtyisi toimenpiteisiin tapaturmalakien yhtäläistytämiseksi siten, että varhemminkin sattuneista tapaturmista maksettaisiin sellainen korvaus, että sillä voisi elää, jätettiin S. Ammattijärjestön toimeenpanevan valiokunnan toukok. 5 p:nä tekemän päätöksen mukaisesti sosiaalhallitukselle seuraava kirjelmä:

"Niiden työläisten taholta, jotka aikaisempina vuosina ovat työssä sattuneen tapaturman kautta menettäneet työkykynsä joko osaksi tai kokonaan ja nauttivat menetetystä työkyvystään korvausta jouluk. 5 p:nä 1895 annetun lain, koskeva työnantajain vastuun-

alaisuutta työntekijää kohtaavasta ruumiinvammasta, mukaan, on viime aikoina useita kertoja käännytty Suomen Ammattijärjestön puoleen esityksellä, että S. Ammattijärjestö ryhtyisi toimenpiteisiin heidän taloudellisen asemansa parantamiseksi. Viimeksi on tällaisen esityksen tehnyt entinen sukeltaja Juho Tähtitanner, josta esityksestä käy täysin selville se kuu da asema, jonka alaiseksi mainitut työssä sattuneiden tapaturmain kautta työkykynsä menettäneet työläiset ovat joutuneet. Mahdotonta on nykyisenä aikana tulla toimeen niillä vuotuisilla korvauksilla ja eläkkeillä, joita v. 1895 annetun lain mukaan suoritetaan. Nykyisenkin lain takaamat korvaukset ovat liian pieniä, joten siihenkin kaivataan suuria parannuksia, mutta vanhan lain mukaan myönnetty korvaukset ovat aivan riittämättömiä.

Kun siis Suomen Ammattijärjestön toimikunta on tietoinen siitä kurjuudesta, jonka alaisena varsinkin ennen vuotta 1918 työssä sattuneiden tapaturmain kautta työkykynsä menettäneet työläiset saavat elää, käsitteli sen toimeenpaneva valiokunta kysymyksessä olevaa asiaa kokouksessaan kuluven toukok. 5 p:nä ja päätti sen johdosta kääntyä sosialihallituksen puoleen anomuksella, että sosialihallitus ryhtyisi kiireellisiin toimenpiteisiin tapaturmalainsäädännössä «olevien epäkohtien poistamiseksi. Valiokunnan mielestä on voimassa oleva tapaturmalaki uusittava nykyistä aikaa ja työläisten todellisia etuja vastaavasti, ottamalla tällöin myös huomioon sen, että aikaisemminkin työssä sattuneiden tapaturmain kautta työkykynsä menettäneiden työläisten toimeentulo tulisi turvatuksi nykyistä aikaa vastaavalla tavalla. Tämän mukaan olisi siis tapaturmalaki kokonaan uusittava ja laki sisältävä eräitä elok. 18 p:nä 1917 työväen tapaturmavakuutuksesta annettua asetusta selittäviä määräyksiä, annettu elok. 14 p:nä 1918, kumottava, koska sen mukaan ennen tammik. 1 p. 1918 sattuneesta ruumiinvammasta johtunut korvaus on suoritettava siihen asti voimassaolleen työnantajan vastuunalaisuudesta työntekijää kohtaavasta ruumiinvammasta jouluk. 5 p:nä 1895 annetun lain perusteella.

Ylläolevan perusteella ja ottaen huomioon työläisten välttämättömmät edut, käännyimme sosialihallituksen puoleen esityksellä:

Että sosialihallitus ryhtyisi kiireellisiin toimenpiteisiin tapaturmalainsäädännön uusimiseksi siten, että eduskunnalle valmistettaisiin lakiehdotus, jossa työssä sattuneiden tapaturmien kautta työkykynsä menettäneiden työläisten toimeentulo tulisi huomioonotetuksi olevia oloja vastaavalla tavalla, ja jossa aikaisempina vuosina työssä, sattuneiden tapaturmien kautta työkykynsä menettäneille työläisille taattaisiin kulloinkin voimassaolevan -tapaturmalain mukainen korvaus."

S. Ammattijärjestön kirjelmän johdosta ilmoitti sosialihallitus kirjelmällään lokak. 5 p:ltä, että sittenkun sosialihallitus, joka jo aikaisemmin eli huhtik. 28 p:nä 1921, oli tehnyt valtioneuvostolle „esityksen eläkkeiden koroittamisesta aikaisemmin tapaturmaisesti

kuolleiden työntekijöiden leskille ja lapsille siten, että nämä korotukset määrättäisiin samojen perusteiden mukaan kuin nykyään luetaan kalliinajanlisäyksiä valtion eläkkeitä nauttivien henkilöiden hyväksi, oli viime kesäk. 2 p:nä uudistanut edellämainitun ehdotuksensa, oli sosialiministeriö syysk. 23 p:nä ilmoittanut, että valtioneuvoston raha-asiainvaliokunta asiaa käsiteltäessä oli katsonut mahdolliseksi puoltaa otettavaksi menoarvioehdotukseen määrärahan ainoastaan valtion työssä olleiden työntekijäin tapaturmakorvauksen koroittamista varten.

Sosiaalihallituksen ylläoleva ilmoitus oli käsiteltävä S. Ammattijärjestön toimeenpanevan valiokunnan kokouksessa lokak. 12 p:nä, mutta huolimatta siitä, vaikka asia ei ollutkaan saanut suotuisaa ratkaisua, ei valiokunta päättänyt sen johdosta ryhtyä enempiin toimenpiteisiin, koska sillä oli tiedossaan, että asiasta oli tehty eduskunnassa alote.

Työehtosopimuslakiehdotuksesta annettu lausunto.

Sen johdosta, että sosialiministeriö kirjelmällään n:o 46 tam-mik. 12 p:11 pyysi Suomen Ammattijärjestöltä lausuntoa "Ehdotuksesta laiksi työehtosopimuksesta", esitti toimeenpaneva valiokunta helmik. 28 p:nä antamassaan lausunnossa m.m. seuraavaa:

Työehtosopimuslain aikaansaaminen on mielestämme tarpeellista sentähden, että työehtosopimukset tulisivat lähemmin lailla tunnustetuiksi kuin mitä ne nykyään ovat. Se saattaisi olla omiaan vähentämään sitä vastuuta, mitä useat työnantajat ovat osoittaneet työehtosopimuksia kohtaan ja edistäisi ehkä jossakin määrin työehtosopimusten laajemman käytäntöön tulon kautta työolojen järjestelyä edullisemmin kuin tähän asti.

Vaikka tunnustammekin työehtosopimuslain tarpeellisuuden, niin emme katso tätä päämäärää saavutettavan minkälaisen työehtosopimuslain kautta hyvänsä. Puheenaolevassa Lainvalmistelukunnan ehdotuksessakin on kohtia, joiden hyväksyminen saattaisi helposti johtaa päinvastaisiin tuloksiin kuin mihin työläisten kannalta työehtosopimuksilla pyritään.

Ehdotuksissa on kyllä se oikea peruste, että siinä ei pyritä määrittelemään yksityiskohtia, vaan tyydytään ainoastaan määrittelemään pääkohdat. Yksityiskohtien määrittelemineen onkin mahdotonta, koska kokemukset asiassa ovat vähäiset ja yleensä on parasta tämäntapaisissa asioissa jättää mahdollisimman vapaa liikkumisala.

Lakiehdotuksen yksityiskohdista pyydämme mielipiteenämme esittää seuraavaa :

3 § :n suhteen haluamme saada sellaisen muutoksen, että myöskin toistaiseksi voimassaolevassa työehtosopimuksessa voidaan määrätä irtisanomisajan pituus. Milloin ei irtisanomisaikaa ole sopimuksessa määrätty, voidaan sopimus irtisanoa päättymään yhden kuukauden kuluttua irtisanomisesta. Lakiehdotuksessa oleva määräaika 3 kuu-

kautta on liian pitkä, vaikka siinä sallitaankin sopimuksessa toisin määrätä, mutta saattaa usein käydä, että se jääpi yleiseksi normiksi ja sellaisena on se soveltumaton. Kolme kuukautta on niin pitkä aika, että harvoin voidaan työmarkkinain tilasta varmasti niin paljon edellepäin tietää, miksi ne muuttuvat ja se tuottaa haittoja, varsinkin työläisille.

7 § :ssä esiintyviä sakkoja emme voi hyväksyä kummallekaan puolelle. Sikäli kuin tähänastinen kokemus on osoittanut, eivät työehtosopimusten rikkomukset ole olleet niin huomattavia, että ne ollenkaan aiheuttaisivat sakkojen lailla säätämistä, siksi ehdotamme tämän pykälän hylättäväksi.

8 § :n hyväksymme huomioonottaen ne perustelut, mitkä lainvalmistelukunta siinä suhteessa esittää.

9 § :n samoin kuin 7 § :n sakkoja emme voi hyväksyä. Pidämme niitä sellaisina, että ne vieroittavat tekemästä työehtosopimuksia. Sikäli kuin kokemus tähän saakka on osoittanut, selvittää sopimusrikkomuksista ilman tämänlaisia sakkoja. Oikeudenkäyntikulut ja aiheutetut vahingonkorvaukset ovat riittävinä rangaistuksina, koska ne usein tulevat hyvin kalliiksi. Sakkojen määrittelystä on sitäkin suuremmalla syyllä tämän lain suhteen luovuttava, koska kokemukset työehtosopimusten suhteen ovat maassamme vielä kovin vähäiset. On parasta jäädä vapaan kehityksen varaan. Jos sitten kokemuksen perusteella sopimuskumppanit tahtovat sopimukseen ottaa hyvityssakkomääräyksiä, olkoon se heidän asiansa, mutta älköön niitä laissa määrättäkö. Jos nämä sakot aiotaan laissa säätää, pidämme silloin edullisempänä, että koko lain annetaan toistaiseksi raueta, koska ilman lakiakin on mahdollisuus työehtosopimusten tekoon eikä silloin ole rajoitettu ankaroihin määräyksiin.

11 § :n hyväksymme niillä muutoksilla, jotka aiheutuvat edellä esitettyjen pykälien muuttamisesta.

12 § :ssä oleva määräys, että työehtosopimuksista aiheutuvat asiat käsitellään yleisessä tuomioistuimessa, olisi kokonaan poistettava ja määrättävä nämä asiat yksinomaan välimiesten kautta. Yleiset tuomioistuimet ovat aivan sopimattomat näitä asioita käsittelemään, sillä niiltä puuttuu siinä tarvittavaa asiantuntemusta ja on asiankäsitteleminen liian pitkäväteistä varsinkin maaseudulla ja silloin jos valittaminen alioikeuden päätöksestä tulee kysymykseen.

Lausunnossa tehtyjä huomautuksia ei hallitus ottanut huomioon.

Kansainvälinen yhteys.

S. Ammattijärjestön alaisissa osastoissa maalisk. 15 p:ään 1921 mennessä toimitetulla äänestyksen perusteella tuli 10,930 äänellä 4,765 vastaan päätökseksi, että S. Ammattijärjestö jää toistaiseksi kansainvälisesti riippumattomaksi. Tämä riippumattomaksi jääminen, kuten edellisen vuoden toimintakertomuksessa mainitaan, ei tyydyttänyt suurinta osaa ammatillisesti järjestyneestä työväestöstä,

jonka taholta esitettiin vaatimuksia, että S. Ammattijärjestön on liityttävä mainittuna vuonna perustettuun Punaiseen Ammatilliseen Internationalen. Näiden vaatimusten johdosta käsitelikin S. Ammattijärjestön toimikunta asiaa kokouksessaan lokak. 8 p:nä ja päätti, että äänestys S. Ammattijärjestön liittymisestä Punaiseen Ammatilliseen Internationalen on liitoissa toimitettava helmikuun loppuun 1922 mennessä.

Ylläselostetun toimikunnan päätöksen mukaisesti päätti S. Ammattijärjestön toimeenpaneva valiokunta kokouksessaan jouluk. 22 p:nä 1921 lähettää kaikille S. Ammattijärjestön alaisille osastoille kiertokirjeen internationale-äänestyksen toimittamisesta helmik. 15 p:n ja maaliskuun 1 p:n välisenä aikana 1922. Äänestys päätettiin toimeenpanna siten, että ne, jotka äänestävät Punaiseen Ammatilliseen Internationalen liittymisen puolesta, äänestävät "jaa", ja ne, jotka sitä vastustavat, äänestävät "ei".

S. Ammattijärjestön yhtenäisyyttä silmälläpitäen pidätettiin kiertokirjeessä toimikunnalle oikeus päättää äänestyksen kautta päätökseksi tulevan toimenpiteen käytäntöönpanosta.

Määrätyn ajan kuluessa annettiin eri liitoissa ääniä seuraavasti:

		"jaa"	"ei"	tyhjiä	yht.
S. Tie- ja Vesirakennustyöläisten liitto		323	102	2	427
S. Puutyöntekijäin	V	890	534	17	1441
S. Saha-, Kuljetus- ja Sekatyöväen	V	4616	1166	–	5782
S. Paperiteollisuustyöntekijäin	»	473	366	1	840
S. Jalometalliteollisuustyöntekijäin	II	50	120	10	180
S. Elintarveteollisuustyöntekijäin	YY	445	136	3	584
S. Kivityöntekijäin		356	175	–	531
S. Kutomateollisuustyöntekijäin	»	362	290	5	657
S. Metalliteollisuustyöntekijäin	J	2150	1080	23	3253
S. Kirjatyöntekijäin	J	242	620	–	862
S. Muur., Eapp. ja Uunintek.	»	302	272	–	574
S. Nahkateollisuustyöntekijäin	LY	613	182	14	809
S. Vaatetustyöntekijäin	yy	499	156	11	666
S. Liike- ja Taloustyöntekijäin	yy	414	369	8	791
S. Maalarintyöntekijäin	yy	191	111	5	307
S. Ajurien	YY	98	38	–	136
S. Y. R. Konepajojen työntekijäin	yy	134	133	5	272
S. Rautatieläisten Ammatti-	yy	19	67	–	86
S. Sukeltajain	yy	–	–	–	–
S. Lasiteollisuustyöntekijäin	yy	38	40	–	78
S. Merimiesten ja Lämmittäjain Unio		–	–	–	–
		12,215	5,957	104	18,276

Kokouksessaan huhtik. 10 p:nä tarkisti S. Ammattijärjestön toimikunta ylläolevan äänestystuloksen ja totesi, että Suomen Ammattijärjestö on valtavalla äänten enemmistöllä hyväksynyt

Punaisen Ammatillisen Internationalen periaatteet ja menettelytavat, vieläpä oikeuttavat toimeenpanemaan mainittuun internationaleen liittymisenkin, mutta katsoen siihen, että äänestykseen osanotto ei jäsenten keskuudessa ollut erikoisen runsas ja koska äänestykseen osaaottaneistakin oli lähes % vastustavalla kannalla, jotka saattaisivat ryhtyä hajoittamaan Ammattijärjestöä, jos liittyminen toimeenpantaisiin, • päätti toimikunta, äänestykseen ryhdyttäessä pidättämänsä valtuuden nojalla, lykätä toistaiseksi Suomen Ammattijärjestön liittämisen Punaiseen Ammatilliseen Internationaleen.

Toimitettu äänestys ei siis johtanut kansainvälisen riippumattomuuden lopettamiseen.

Palkkaliikkeet ja työselkkaukset.

Vuoden 1922 alkukuukausina olivat maamme työmarkkinat edelleen hyvin huonot. Työttömyys oli jonkun verran suurempi kuin edellisenä vuonna. Työmarkkinain parantumista oli havaittavissa ainoastaan puutavara- ja paperiteollisuudessa, joka johtui siitä, että näiden teollisuuksien ulkolaiset markkinat olivat huomattavasti parantuneet. Vasta myöhemmin keväällä alkoi vilkkaampi työaika muillakin työaloilla, kuten rakennus- ja metalliteollisuudessa y.m. Kesäkuukausina ei ollut työttömyyttä lainkaan huomattavissa ja vuoden lopullakin oli työttömiä kahteen edelliseen vuoteen verraten hyvin vähäisessä määrässä.

Työmarkkinain parantuminen ei kuitenkaan aiheuttanut sitä, että työnantajat olisivat koroittaneet työläistensä palkkoja. Päinvastoin oli huomattavissa, että he suunnittelivat palkkojen edelleen alentamista. Tämän ehkäisemiseksi ja palkkojen koroittamiseksi elintarvehintoja vastaaviksi, ryhtyivät työläiset useilla työaloilla palkkaliikkeisiin, joista toiset päättyivät voitolla ja toiset tappiolla. Tuloksena työläisten toimenpiteistä voidaan mainita, että palkat, joitakin poikkeuksia lukuunottamatta, koroittuivat yleensä kaikkialla keskimäärin noin 10 % :lla.

Käytyjen työtaistelujen johdosta joutui S. Ammattijärjestö v. 1922 aikana maksamaan lakko- ja sulkuavustusta seuraavasti:

S. Saha-, Kuljetus- ja Sekatyöväen liitolle.	24,211:—
Varkauden lakkolaisille edellämainitun liiton välityksellä	30,793:65
S. Kutomateollisuustyöväen liitolle.	10,080:—
S. Vaatetustyöntekijäin liitolle.	6,414":—
S. Paperiteollisuustyöväen liitolle.	222:—

Yhteensä Smk. 71,720:65

Sen johdosta että metallityöläisiä joutui Varkauden lakoni yhteydessä kannatuslakkoon, esitti S. Metalliteollisuustyöntekijäin liitto, # että S. Ammattijärjestö maksaisi näille työläisille sulkuavustusta yhteensä 30,534 mk. Kokouksessaan syysk. 11 p:nä kieltäytyi S.

Ammattijärjestön toimikunta maksamasta tätä avustusta, koska Varkauden metallityöläisten lakkoa ei katsottu sellaiseksi työriitaisuudeksi, jota S. Ammattijärjestön olisi tullut sääntöjensä mukaisesti avustaa.

Samassa toimikunnan kokouksessa evättiin avustus myöskin rakennusteollisuudessa Tampereella olleeseen työnsulkuun joutuneilta kivityöntekijöiltä, koska mainittu sulku oli johtunut työntekijäin hyökkäystoimenpiteestä. Mainittua sulkuvavustusta pyydettiin yhteensä 1,680 markkaa.

Missä määrin työläiset saavuttivat palkkaliikkeissään voittoja tahi joutuivat tappiolle, käy pääpiirteissään selville alempana olevasta eri teollisuusalojen palkkaliikkeitä ja työriitaisuuksia koskevasta selostuksesta.

Työriidat ja palkkaliikkeet S, Saha-, Kuljetus- ja Sekatyöväen liiton alaisilla työmailia.

Työnsulku *Pietarsaaren Alholmin* sahalla alkoi, kuten edellisen vuoden toimintakertomuksessa mainitaan, jouluk. 5 p:nä 1921 ja päättyi tammik. 16 p:nä 1922. Sulku johtui siitä, kun työläiset eivät sovinnolla alistuneet isännistön tarjoamaan 10—25 % palkkojen alenukseen.

Taistelu päättyi välikirjaan, jonka mukaan työpalkkoja ei alennettu niin kauan kuin maalle nostettujen puiden sahaus kesti. Alennusta ei kaiketi myöhemminkään pantu toimeen.

Sulussa menetettiin kaikkiaan 5,643 työpäivää.

Yhtyneet Sahat Osakeyhtiön omistamalla *Nuottasaaren sahalla Oulussa* alkoi työnsulku tammik. 9 p:nä. Sulun aiheeksi ilmoitti työnantaja sen, että työläiset työhuonekuntansa kokouksessa olivat päättäneet pyytää palkankorotusta, vaikkakaan pyyntöä ei vielä oltu työnantajalle esitetty. Sulkuun joutui 36 työntekijää, joista 11 naispuolista. Työläisistä oli 15 järjestynyttä.

Työnsulku kesti 50 päivää, päättyen maalisk. 2 p:nä työntekijäin voitolla. Ennen työnsulun toimeenpanoa olleet työpalkat kohosivat 9 %.

Oy. Juselius Ab. asetti omistamalleen Kalajoen sahalle jouluk. 29 p:nä 1921 ilmoituksen siitä, että yhtiö ottaa uuden vuorotyöjärjestelmän käytäntöön. Työläiset eivät sitä kuitenkaan hyväksyneet, koska toimenpide oli lainvastainen, vaan kieltäytyivät tekemästä työtä. Seurauksena oli työnseisahdus, joka jatkui 26 päivää, päättyen tammik. 24 p:nä 1922. Oulun piirin ammattientarkastajan välityksellä tuli käytäntöön työvuorojärjestelmä, joka ei ollut lainvastainen. Työnseisahdus päättyi työläisten osittaisella voitolla.

Sulussa oli 54 työläistä.

Metsätyöläisten palkat Sievissä. Sievin osasto esitti vuosien 1921 ja 1922 vaihteessa työnantajalle 50 % palkankorotusvaatimuksen.

Aluksi näytti tilanne uhkaavalta, mutta kun työläisten vaatimukseen suostuttiin, voitiin työnseisahdus välttää.

Sorvalin Maaskolan metsätyöläisten lakko. Tammikuulla esittivät Maaskolan hovin metsätyössä työskentelevät työläiset palkan- korotusvaatimuksen. Lakon avulla pakottivat työläiset työnantajan koroittamaan palkkoja.

W. Gutzeit & C:o yhtiön omistama Norjan saha, Kotkassa, pantiin uusimisen jälkeen vuoden alussa käyntiin. Kun työpalkat olivat kuitenkin riittämättömät ja kun lisäksi yritettiin palkkoja alentaa uuden urakkatariffin käytäntöön ottamisen kautta, oli kaikesta tästä seurauksena, että työläiset sanoivat itsensä liiton luvalla helmik. 27 p:nä työstä irti. Neuvottelujen kautta päästiin kuitenkin sellaisiin tuloksiin, että työtaistelu voitiin välttää. Työläiset allekirjoittivat sovitun tariffin maalisk. 13 p:nä.

Laajempien palkkaliikkeiden valmistelut. S. Saha-, Kuljetus- ja Sekatyöväen liitolta saapui S. Ammattijärjestön toimikunnalle huhtik. 7 p:nä kirjelmä, jossa selostettiin, että työnantajaliitot ja yksityiset teollisuudenharjoittajat suunnittelevat työpalkkojen alentamista, ja että he tämän suunnitelman täytäntöönpanossa ovat ryhtyneet, varsinkin sahateollisuuden alalla, keinotekoisesti lisäämään työttömyyttä. Sitä olivat riidattomasti todistaneet ne toimenpiteet, joihin sahakapitalistit kevään kuluessa olivat ryhtyneet, erottamalla työstä sahojen kaikki työläiset, joista osa oli jokseenkin heti otettu takaisin töihin alennetuilla palkoilla. Myöskin oli ollut havaittavissa, että paikalliset sahayhtiöt, erottaessaan työläisiä, olivat pitäneet silmämääränään työväenjärjestöjen toimihenkilöiden työmaalta karkoittamisen. Näiden syiden perusteella esitettiin kirjelmässä, että S. Ammattijärjestön toimikunta myöntäisi liitolle oikeuden kehoittaa kaikkia niitä alaisiaan teollisuusneuvostoja ja osastoja, joiden alalla liiton toimikunta katsoo siihen olevan edellytyksiä, tekemään palkankorotusesityksiä paikallisille yhtiöille ja muille työnantajille. Edelleen pyydettiin kirjelmässä suostumusta siihen, että liittotoimikunta saisi tehdä esityksen S. Paperiteollisuustyöväen liitolle yhteisen palkankorotusesityksen tekemisestä. Kirjelmässä myöskin pyydettiin, että sitten kun paikalliset järjestöt ovat tehneet paikallisille yhtiöille tai muille työnantajille palkankorotusesitykset, oikeutta liittotoimikunnalle tehdä liiton nimessä kunkin teollisuusalan työnantajaliitolle 10—40 % :n palkankorotusesityksen, johon pyydetäisiin vastausta määräajan kuluessa.

S. Ammattijärjestön toimikunnan kokouksessa huhtik. 9 p:nä päätettiin kirjelmän johdosta seuraavaa:

1) että S. Saha-, Kuljetus- ja Sekatyöväen liitolle myönnetään oikeus kehoittaa, parhaaksi katsomallaan tavalla, alaisiaan järjestöjä tekemään huhti- tai toukokuun ajalla 10—40 % :n palkankorotusesityksen paikallisille yhtiöille tai muille työnantajille;

2) että liiton toimikunta oikeutetaan tekemään aloitteen S. Paperiteollisuustyöväen liitolle yhteisen palkankorotusesitykseksi aikaansaamiseksi;

3) että liiton toimikunta oikeutetaan tekemään vastaavien teollisuusalojen työnantajaliitoille vastaavat palkankorotusesitykset, joihin pyydetään samoihin aikoihin vastausta kuin vastaavilla teollisuusaloilla paikalliset järjestötkin vastausta vaativat;

4) että niiden työalojen puolesta, joilla ei vastaavaa työnantajaliittoa ole, oikeutetaan liiton toimikunta tekemään Yleiselle Työnantajaliitolle saman esityksen.

Tähän S. Ammattijärjestön toimikunnan päätökseen nojautuen lähetti liittotoimikunta huhtik. 10 p:nä kiertokirjeen kaikille alaisilleen teollisuusneuvostoille ja osastoille, jossa esitettiin käsiteltäväksi ja päätettäväksi :

1) että niillä paikkakunnilla, joilla kuluneen talven tai kevään aikana on esitetty paikallisille työnantajille palkankorotusesitys, joihin ei ole saapunut myönteistä vastausta, on esitys nyt uusittapa, pyytäen vastausta viimeistään ennen tokok. 20 päivää;

2) että saha-, tiili-, tulitikku-, faneeri-, kalkki- ja sementtiteollisuuden aloilla, tukinuitossa, puutavaran lastauksen samoin kuin muidenkin satamatyöaloilla olevien liitomme alaisten teollisuusneuvostojen tai osastojen on tehtävä paikallisille yhtiöille tai muille työnantajille palkankorotusesitys, vaihdellen se 10—40 % :iin paikkakunnan olojen ja työnlaadun mukaan, johon esitykseen on pyydetävä vastausta joko 15 tai 20 päivään toukokuuta;

3) että rulla-, keramiikki- (eli savi- ja fajanssi-), rakennus-, tervaja tarpatti-, tupakka-, paperi- ja puumassateollisuuden sekä muiden alojen, kuten: silittäjät, pesijät, kylvettäjät, kunnantyö-, raitiotie-, varasto- ja muiden työalojen keskus- ja teollisuusneuvostojen tai osastojen on kiireellisesti otettava keskusteltavakseen ja päätettäväkseen? siitä, missä suhteessa ja mihin aikaan kuluvana keväänä olisi edullinen tehdä palkankorotusesitys paikallisille työnantajille, joista osastojen päätöksistä on heti ilmoitettava liitolle, jotenka voimme heti päättää esitysluvasta tai antaa muita tarvittavia ohjeita;

4) kaikista yhtiöiden tai muiden työnantajien vastauksista tai muusta menettelystä on heti liitolle ilmoitettava, kun se määräpäivä on sivuutettu, johon vastausta on pyydetty;

5) lakkoluvat ovat erikseen liitolta pyydettävät, sillä tämän yleisen toivomuksen mukaan ei ole lakkoa aloitettava, vaan päättää toimikunta kustakin tapauksesta erikseen.

Tämän lisäksi kääntyi liittotoimikunta huhtikuulla *Suomen Lastaustyönantajaliiton* puoleen kirjelmällä, jossa esitettiin työpalkkojen korottamista satamatyöaloilla. Kirjelmään ei saatu minkäänlaista vastausta.

Suomen Sahateollisuuden Työnantajaliiton puoleen kääntyi liittotoimikunta kirjelmällään 2 p:ltä toukok. Siinä selostettiin elintarpeiden hintojen nousua, rahanarvon alenemista ja työpalkkojen

alhaisuutta elinkustannuksiin verrattuina sekä esitettiin työpalkkoja koroitettavaksi 20—40 % :lla. Vastauksessaan 9 p :ltä toukok. yritti työnantajaliitto todistaa, että työläisten palkat eivät sitten vuoden 1914 ole alentuneet. Loppupäätelmänä sanottiin kirjelmässä: Saamme täten ilmoittaa, että aikaisemmin esittämillämme perusteilla emme aio sallia ja vielä vähemmin kehoittaa jäseniämme toimeenpanemaan yleisiä palkankorotuksia."

Sahakapitalistit asettuivat siis palkankorotuksiin nähden jyrkästi kielteiselle kannalle.

Toukokuulla esitettiin kaikilla rullatehtailla työnantajille työehtosopimus, jonka palkkausta koskevassa osassa ehdotettiin, että alimpana tuntipalkkana maksettaisiin sahureille 4:25, apusahureille ja muille aputyöläisille sekä rullalajittelijoille 2:90, lokkaajille ja sorvaajille 4:—, rullain lukijoille 3 :—, kuivausmiehille 5:—, kuru-sahureille 5: 25 ja puusepille 5: 75. Asettajille ehdotettiin 1,250 mk., palkkaa kuukaudessa. Urakkapalkkoihin esitettiin myöskin muutamia parannuksia.

Kun työläiset mainitulla työalalla ovat huonosti järjestyneitä, ei työehtosopimusta voitu ajaa läpi.

Työnantajain tällaisesta yliolkaisesta esiintymisestä oli seurauksena useita työriitaisuuksia, joista toiset päättyivät voitolla ja toiset tappiolla.

π *Sulkavan sahan lakko* alkoi huhtikuun 27 päivänä. Syynä lakon puhkeamiseen oli se, että työnantaja osaston esittämän palkankorotusvaatimuksen johdosta erotti työstä osaston toimihenkilöt. Osasto oli pakoitettu puolustamaan erotettuja työläisiä ja esittämänsä palkkavaatimusta. Lakko päättyi 6 päivän kuluttua sopimukseen,, jonka mukaan työpalkat korotettiin 15—25 % :lla ja työläisten työstäeroittaminen peruutettiin.

Iin ja Haukiputaan työsopimukset. Pohjolan sahakapitalistit ja puutavaranviejät sanoivat keskitalvella kaikki työsopimukset irti, vaatien huomattavia työpalkkojen alennuksia. Osastojen puolesta tehtiin vstaesitys palkkojen korottamisesta. Kun neuvottelut jatkuivat, pyysi osastoja yhdistävä teollisuusneuvosto lakkolupaa. Lakoon ei kuitenkaan tarvinnut ryhtyä, sillä huhtikuulla saatiin noin 15—25 % palkkojen korotukset siihen sopimukseen, jonka työnantajat olivat sanoneet irti. Näin päättyi tämä uhkaava palkkariita työläisten täydellisellä voitolla.

Varkauden työtaistelut. Huhtikuun 21 päivänä pidetylle S. Ammattijärjestön toimeenpanevan valiokunnan kokoukselle ilmoitettiin Varkaudessa olevan uhkaamassa vakava työriita sen johdosta, että työnntaja ei ollut suostunut sikäläisen A. Ahlström Oy:n sahan "taaplaajain" esittämään 25 % :in palkankorotusvaatimukseen, eikä myöskään ollut suostunut lisäämään työvoimaa kahdella miehellä. Ilmoituksen mukaan olivat "taaplaajatluvultaan 18, vaatimuksensa painostamiseksi sanoneet itsensä huhtikuun 20 päivänä .14

vuorokauden kuluttua työstä irti. Vastapainoksi työläisten toimenpiteelle oli työnantaja ilmoittanut, että siinä tapauksessa, ettei uutta työvoimaa onnistuta saamaan, tullaan isännistön taholta sanomaan kaikki työläiset irti. S. Saha-, Kuljetus- ja Sekatyöväen liitolle oli asiasta ilmoitettu työnantajaliiton eikä työläisten taholta.

Ilmoituksen johdosta päätti toimeenpaneva valiokunta ottaa selvytyden tapahtumain todellisesta kulusta, jossa tarkoituksessa S. Saha-, Kuljetus- ja Sekatyöväen liiton puheenjohtaja K. Kankari matkusti paikkakunnalle.

Toimeenpanevan valiokunnan kokouksessa huhtikuun 28 päivänä oli asia uudelleen käsiteltävänä. Tälle kokoukselle esitettiin S. Saha-, Kuljetus- ja Sekatyöväen liitolta saapunut seuraava kirjelmä:

"Liiton toimikunta käsitellessään Varkauden sahan työläisten palkkaliikettä, ei voi olla ihmettelemättä ja paheksumatta, että 'taaplaajat', sivuuttamalla Paikallisen Keskusneuvoston, jonka kautta yleistä palkkaliikettä järjestettiin, ovat tehneet palkkavaatimuksensa yksilöllisenä ammattikuntana ja siten pahentaneet yleisen palkkaliikkeen säännöllistä kulkua. Mutta kun tilanne tällä kertaa on vakava, koska työnantaja, yhden ammattikunnan pienen palkkaliikkeen tähden, tahtoo koko sahalaitoksen ja ehkä koko paikkakunnan teollisuusalojen työläisten elämän tehdä sietämättömäksi, sanomalla Jieidät työstä irti, ottaa liiton toimikunta asian vakavan todellisuuden kannalta. Vaikkakin toimikunta vahingollisena tuomitsee sellaiset esiintymiset kuin kyseessä olevien taaplaajien on, niin ei se kuitenkaan usko, että siinä on ryhmäetuilu ollut kysymyksessä, vaan että se pikemminkin on johtunut huonosta tilanteen harkinnasta.

Toimikunta on myös tarkoin tutkinut liiton puheenjohtajan antaman selostuksen tilanteesta, paikallisista oloista ja työläisten yleisestä mielipiteestä paikkakunnalla. Nämä kaikki huomioonottaen on toimikunta sitä mieltä, että työnantajain irtisanomiselle on pantava este, työläisten joukkovoima on asetettava sitä vastaan. Työläisille, koska he sitä haluavat, on annettava oikeus vastata lakolla työnantajan irtisanomisiin. Toimikunta on kyllä tietoinen siitä, että taistelu työläisille tuo tullessaan kaikenlaisia kärsimyksiä entisten kärsimysten lisäksi. Häädöt ovat ensimmäisiä, jotka ovat työläisten edessä, koska suuri osa työläisistä asuu työnantajan omistamissa huoneustoissa. Mutta kun työläiset varsin hyvin tietoisina näistä ovat päättäneet taistella olemassaolonsa — leivän — puolesta, niin toimikunta päätti:

- 1) että Varkauden sahan 'taaplaustyömaa' suljetaan uusilta työläisiltä;
- 2) että Varkauden sahalaitoksen työläisille myönnetään oikeus lakolla vastata työnantajan irtisanomisiin; sekä
- 3) että jos lakko tulee, niin työhön paluu ei voi tulla kysymykseen entisillä palkkaehdoilla.

Koska Varkaudessa on myöskin liittomme alaisena toimiva laiva- ja lotjamiesten järjestö (työhuonekunta), joka on esittänyt palkka-vaatimuksensa Paikallisen Keskusneuvoston kautta, niin huomioon-ottaen edelläselostetun tilanteen toimikunta päätti:

- 1) että laiva- ja lotjamiehille myönnetään oikeus ajaa palkka-vaatimuksensa lakolla läpi;
- 2) että lakkoluvat ja palkkaliikkeem paikallinen johto myönne-tään S. Saha-, Kuljetus- ja Sekatyöväen liiton Varkauden osastolle, jolla kuitenkin on oikeus siirtää se Paikalliselle Keskusneuvostolle."

Tämän kirjelmän lisäksi esitettiin kokoukselle K. Kankarin liitol-leen lähettämä kirjelmä, jossa tehtiin laajasti selkoa paikkakunnalli-sista oloista Varkaudessa.

Ylläolevaan kirjelmään ja K. Kankarin selostukseen nojautuen päätti toimeenpaneva valiokunta hyväksyä S. Saha-, Kuljetus- ja Sekatyöväen liiton toimenpiteet ja päätti siinä tapauksessa, jos työ-taistelu syntyy, antaa sille kaiken sen tuen ja kannatuksen mikä S. Ammattijärjestön sääntöjen mukaan hyökkäystaisteluissa on mah-dollista. Tämän lisäksi valiokunta päätti ehdottaa, että ennen työn-tekijäin irtisanomisajan päättymistä tarjottaisiin liiton tai Suomen Ammattijärjestön puolesta välitystä työnantajille. Riidan uhkaavaan laajentumiseen ja työntekijäin voimasuhteisiin katsoen piti valio-kunta edullisempana, että riita ennen työnseisauksen varsinaista alkamista saataisiin neuvottelujen kautta sovitetuksi.

Päätöksestä annettiin tieto S. Saha-, Kuljetus- ja Sekatyöväen liitolle.

Neuvotteluja riidan sovittamiseksi ei kuitenkaan saatu aikaan, ja kun työnantaja ei saanut "taaplaajain" tilalle uutta työvoimaa, pan-ttiin saha ja sen tukkipuoli toukokuun 4 päivänä kokonaan seiso-maan. Tämä työriittäisyys oli alkua sille laajemmalle työriittäisuu-delle, joka Varkaudessa alkoi toukokuun 12 p:nä klo 10 illalla.

S. Ammattijärjestön toimeenpanevan valiokunnan kokoukselle toukokuun 5 p:nä esitettiin Varkauden amm.-os. keskusneuvostolta saapunut kirjelmä, jossa ilmoitettiin, että paikkakunnan työväki, lukuunottamatta konepajan työläisiä, oli olojen pakotuksesta päät-tänyt ryhtyä palkkataisteluun, ollen vaatimuksena 25—35 % palkan-korotus. Huhtikuun 28 p:nä oli A. Ahlström O.y:lle esitetty pal-kankorotusvaatimus, johon oli pyydetty vastausta toukokuun 12 päi-vään mennessä uhalla, että ellei silloin ole saapunut tyydyttävä vas-taus, alkaa lakko saman päivän illalla. Palkankorotusvaatimuksen yhteydessä oli myöskin työläisten irtisanominen toimitettu.

Toimeenpaneva valiokunta ei vielä tällä kertaa tehnyt kirjelmässä esitetyssä asiassa muuta päätöstä kuin että siirsi asian lopullisesti ratkaistavaksi S. Paperiteollisuustyöväen liiton, S. Metalliteollisuus-työntekijäin liiton, S. Puutyöntekijäin liiton ja S. Saha-, Kuljetus- ja Sekatyöväen liiton toimikuntain sekä S. Ammattijärjestön toimi-kunnan edustajain yhteiseen kokoukseen, joka pidettiin toukokuun 9

p:nä. Tässä yhteisessä kokouksessa, jossa m.m. paperityöläisten palkka-asia oli koko laajuudessaan käsittelyn alaisena, päätettiin Varkauden työläisille antaa lakkolupa. Ammattijärjestön puheenjohtaja Matti Väisänen velvoitettiin kuitenkin ennen lakon alkamista matkustamaan Varkauteen lähemmin tutustumaan tilanteeseen ja ottamaan selkoa taistelun onnistumisen mahdollisuuksista sekä mahdollisuuksien mukaisesti tarjoamaan työnantajalle neuvotteluja taistelun välttämiseksi. Toukokuun 12 päivänä kello 10 illalla, Väisäsen ollessa paikkakunnalla, alkoi Varkaudessa työtaistelu, johon joutui noin 1,400 työläistä, sillä työnantajain taholla ei suostuttu neuvotteluihin riittaisuuden ratkaisemiseksi sovinnollista tietä.

Vähän myöhemmin julistivat myöskin konepajan työläiset työmaansa lakkotilaan.

Tämän jälkeen lakkoasiat jatkuivat muuttumattomina toukokuun 16 päivään asti, jolloin Ammattijärjestön toimeenpaneva valiokunta päätti kääntyä asianomaisten liittojen puoleen asiaa koskevalla selostuksella ja samalla kehoittaen niitä ottamaan harkittavakseen Varkauden lakkotapahtumat sekä sen, että eikö olisi syytä tehdä neuvottelutarjous saha- ja paperiteollisuustyönantajain liitoille. Päätöksestä annettiin myöskin tieto Varkauden ammattiosastojen keskusjärjestölle. Annetun kehoituksen mukaisesti tarjosivatkin S. Paperiteollisuustyöväen liiton ja S. Saha-, Kuljetus- ja Sekatyöväen liiton toimikunnat kumpikin lakkoon joutuneiden alaistensa työläisten puolesta neuvotteluja vastaaville työnantajaliitoille. Nämä toimenpiteet eivät kuitenkaan johtaneet minkäänlaisiin tuloksiin, sillä työnantajain taholla ei suostuttu edes neuvottelemaan lakon lopettamisesta.

Kun liittojen neuvottelutarjous ei siis johtanut tuloksiin, kääntyi Ammattijärjestön puheenjohtaja Matti Väisänen sosiaalihallituksen tirehtöörin, tuomari Böök'in puoleen tiedustelulla, onko sosiaalihallituksen taholta aikomus ryhtyä sovittelutoimenpiteisiin Varkauden lakon lopettamiseksi. Väisäsen tiedustelun johdosta Böök antoi tietää, ettei siltä taholta ole mitään hyvää odotettavissa, ainakaan niin kauan kuin työnantajat tuntevat asemansa varmaksi.

S. Ammattijärjestön toimikunnan kokouksessa kesäkuun 2 p:nä, kun voittamisen mahdollisuudet näyttivät hyvin vähäisiltä, tehtiin seuraava päätös: Toimikunta velvoittaa toimeenpanevan valiokunnan yhdessä asianomaisten liittojen toimikuntain sekä Varkauden paikallisten järjestöjen kanssa toimimaan lakon lopettamiseksi, kuitenkin siten, että asianomaisten työläisten mielipide ja etu otetaan huomioon. Samassa kokouksessa myöskin päätettiin kehoittaa sosiaalihallituksen tirehtööriä, tuomari Böök'iä, ryhtymään toimenpiteisiin Varkauden työriidan sovittamiseksi.

Toimeenpaneva valiokunta ryhtyiikin toimikunnan päätöksen mukaisesti toimenpiteisiin. Tulokset niistä kuitenkin osoittautuivat laihoiksi. Kesäk. 7 p:nä pidetylle toimeenpanevan valiokunnan kokoukselle selostettiin tuomari Böökin sosiaalihallituksesta ilmoittaneen, että työnantajat eivät ole ottaneet hänen välitystään vastaan, eivätkä siis

niinollen halua ryhtyä neuvotteluihin työntekijäin edustajain kanssa, eivät edes epävirallisestakaan. Samaan aikaan kun työnantajille tarjottiin sosiaalihuollituksen välityksellä neuvotteluja, oli Ammattijärjestön puheenjohtaja Varkaudessa tekemässä työläisten keskuudessa työtä lakon lopettamiseksi. Kesäkuun 10 p:nä oli hän tehnyt työväenjärjestöille esityksen välitysehdotuksen tekemisestä isännistölle, mutta sitä ei työläisten taholla hyväksytty.

Kokouksessaan kesäkuun 12 p:nä päätti Ammattijärjestön toimeenpaneva valiokunta tehdä uudelleen Varkauden paikallisille työväenjärjestöille esityksen välitysehdotuksen tekemisestä tehtaiden isännistölle. Paikkakunnalle päätettiin tällä kertaa lähettää S. Metalliteollisuustyöntekijäin liiton luottamusmies Lauri Nurmiaho. Kesäkuun 16 päivään mennessä oli Nurmiaho tehnyt matkan Varkauteen ja siellä saanut niin paljon aikaan, että isännistö oli suostunut keskustelemaan lakon lopettamisesta, mutta neuvotteluista oli se jyrkästi kieltäytynyt. Lakon lopettamisesta ei siis tälläkään kertaa tullut mitään, sillä työläiset päättivät edelleen olla lakossa, jos sitten voittavat tahi ei.

Kun lakkolaisten asema alkoi käydä yhä huonommaksi, varsinkin sen jälkeen kun työläisiä ryhdyttiin tuomioistuinten välityksellä häätämään asunnoista ja kun työnantajat onnistuivat saamaan tehtai-
siinsa rikkurivoimaa, päätti Ammattijärjestön toimeenpaneva valiokunta kesäkuun 27 päivänä, että lakko on lopetettava ehdoilla millä tahansa. Tämä johtikin siihen, että S. Saha-, Kuljetus- ja Sekatyöväen liiton puheenjohtaja K. Kankari ja S. Paperiteollisuustyöväen liiton luottamusmies S. Mäkinen, yhdessä asianomaisten työläisten kanssa, lopettivat lakon seuraavilla työnantajain lausumilla ehdoilla:

- 1) Johtokunnan päätöksenä ilmoitettiin, ettei ennen lakkoa käytännössä olleita palkkaehtoja tulla muuttamaan.
- 2) Mutta ellei tehtaita säännölliseen käyntiin saada uudella työvoimalla, on johtokunta jo suunnitellut työnantajaliitolle esittää, että noin parin viikon kuluttua pantaisiin laajempi työnsulku, jossa olisi vaatimuksena 10 % palkkojen alennukset.
- 3) Jos jollakin työosastolla on tapahtunut, etteivät työläiset ole saaneet lainmukaista ylityökorotusta, tullaan ne epäkohdat poistamaan.
- 4) Senjälkeen kun lakko päättyy, palautetaan käytäntöön kaikki luontaisedut.
- 5) Jos lakko päättyy ennen ensi tiistaita, peruutetaan vireillä olevat oikeusjutut sekä asunnoistahädöt ynnä oikeuskulujen suoritukset. — Kun Lakon ajalta on määrätty vuokrat 100 mk. huoneesta, voidaan työhön palautuvien työläisten kanssa sopia, ettei niin korkeita vuokria peritä. — Vaikkakaan perheenholtaja ei saavu ennen t.k. 11 päivää järjestämään asioitaan, ei paikkakunnalta poissaolevan perheen holtajan perhettä maantielle nosteta, vaan tullaan kohtelee-

⁴ maan lempeästi, kunnes huoltaja saapuu asiansa selvittämään, joko aloittaen työnteon tai muulla tavalla.

6) Ennen lakkoa työssä olleet työläiset voivat päästä työhön vain siinä järjestyksessä kuin teknilliset esteet ja tarve vaatii. Työhön paluu-aika on rajaton.

7) Jos ennen lakkoa olleita työläisiä jäisi työttömiksi, pidetään silmällä, ettei pieniperheistä voi olla useita työssä, ja että pitemmän aikaa Varkauden tehtaalla työssäolleella on etusija. Ellei työläisen entisellä alalla ole työtä tarjolla, voi työläinen siirtyä toiselle alalle, jos työväkeä siinä tarvitaan.

8) Oy:n johtokunta ei sitoudu "rikkureita" eroittamaan, vaan sallii niiden poistumisen sikäli kuin entiset työläiset palaavat työhön. Kuitenkaan n.s. "pettureita" ei tulla mitenkään eroittamaan, eivätkä työläiset saa heitä työpaikalla solvaavasti nimitellä.

9) Kaikilla työläisillä on oikeus poistua O.y:n palveluksesta ja saavat he uudet työtodistukset, joissa ei ole lakkosyytä mainittu. (Luonnollisesti selitettiin mustienlistojen kuolevan lakon loputtua.)

10) Jos lakko päättyy perjantaina, on työläisillä oikeus ilmoittautua sille työnjohtajalle, jonka alueella kukin työskenteli ennen lakkoa. Ilmoittautuminen voi alkaa lakon loputtua.

11) O.y:n isännöitsijä ilmoitti, ettei Varkauden tehtailla vastaisuudessa palkkojen alennuksessa pyritä näyttämään esimerkkiä, vaan tapahtuu se samaan aikaan, kun se toteutetaan työnantajain järjestöpäätöksellä vastaavilla teollisuusaloilla kautta linjan.

12) Keskustelussa luvatut ehdot annetaan erikseen kirjallisesti 2:n viikon kuluessa heinäk. 7 p:stä lukien. Ja jos se ei ole yhtäpitävä neuvotteluissa tapahtuneiden lupausten kanssa, tulee työläisten ennen mitään rettelöä asettaa osastojen yhteinen lähetystö isännistön puheille.

Edellämainituilla ehdoilla päättivät järjestyneet lakkolaiset yhteisessä kokouksessaan heinäk. 6 p:nä toimitetun äänestyksen perusteella 141 äänellä 155 vastaan (lisäksi järjestymättömät 76 äänellä 60 vastaan) seuraavana päivänä klo 12 päivällä lopettaa kaikki Varkauden työlakot.

Lakossa oli työläisiä lakon päättyessä seuraavasti:

paperityöläisiä	210
metallityöläisiä.	221
saha-, kuljetus- ja sekatyöläisiä	250
puu- y.m. työläisiä noin	100
Yhteensä	781

Yhteinen menetetty työaika oli 44,082 päivää. Rahaksi laskettuna 30 mk. päivälle Smk. 1,322,460: —.

Avustusta lakkolaisille saapui seuraavasti:

Suomen Saha-, Kuljetus- ja Sekatyöväen liitolta	121,784:—
Suomen Ammattijärjestöltä edellisen liiton kautta	34,429:70
Suomen Puutyöntekijäin liitolta	10,159:—
Suomen Metalliteollisuustyöntekijäin liitolta	91,517:—
Suomen Paperiteollisuustyöntekijäin liitolta	73,353 •
Eri perus- y.m. järjestöiltä	37,674:75
Yhteensä Smk.	368,917:45

Menot lakkolaisten avustamiseen:

Suomen Saha-, Kuljetus- ja Sekatyöväen liiton jäsenille	103,955:—
S. Puutyöntekijäin liiton jäsenille	11,932:—
S. Metalliteollisuustyöntekijäin liiton jäsenille	91,517:—
S. Paperiteollisuustyöntekijäin liiton jäsenille	73,353:—
S. Pienviljelijäin liiton jäsenille	1,435:—
Järjestymättömille	84,583:05
Yleisiä kuluja y.m. menoja ja avustuksia	2,142:40
Yhteensä Smk.	368,917:45

Lisäksi suoritti S. Ammattijärjestö häätöjutussa asianajopalkkiona Smk. 1,061:—.

Polijois-Suomen palkkaliikkeet ja lakkotaistelut. Toukokuulla esittivät työväenjärjestöt Pohjolassa työnantajilleen vaatimuksia palkkojensa korottamisesta, vaihdellen niiden suuruus eri paikkakunnilla ja eri työaloilla 20—40 % :in välillä. Huolimatta työläisten vaikeista toimeentulomahdollisuuksista eivät useimmat työnantajista suvainneet antaa edes minkäänlaista vastausta, puhumattakaan vaatimuksiin suostumisesta. Ja mikäli vastauksia saatiinkin, ilmoitettiin niissä aivan yliolkaisesti, että "palkankorotuspyyntönne ei anna aihetta mihinkään toimenpiteisiin". Tällainen työnantajain menettely, kuten luonnollista, aiheutti voimakasta liikehtimistä työläisten keskuudessa, joka johti useisiin lakkotaisteluihin.

Toukokuun 24 p:nä alkoi lakko *Iijoen* uittotöissä. Lakkoon joutui kaikkiaan noin 500 työläistä. Lakko päättyi elokuun 14 p:nä entisillä palkkaehdoilla.

Martinniemen sahan lakko alkoi kesäkuun 7 p:nä syystä, kun isännistö ryhtyi toimenpiteisiin järjestyneiden työläisten karkottamiseksi työmaalta. Rikkureilla, joita haalittiin "ympäri maata", häädettiin työläiset perheineen asunnoistaan metsään. Lakko päättyi heinäkuun 20 p:nä. Työläiset saivat palkkoihinsa 9—14 % korotuksen.

Kesäkuun 4 p:nä pidetyssä Pohjolan Ammatillisen Piirijärjestön neuvoston kokouksessa päätettiin S. Ammattijärjestön toimeenpanevan valiokunnan suostumuksella toimeenpanna mainittuun piirijär-

jestöön kuuluvissa S. Saha-, Kuljetus- ja Sekatyöväen liiton osastoissa salainen lippuäänestyi siitä, onko palkankorotusvaatimusta ryhdyttävä ajamaan lakon avulla.

Äänestys toimitettiin kaikkialla samana eli kesäkuun 8 p:nä ja annettiin siinä ääniä seuraavasti:

			Äänesti lakon:	
			puolesta	vastaa
Pateniemen osaston alueella			102	28
Toppilan	”	”	170	12
Varjakan	”	”	92	11
Oulun	”	”	223	18
Raahen	”	”	169	54
Martinniemen	”	”	174	6
Halosen	”	”	114	11
Karihaaran	”	”	109	27
Simon	”	Kallion t.h.k. ..	63	7
Kemin	”	Mansikkaniemen	58	13
”	”	Satamat.h.k. ...	58	13
Kuusiluodon	”	alueella	143	41
Laitakarin	”	•”	102	57
.Köytän	”	”	41	64

Äänestykseen otti osaa mai[^]ituissa osastoissa kaikkiaan 1,995 työläistä, joista kuitenkin erikseen otti äänestykseen osaa 589 järjestymätöntä, joista lakkoa vastaan äänesti ainoastaan 150.

Äänestyksen tuloksen esiti piirijärjestön toimeenpaneva valiokunta S. Saha-, Kuljetus- ja Sbkatyöväen liiton ja Suomen Ammattijärjestön hyväksyttäväksi, samalia pyytäen lakkolupaa. Kesäkuun 16 p:nä pidetyssä S. Ammattijärjestön toimeenpanevan valiokunnan kokouksessa oli asia käsiteltävänä. Tässä kokouksessa päätettiin, koska ajatellun lakon avulla näyttänyt olevan mitään hyvää odotettavissa, varoittaa työläisi[^] lähtemästä taisteluun. Päätöksen toteuttamisen tarkoituksessa tnatkustivat Pohjolaan Ammattijärjestön puheenjohtaja Matti Väisänen ja Saha-, Kuljetus- ja Sekatyöväen liiton sihteeri Hj. Niemelä.

Toimitetun äänestyksen p^{er}usteella, Väisäsen ja Niemelän ollessa paikkakunnalla ja heidän vast[^]väitteistään huolimatta, jätti Pohjolan Ammatillisen Piirijärjestön toimeenpaneva valiokunta kesäkuun 20 p:nä työnantajille kirjelmän, jossa uudistettiin ennemmin esitetty palkankorotuspyyntö lakon uhalla. Vastausta pyydettiin viimeistään kesäkuun 23 p:nä klo 6 ip. Samalla kirjelmässä ilmoitettiin, että toimeenpaneva valiokunta on suostuvainen neuvottelujen kautta asian sovinnolliseen järjestelyⁿ, mikäli mahdollista, molempia asianomaisia tyydyttävällä tavalla, Lakon ilmoitettiin alkavan, jos neuvottelut eivät johda suotuisiin tuloksiin, kesäkuun 26 p:nä klo 7 ap.

Kirjelmään eivät työnantajat vastanneet. Kun asia tämän jolidosta sai hyvin uhkaavan lu^mteen, kokoontui Pohjolan Ammatil-

linen Piirineuvosto kesäkuun 24 p:nä ja päätti se kieltää lakot, koska \oitonsaanti niiden avulla näytti kyseenalaiselta. Tätä päätöstä ei kuitenkaan voitu kokonaisuudessaan toteuttaa, joka johtui siitä, kun valtiollinen poliisi vangitsi piirijärjestön virkailijat ja toimeenpane-
van valiokunnan jäsenet.

Piirineuvoston kielteisestä päätöksestä huolimatta ryhtyivät työ-
läiset lakkoihin seuraavilla paikkakunnilla: Ab. Uleå. Oy:n sahoilla
Toppilassa ja Korkeasaarella alkoi lakko kesäk. 26 p:nä, Yarjakassa
ja Pateniemessä 28 p:nä, Oulun satamalakot ja Yhtyneet sahat Oy.
30 p:nä sekä Rannikkopurjehtijat (hinaajalaivat) heinäk. 3 p:nä.
Martinniemen lakko alkoi kesäk. 7 p:nä.

Lakossa oli Uleå-yhtiön sahoilla noin 1,000, Yhtyneet sahat Oy. 90,
'Oulun satamatyöläisiä noin 140, Martinniemessä noin 500 työnteki-
jää. Yhteensä noin 1,730 työntekijää.

Toppilan, Korkeasaaren, Pateniemen, Yarjakan ja Rannikkopur-
jehtijain lakko päättyi heinäk. 19 p:nä klo 6 a.p. ennen lakkoa käy-
tännössä ollein palkkaehdoin. Martinniemessä päättyi lakko 20 p:nä
klo 3 i.p. Tuntipalkat nousivat 9—14 %. Oulun satamalakot päät-
tyivät 19 p:nä klo 6 a.p. Yhtyneet sahat Oy:n Nuottasaaren lakko
pättyi 25 p:nä osittaiseen voittoon.

Halosenniemessä, jossa lakko alkoi kesäk. 26 p:nä, saatiin neuvot-
teluilla noin viikon kuluttua sovinto aikaan työläisten osittaisella
soitolla.

Rikkureita lakkopaikoilla oli yli 750. — Jokaisella lakkoalueella
hädettiin työläisiä asunnoistaan ja osaa sakotettiin työsopimusten
rikkomisesta.

Lakossa menetti 1,200 työntekijää a 20 työpäivää ja 823 työn-
tekijää a 36 työpäivää, siis yhteensä 53,628 työpäivää. Työpalkkoina
menetettiin yhteensä 2,920,608 mk. Työpäivien menetyksessä ei ole
laskettu niitä työpäiviä, joita Haukiputaan lastausyhdistyksen ja
Oulun rannikkopurjehtijat menettivät, eikä heidän työpalkkaansa.

Tampereen rakennustyöläisten lakkoon ja sulkun, joka alkoi
toukok. 15 p:nä, joutui myöskin S. Saha-, Kuljetus- ja Sekatyöväen
liiton jäseniä. Sulunalaisia, olivat rakennustyöt Tampereella, Ylö-
järvellä,» Pirkkalassa ja Messukylässä. Sulku päättyi heinäk. 14 p:nä
työläisten voitolla. Työnantajain oli pakko alistua koroittamaan
palkat seuraaviksi: kirvesmiesten 7:80, sementti- ja asfalttimiesten
7: 80, betonimiesten 6: 40, sekatyömiesten 5: 50, naisille raskaimmissa
töissä 5:— ja naisille kevyemmissä töissä 4:30. Alimmat tuntipal-
kat ovat voimassa toistaiseksi ja jos palkkojen alentaminen tai ylen-
täminen tulee kysymykseen, voi se tapahtua ainoastaan asianomais-
ten järjestöjen edustajien neuvottelun ja sopimuksen jälkeen. Seka-
työläisten palkat koroittuivat noin 1—1: 50 tunnissa.

Sulku rakennusteollisuudessa Helsingissä alkoi kesäk. 26 p:nä ja
pättyi saman kuun 30 p:nä, kun S. Ammattijärjestön taholta ilmoi-
tettiin julkisesti, ettei rakennusteollisuudessa Helsingissä ole työväen-
järjestöjen tietten työriitaisuutta olemassa.

Sulku johtui siitä, kun työnantajat eivät saaneet maksamillaan alhaisilla palkoilla riittävästi toimittajia.

Riihimäen sahalla alkoi saarto heinäkuun 26 p:nä ja päättyi neuvottelujen jälkeen 29 p:nä.

Lauritsalassa sanoi Kaukas-yhtiö sahan työväen heinäkuun 17 p:nä irti työstä, mutta tuli irtisanonin peruutetuksi.

Tainionkoskella tekivät koskien työmiehet lakon liiton toimikunnan luvatta elokuun alussa. Lakko päättyi viikon kestätyään työläisten tappiolla.

Kajaanissa alkoi puutavaran lastaustyössä saarto toukokuulla ja päättyi se elokuulla. Saarron avulla eivät työläiset saavuttaneet mitään tuloksia.

Kotkassa teki Oy. Collinin lautatarhan työväki lakon 25 p:nä ja lopettivat sen 28 p:nä heinäkuun osittaisella voitolla.

Lautatarhatyöläisten lakko Turussa. Liiton toimikunnan luvalla tekivät Turun lautatarhojen työläiset lakon toukok. 24 p:nä ja päättyi se kesäk. 3 p:nä työläisten täydellisellä voitolla. Urakkahinnointelu saatiin parhaimpia, mitä lautatarhoissa on sopimuksella sovittu, tuntipalkat sovittiin seuraaviksi: miehille alin tuntipalkka 6 mk., poikasille 3 mk.

Lakossa oli 73 työntekijää, joista järjestyneitä 50. Lakko koski 7 työnantajaa.

Söörnäisten lautatarhojen työnsulku ja lakko. Toukokuulla esitti Söörnäisten osasto lautatarhojen omistajille 25 % palkankorotusvaatimuksen työehtosopimuksen muodossa. Työnantajista Ab. Rudolf Hamfeld Oy., Puunvälitys Oy., Helsingin Puu Oy., Lagerström & Co., Eich. Kerbs ja V. Johansson julistivat lautatarhat sulkutilaan, vaatien edellisen vuoden työehtosopimusta allekirjoitettavaksi. Vaikkakin neuvottelut aloitettiin useamman kerran, pysyivät mainitut työpaikat miltei kokonaan rettelön alaisina. Työnantajat haalivat n.s. "sivistyneitä" lastaajia rikkureiksi. Kesän kuluessa alkoivat työnantajat yksi toisensa jälkeen hyväksyä sopimuksen sellaisenaan kuin sen työntekijäin järjestö oli esittänyt, jotenka syyskuuhun mennessä olivat kaikki toiset työnantajat paitsi Rudolf Hamfeld Oy., hyväksyneet sopimuksen.

Tämän sitkeän työtaistelun lopputuloksena oli se, että työpalkat kohosivat noin 25 % ja osaston tarjoama työehtosopimus tuli sellaisenaan hyväksytyksi. Alimmäksi palkaksi tuli 6 mk. tunnilta.

Satamatyöläisten palkat Viikissä. Heinäkuun 27 päivänä vaativat Vaasan satamatyöläiset paikkojaan korotettavaksi 6 markasta 8 markkaan. Kun työnantajat kieltäytyivät palkkoja korottamasta, lopettivat työläiset työnsä. Työnseisaus päättyi parin päivän kuluttua työläisten häviöllä.

Pietarsaaren satamalakko. ²Älholmin satamatyöläiset vaativat elokuun lopulla 25 % palkankorotusta. Kun vaatimukseen ei saapunut

myönteistä vastausta, tekivät työläiset elok. 23 p:nä lakon, joka 4 tunnin kuluttua päättyi työläisten voitolla. Työpalkat kohosivat 10—15% :lla.

Työpalkat Helsingin saunoissa. Heinäk. 1 p:nä tuli voimaan uusi Työsopimuslaki, joka kieltää lahja- ja juomarahapalkkausjärjestelmän. Tähän nojaten liiton kehoituksesta Helsingin Kylvettäjäin osasto esitti työehtosopimuksen kaikille kylpylaitoksille. Laajojen neuvottelujen ja lukuisten rettelöiden tuloksena oli, että miltei kaikissa saunoissa ovat osaston esittämät työpalkat käytännössä, joskin vielä vuoden lopulla oli useita saunanomistajia, jotka eivät olleet sopimusta allekirjoittaneet.

Sopimuksen mukaan on palkkaus seuraava: Yksityissaunan puolella kokopesu 5 mk. ja puolipesu 2 mk. 50 p.; yleisellä puolella kokopesu 3 mk. ja puolipesu 1 mk. 50 p., sekä lisäksi kylvettäjille 50 mk. yksityissaunojen ja 100 mk. yleisten saunojen puolella kuukaudessa.

Työriittäisyys Tainionkosken rullatehtaalla. Elok. 15 p:nä Tainionkosken rullatehtaan porausosaston naispuoliset työläiset esittivät Tornator-yhtiölle, että heidän 1:50 tuntipalkkaansa myönnettäisiin 30 p:n korotus, ehdolla, että ellei korotuspyyntöön tule myönteistä vastausta elok. 29 p:ään mennessä, on 14 vuorok. irtisanoutuminen samassa yhteydessä tapahtunut. Yhtiö, vastauksessaan elok. 29 p:nä ilmoitti olevansa suostuvainen korottamaan palkat 10 pennillä tunnissa. Työläiset — luvultaan 29 — pysyivät palkankorotusesityksessään, vaatien yhtiön työnjohtajalta selitystä, miksi heidän palkkojaan ei koroitettu pyydettyyn määrään. Työnjohtaja ei suostunut palkoista Keskustelemaan, vaan kehotti kaikkia porausosaston naisia poistumaan tehtaalta. Työläiset poistuivat kehoituksen mukaan. Sen johdosta sanoi yhtiö koko tehtaan työväen 14 vuorokauden kuluttua irti työstä, samalla vaatien irtisanotut sorvaajat siirtymään porausosastolle työhön. Sorvaajat siitä kieltäytyivät, koska katsoivat, etteivät he ole sitoutuneet porausosastolle, vaan sorviosastolle. Sitä mukaa kuin sorvaajat kieltäytyivät, kehoitettiin heitä poistumaan tehtaasta.

Työläiset selittivät elok. 29 p:nä pitämässään kokouksessa, ettei työstä poistuneiden työmaa ole lakkotilassa, vaikkakin koko osaston työläiset ovatkin samana päivänä työstä poistuneet. Näin ollen oli yhtiöllä vapaus ottaa poistuneiden tilalle uutta työväkeä, jos 1:60 tuntipalkkoilla oli saatavissa.

Syysk. 1 p:nä matkusti liiton puheenjohtaja Kankari paikkakunnalle tarjoten neuvotteluja yhtiölle, jotka neuvottelut alkoivat 2 ja jatkuivat 4 p:nä. Niiden tuloksena voidaan pitää:

1) että kaikki irtisanomiset peruutetaan ja kukin työläinen pääsee entiseen työpaikkaansa, jos paikkakunnalla olevat ilmoittautuvat ennen syysk. 6 p. ja paikkakunnalta poistuneet niin pian kuin mahdollista, jos haluavat entisen työpaikkansa

2) että kaikkien, joiden tuntipalkat ovat 1:50 —luvultaan noin 80 työntekijää — korotetaan 1:60;

3) että työn käydessä kokeillaan, voiko poraajain työ soveltua urakalla tai prosentilla tehtäväksi.

Helsingin puhtaanapitolaitoksen työhuonekunta kääntyi useita kertoja Helsingin Kaupungin Puhtaanapitohallituksen puoleen vaatien työläisten palkkoja korotettavaksi. Työhuonekunnan vaatimus johti viimein siihen, että työläisten tuntipalkat korotettiin lokakuun 1 päivästä 4 markasta 90 pennistä 6 markkaan miehille ja 4 markasta 30 pennistä 5 markkaan 35 penniin naisille.

Työriidat ja palkkaliikkeet metalliteollisuudessa.

Oy. Ahjon konepaja Helsingissä julistettiin saartotilaan maaliskuun 9 päivästä alkaen. Tämä toimenpide johtui syystä, kun työnantaja kieltäytyi noudattamasta työläistensä kanssa tekemäänsä suullista sopimusta, jonka perusteella konepaja vapautettiin lakkotilasta 13 päivänä elokuuta 1921, joka oli alkanut saman kuun 2 päivänä erään työläisten valitseman luottamusmiehen eroittamisen johdosta. Tehty sopimus edellytti, että eignen uusien työläisten ottamista on työnantajan varattava tvötä erotetulle luottamusmiehelle. Kun työnantajain taholta sitten maaliskuussa lopullisesti ilmoitettiin, etteivät he tunnusta tehtyä sopimusta ymmärtäneensä siten, kuin työläiset sen tahtoivat tulkita ja että heidän taholtaan sitä ei myöskään tulla noudattamaan, julistettiin konepaja saartotilaan. Mutta kun saartotilan tehokas valvominen tuotti asianomaisille työläisille voittamattomia vaikeuksia ja kun konepajan eräät työläiset ryhtyivät suorittamaan ylitöitä, joka suuresti heikensi saarron vaikutusta sekä kun asianomainen erotettu työläinen tämän lisäksi nimenomaan antoi ymmärtää, ettei hän tule kyseessäolevaan konepajaan työvoimaansa kauppaamaan, julistettiin saartotila päättyneeksi toukokuun 8 päivästä lähtien.

Arvi A. Ahlqvistin rauta- j(i) metalliliike Tampereella julistettiin saartotilaan maaliskuun 21 päivästä alkaen. Tämä syystä, kun työnantajan taholta jo pidemmän aikaa aivan aiheettomasti oli eroteltu työläisiä työstä. Saartotila, täytyi pitää yllä noin kuukauden ajan ennenkuin työnantaja taipui allekirjoittamaan kirjallisen sitoumuksen, jonka perusteella kaikki erotetut työläiset saivat oikeuden palata työhönsä ennen erottamilta voimassaolleilla työ- ja palkkaehdoilla. Saartotila julistettiin päättyneeksi 23 päivänä huhtikuuta.

Varkauden tehtaitten työläiseen palkkataistelu alkoi toukokuun 12 päivänä ketto 10 illalla. Aluksi lähtivät taisteluun lautatarhan ja sahan sekä paperitehtaan työläiset, jotka olivat esittäneet 25 % :tin palkankorotusvaatimuksen. Laivatelakan ja konepajan työläiset eivät olleet esittäneet mitään vaatimuksia, eikä heidän taisteluun yhtymisensä ensin näyttänyt tarpeelliseltakaan. Mutta jo lakon julistamisen seuraavana eli 13 päivänä ryhtyi työnantaja pakottamaan konepajan työläisiä suorittamaan lakonalaisia töitä, josta nämä kai-

.tenkin kieltäytyivät. Tästä oli seurauksena työstä eroittaminen ja lopputili. Kun oli ilmeistä, että täten olisivat konepajan kaikki työläiset vuoronsa perään saaneet lopputilin, sikäli kuin ne olisivat kieltäytyneet lakonalaisia töitä suorittamasta, päättivät työläiset 13 päivänä toukokuuta pitämässään kokouksessa julistaa myöskin laivatelakan ja konepajan työt lakkotilaan. Täten tulivat myöskin metallityöläiset mukaan vedetyksi tähän suurenmoiseen työn ja pääoman väliseen taisteluun. Lakkoon joutuneita metallityöläisiä oli kaikkiaan 260, joista järjestyneitä 208.

Taistelusta muodostuikin suurimpia ja samalla mallikelpoisimpia lakkoja mitä teollisuusväen historia meidän maassamme tuntee. Mutta huolimatta lakkolaisten yksimielisyydestä ja eri ammattilaisten esimerkiksi kelpaavasta yhteistunteesta, täytyi tämä taistelu kuitenkin noin 3 kk. kuluttua lopettaa työläisten täydellisellä tappiolla. Syynä taistelun epäonnistumiseen voidaan katsoa olleen hyvin liitoutuneen työnantajiston, joka ehyellä rintamalla ja koko voimallaan asettui tukemaan taisteluun joutunutta työnantajaa. Voittaakseen taistelun olisi työläisten puolestaan pitänyt laajentaa taistelurintamaa kyseessäolevalla teollisuusosalalla, vaikkapa koko maata käsittäväksi lakoksi. Mutta näin suureen ponnistukseen ei ammatillisten järjestöjen voima kuitenkaan vielä riittänyt, joten taistelu näin ollen jäikin ainoastaan paikalliseksi. Toisena yhtä tärkeänä tekijänä taistelun tappiolla päättymiseen oli noin 800 käsittävä joukko lakonrikureita ja osaksi myöskin pettureita, jonka työnantajan värvääjät onnistuivat tehtaille keräämään. Näiden avulla työnantaja onnistui saamaan työt lautatarhassa ja paperitehtaalla jossakin määrin käyntiin, joka tietenkään ei voinut olla vaikuttamatta taistelun päättymiseen työläisille epäedullisesti. Työläisten ja työnantajan edustajien välisten neuvottelujen perusteella ja tilanteen tarkan arvioimisen jälkeen työläiset kokouksessaan heinäkuun 7 päivänä toimittivat suljetun lippuäänestyksen lakon lopettamisen ja edelleen jatkamisen puolesta, jolloin kokouksessa saapuvillaolevista 52 prosenttia antoi äänensä lakon lopettamisen ja 48 prosenttia lakon jatkamisen puolesta. Äänestyksen tuloksen perusteella julistettiin Varkauden tehtaiden lakko päättyneeksi heinäkuun 7 päivänä kello 12 päivällä.

Lakkoon osaaottaneet metallityöläiset menettivät yhteensä 10,920 työpäivää, joka rahaksi laskettuna, olettaen että työpalkaksi määrätään keskimäärin Smk. 30: — päivältä, tekisi Smk. 327,600,: —. Liiton puolesta jaettiin lakkolaisille lakkoavustusta yhteensä Smk. 91,517:—. Lakon aikana kävi lakkopaikalla m.m. liiton luottamusmies *Lauri Nurmiaho* ja sihteeri *Väinö V. Salovaara*[^]

i Oulussa Oy. Juho Mustosen metallitehtaan työläiset julistivat tehtaan lakkotilaan heinäkuun 10 päivänä. Tämä sentähden, kun työnantaja ylimielisesti hylkäsi työläisten palkankorotusesityksen. Paikkakunnalle lähetettiin liiton edustaja, joka parina päivänä käytyjen neuvottelujen jälkeen onnistui aikaansaamaan kirjallisen sopimuksen, jossa työnantaja sitoutui koroittamaan työläisten palkat

20—30 pennillä tuntia kohti ja suostui siihen, että kaikki ennen työselkkauksen alkamista tehtaalla työskennelleet työläiset otetaan takaisin työhön, sekä että ketään ei aseteta boikottauksen alaiseksi. Liiton puolesta sitouduttiin julistamaan työselkkaus heti päättyneeksi ja työt tehtaalla aloitettavaksi maanantaina 24 päivänä heinäkuuta. Työläisten palkankorotusvaatimus ei tullut kokonaisuudessaan hyväksytyksi, mutta voidaan lakon avulla katsoa saavutetun ainakin osittainen voitto, joka, katsoen siihen, että lakko ei ollut alkanut liiton luvalla, joten sen pidemmälle jatkuminen ilman liiton avustusta, olisi ollut kyseenalaista, jo sellaisenaan on tulopuolelle merkittävä. Voitonsaantimahdollisuudet olisivat olleet ehkä suuremmat, jos työläiset olisivat jo ennen lakkoon lähtöään toimineet sääntömääräisessä järjestyksessä siten, että liiton liian voima olisi voitu kohdistaa heidän taistelunsa voitokkaaseen loppuun viemiseksi.

Ilman työselkkauksen puhkoamista saivat työläiset esittämiensä palkankorotusesitysten perusteella palkkoja kohotetuksi m.m. *Vaajakoskella*, jossa metallityöläisten palkat kohosivat suurempipalkkaisille 5—16 prosenttia ja pienempipalkkaisille 25 prosenttia. *Tikkaakoskella* työläiset vaativat 1 mk. korotusta tunnille, mutta käytyjen neuvottelujen perusteella suostui työnantaja koroittamaan järjestyneiden työläisten palkkoja 42,8 prosentilla ja järjestön ulkopuolella olevien 40,9 prosentilla pyydetyistä määristä. Työläisten tyytyessä tarjottuun koroitukseen tuli uhatta ollut työselkkaus välttyä. *Helsingin Raitiotie ja Omnibus Oy. korjauspajan* työläiset saivat uudistetulla palkankorotusvaatimuksellaan aikaan sen, että korjauspajalla työskentelevien työläisten palkat kohosivat 25—75 pennillä tuntia kohden ja että jokaiselle työläiselle annetaan yhtiön puolesta kaksi työpukua vuodessa.

Tulkoon vielä mainituksi, että v. 1922 kesällä jätettiin työnantajille suuremmilla paikkakunnilla metallityöläisten taholta esitykset työläisten palkkojen koroittamiseksi, mutta tulivat nämä esitykset työnantajain taholta järjestelmällisesti hylätyksi. Kun metalliteollisuus näyttäytyi edelleen olevan siinä lamaannustilassa, mihin se jo v* 1921 alkupuolella oli vaipunut, eivät työläiset katsoneet olevan vielä sopivan ajan lähteä avoimeen taisteluun palkkakysymyksen, puolesta, vaan päättivät jäädä odottavalle kannalle ja valmistautua vaikkapa laajemmankin taistelun uhalla tukemaan oikeutettuja vaatimuksiaan.

Työriidat ja palkkaliikkeet paperiteollisuudessa.

S. Paperiteollisuusliiton toimikunta jätti tammikuun 11 päivänä Oy. Tornatorin hallinnolle kirjelmän, jossa vaadittiin (lukuunottamatta metallityöntekijöitä, jotka kieltäytyivät yhteistoiminnasta toisten työläisten kanssa) kaikkien työläisten palkkoja koroitettavaksi 20—35 prosentilla. Täten koroitettuna olisivat työläisten palkat nousseet seuraaviin määriin: miestyöntekijäin ylin tuntipalkka 3: 90 ja alin 2: 30, öntekijäin ylin tuntipalkka 2:45 ja

alin 1: 80, paperikoneenhoitajan palkka 780: — ilman prosenttipalkkiota ja rullatehtaalla asettajille 1,080: — kuukaudessa. Esitettyyn vaatimukseen ei työnantaja antanut minkäänlaista vastausta, eikä myöskään koroittanut palkkoja.

Kun edellisen vuoden lopulla alkanut nousu paperimarkkinoilla jatkui edelleen kertomusvuoden ajanakin ja, kuten tunnettua, työpalkat olivat alhaiset, jätettiin huhtikuun 1 päivänä S. Paperiteollisuustyöväen liiton taholta Suomen Paperi- ja Puumassateollisuuden Harjoittajain Liitolle seuraava kirjelmä:

"Sikäli kun meille on saapunut tietoja paperiteollisuusalueilla toimivilta ammattiasastoiltamme, on työläisten keskuudessa havaittavissa voimakasta pyrkimystä saada tänä keväänä jonkun verran korjauksia nykyään paperi-, puumassa ja selluloosatehtaissa maksettaviin palkkoihin. Meidän ei tarvinne tämän yhteydessä ryhtyä kuvaamaan sitä taloudellista ahdinkotilannetta, johon Suomen paperiteollisuustyöläiset ovat joutuneet sentähden, että kulutustarvikkeiden hinnat ovat jo lähes kahdeksan vuoden ajan kohonneet nopeammin kuin palkat, sillä emme usko työnantajien olevan tästä tosiasta tiedottomia, mainitsemme lyhyesti ainoastaan seuraavaa:

Olemme ammattiasastojen välityksellä koonneet tilastoja siitä minkälaisia palkkoja maksettiin paperi-, puumassa- ja selluloosatehtailla helmikuun 1 päivänä tänä vuotena ja jotka palkat ovat vielä tällä kertaa samat kuin yllämainittuna aikana. Tällöin todettiin, että miesten alimmat palkat olivat Smk. 1:60 tunnilta ja naisten alimmat palkat olivat Smk. 1:15 tunnilta. Toimitetun tutkimuksen perusteella myönnämme, että ylimmät palkat miestyöläisiin nähden eroavat koko paljon, mutta samalla myös mainitsemme, että suurin osa paperiteollisuustyöläisistä nauttii keskinkertaista alhaisempia palkkoja kuin siitä ylöspäin ja että korkeammatkin palkat ovat niin alhaisia, ettei työnantajatkaan voi väittää kenenkään tulevan niillä toimeen nykyisenä kalliina aikana.

Kun paperiteollisuus on useita vuosia mennyt loistavasti eteenpäin, vanhat varastot ovat menneet kaupaksi korkeista hinnoista ja työrauha on säilynyt, voimme sanoa yksinomaan työläisten kärsimyksiä lisäämällä, niin rohkenemme esittää, että työläisten palkat koroitetaan 20—50 prosentilla huhtikuun 15 päivästä 1922 alkaen.

Samalla kun toivomme, että esityksemme pannaan täytäntöön, odotamme arv. vastaustanne huhtikuun 25 päivään mennessä."

Tähän kirjelmään saapui seuraava vastaus:

"Kirjeessänne kuluvaan kuun 1 päivästä olette Te mainitseminen perusteilla esittäneet, että paperiteollisuustyöläisten palkat korotettaisiin 20—50 % huhtikuun 1 päivästä 1922 lukien.

Emme voi olla ihmettelemättä sitä että olette juuri nyt katsoneet ajan sorivaksi esittää palkankorotusvaatimuksenne. Kaikkialla ulkomailla esiintyy nykyään pyrkimys tuotantokustannusten m.m. työväen palkkojen tehokkaaseen alentamiseen, ja sen kautta kilpailu-

mahdollisuuden enentämiseen. Työväestökin on käsittänyt aseman vakavuuden ja oivaltanut että kilpailukyvyyn enentäminen on tehokkain keino yleisen hyvinvoinnin saavuttamiseksi ja ennenkaikkea työttömyyden torjumiseksi, sekä sen takia suostuneet vapaaehtoisesti tähän järjestelyyn. — Skandinavian maitten, varsinkin Ruotsin, lähimmän kilpailijamme, paperitehtaat ovat olleet pakotetut alentamaan työläisten palkkoja 45 %, tehden täten itselleen mahdolliseksi alentaa tuotteittensa hintoja. Nain ollen, kilpailijaimme alentaessa tuotantokustannuksiaan on selvää, ettei meillä ole mitään mahdollisuutta koroittaa niitä. Paperimarkkinain tila ei suinkaan ole loistava: Tilapäisten vaihtelujen varassa on se kaiken aikaa ollut epävarma ja hinnat ovat jo pitempän ajan osoittaneet tasaista laskua. Ruotsin äskenmainitun toimenpiteen kautta kärjistyy tilanne yhä enemmän. Voimme siis olla tyytyväisiä niin kauan kuin voimme pysyttää palkat entisellään. Myöskin meillä on työpalkkojen alentamiskysymys ollut pohdinnan alaisena, mutta olemme kuitenkin voineet tyydytykseksemme toistaiseksi ptyyttää ne ennallaan.

Tämän yhteydessä tahdomme mainita, että myöskin tiedossanne kulutustarvikkeiden hintain yhtämittaisesta kohoamisesta olette erehtyneet. Päinvastoin osoittavat Sosiaalhallituksen viralliset tutkimukset, että elinkustannusten indeksiluku, verot mukaanlaskettuina, on viime vuoden lokakuusta, jolloin paperiteollisuustyöväen palkat viimeksi osittain järjesteltiin, lastenut 1279,4 :stä viime maaliskuussa 2106,7 :ään eli noin 13 i/o %. Sitäpaitsi on paperiteollisuustyöväen verrattain suuret luontaisedut huomioonotettavat.

Ylläolevaan viitaten ja koska siis palkkojen korottamisella olisi nykyään sangen tuhoisat seuraukset ei ainoastaan teollisuudellemme ja koko maalle vaan myöskin työläisille itselleen, emme katso voivamme esitykseen suostua."

Paperityöläisten osastot esittivät myöskin samaan aikaan kaikille paikallisille työnantajille palkankorotusvaatimuksensa, mutta kaikkiin niihinkin, mikäli työnantajat kiinnittivät niihin lainkaan huomiota, saatiin kielteinen vastaus.

Kun työnantajat eivät siis vähimmässäkään määrin ottaneet huomioon toivomuksia, kutsui S. Paperiteollisuustyöväen liiton toimikunta Ammattijärjestön, S. Saha-, Kuljetus- ja Sekatyöväen liiton, S. Metalliteollisuustyöntekijäin liiton ja Puutyöntekijäin liiton toimikuntien edustajat toukokuun 9 päiväksi yhteiseen neuvotteluun siitä, mitä mahdollisuuksia olisi paperityöläisten palkkojen korottamiseksi mahdollisten taistelujen avulla.

Tämän kokouksen päätöksen mukaisesti lähetettiin asianomaiselle työnantajaliitolle seuraava kirjelmä:

"Te ihmettelette sitä, että on juuri tämä aika valittu palkankorotusvaatimuksen esittämiseen. Meistä on se päinvastoin mitä luonnollisinta, että se nyt on esitetty, ei sen vuoksi, etteikö jo pitkät ajat ennen olisi tuntunut palkkojen koroitus ollut kipeän tarpeen vaa-

tima. Varsinkin juuri viime vuoden lokakuussa, jolloin elinkustannusindeksi oli jonkun verran korkeampi kuin nykyään. Mutta kun työnantajat eivät aikaisemmin ole tällaista palkkojen järjestelyä toimittaneet, niin on siihen jo nyt vihdoinkin aika ryhtyä. Se vähäinen indeksin alentuminen, joka viime lokakuusta alkaen on tapahtunut, ei ole kyennyt kuin hyvin pieneltä osalta korvaamaan sitä elintason alentumista, joka useiden edellisten vuosien aikana on tapahtunut. Useat syyt, kuten kansalaissota seurauksineen, 'paperimarkkinain huono tila' y.m. seikat ovat aikaisemmin estäneet työläisiä päättävästä toiminnasta palkkatasonsa korottamiseksi, vaan ei suinkaan se, että palkat olisivat olleet riittävät. Siitähän on tarpeeksi usein tiedotettu teollisuudenharjoittajillekin esitettyjen palkankorotuspyyntöjen kautta.

Seuratessamme paperimarkkinain tilaa nykyään on meihin ehdottomasti tullut se vakaumus, että ne ovat nyt paremmat kuin ennen pitkiin aikoihin ja siis teollisuusharjoittajillekin siinä määrin edulliset, ettei kohtuullinen palkkojen korotus'kohtaa voittamattomia esteitä, jos on hyvää tahtoa. Tapahtuneet palkkojen alennukset Skandinavian maissa eivät myöskään vaikuta suuresti asiaan, sillä Suomi on vielä alhaisen raha-arvon vuoksi tällä alalla täysin kilpailukykyinen, eikä Suomen paperi- ja puumassatvöläisten palkat pyydettyjen korotusten toteutettuakaan pääse niin korkealle kuin esim. Ruotsissa alennusten jälkeen, sillä niin paljon korkeammat ovat palkat siellä olleet, rahan ostokyky huomioonotettuna.

Näitä näkökantoja silmälläpitäen olemme päättäneet, ettei meitä tyydytä kielteinen vastauksenne palkkojen koroitukseen nähden, jonka vuoksi katsomme olevamme pakoitettut paperi- ja puumassa-teollisuustyöläisten palkkojen korottamiseksi ryhtymään sellaisiin toimenpiteisiin, kuin olosuhteet edellyttävät, jonka vuoksi toivomme, että te myös lähiaikoina tarkemmin harkitsette asiaa ja tulette sellaisiin päätöksiin, että ne tyydyttävät työläisiä."

Tässä yhteisessä neuvottelukokouksessa käsiteltiin myöskin Varkaudessa esiintyviä työriitaisuuksia ja hyväksyttiin ne toimenpiteet, joihinka paikalliset järjestöt ja eri liitot olivat ryhtyneet. Laajentunut lakkotaistelu päätettiin ottaa vastaan, ellei työläisiä tyydyttävää sovintoa isännistön kanssa saada aikaan. Suomen Ammattijärjestön puheenjohtaja Matti Väisänen velvoitettiin matkustamaan paikkakunnalle lähemmin tilanteeseen tutustumaan ja ottamaan selvää työläisten voiton mahdollisuuksista sekä, mikäli siihen olisi mahdollisuuksia, tarjoamaan työnantajalle neuvotteluja riitaisuuksien ratkaisemiseksi sovinnollista tietä.

Varkauden paperityöläisiä koskeva lakko alkoi toukokuun 12 päivänä ja päättyi heinäkuun 7 päivänä työläisten joutuessa tappiolle. Yksityiskohtaisempi lakkokertomus on S. Saha-, Kuljetus- ja Sekatyöväen liiton alaisia työaloja koskevassa palkkaliikkeitä käsittelevässä toimintakertomuksen osassa.

Turun Pussi- ja Kirjekuoritehtaan ja Turun Kivipainon isännistöille jätti S. Paperiteollisuustypväen liitto toukokuun 12 päivänä kirjelmät, joissa vaadittiin kotelo- ja paperinjalostustyöläisten palkkoja korotettavaksi 25 prosentilla. Toimenpiteestä ei ollut mitään tuloksia.

Syyskesällä esittivät useat liiton osastot palkankorotuspyyntöjä paikallisille työnantajille. Mutta mitään huomattavampia tuloksia ei saavutettu, sillä työnantajain rintama oli tavattoman voimakas ja ehyt, ainoastaan pieniä korjauksia siellä täällä onnistuttiin saamaan vähäisille ryhmille.

Toukokuun puolivälissä annettiin *Frenckellin* paperitehtaalla vuorotyöläisille määräys, että kesäkuun alusta on otettava n.s. III työvuoro käyttöön. Tämän johdosta ryhtyivät vuorotyöläiset toimenpiteisiin isännistön yrityksen vastustamiseksi ja toimittivat keskuudessaan äänestyksen suljetuilla lipuilla. Toimitetussa äänestyksessä annettiin vastustamisen puolesta 125 ääntä ja 19 työvuoron käyttäntöönottamisen puolesta vain 9 ääntä ja niin olivat vuorotyöläiset aluksi toivorikkaita yrityksensä onnistumisesta. Mutta kun isännistön taholta määrättiin, että ensimmäisen työvuoron on mentävä työhön sunnuntai-iltana toukokuun 28 päivänä, noudatti 20 vuorotyöläistä, vastoin osaston yhteistä päätöstä, kiltisti isännistön määräystä. Kun työläisten rinfama täten murtui, katsoivat työläiset edullisemmaksi tällä kertaa taipua ottamaan mainitun työvuoron käyttöön, kuin ryhtyä taisteluun sen vastustamiseksi.

Työriidat ja palkkaliikkeet kutomateollisuudessa.

Oy. Pohjanmaan Verkatehtaalla Seinäjoella jättivät työläiset toukokuulla työnantajalle 50 % palkankorotusvaatimuksen. Työnantajan vastaus oli kuitenkin kielteinen, jonka vuoksi työläiset uudistivat vaatimuksensa lakon uhalla, jos ei kesäkuun 6 päivään mennessä anomukseen suostuta. Työläisten uudistetun vaatimuksen johdosta sanoi työnantaja kaikki työläiset irti kesäkuun 14 päivään mennessä ja samalla ilmoitti, että niiden työläisten, jotka asuvat tehtaan huoneissa, on niistä muutettava mainittuna päivänä ja että toukokuun vuokra sekä kesäkuun 1—14 päivään otetaan työläisiltä viimeisen viikon tilistä. Työläisiä oli tehtaalla kaikkiaan 130 ja niistä asui tehtaan huoneissa 50. Työväen ammattiosastoon kuului jäseniä 50 % koko tehtaan työväestä. Kun työnsulku oli kestänyt kuusi viikkoa ja työnantaja aikoi panna työt rikkurivoimalla käyntiin — jossa nähtävästi olisi ainakin jossakin määrin onnistuttu — ja kun työläisten järjestyttömässä aineksissa alkoi ilmetä horjumisen merkkejä, päättivät työläiset liiton luottamusmiehen välityksellä tarjota neuvotteluja työnantajille tarkoituksella saada työtaistelu loppumaan järjestyneen työväen menettelytapoja noudattaen. Työnantajain ja työntekijäin välisten neuvottelujen jälkeen päättivät työläiset lopettaa lakon seuraavilla ehtoilla:

Työläisten julistama työlakko kesäkuun 6 päivältä ja siitä seurannut työnantajan julistama sulku kesäkuun 14 päivältä peruutetaan ja työt aloitetaan maanantaina heinäkuun 24 päivänä kello 7 aamulla entisillä palkkaehdoilla, kuitenkin niin, että niille työläisille, jotka eivät asu tehtaan asunnoissa, maksetaan perheellisille 50 ja yksinäisille 25 markkaa vuokra-avustusta kuukaudessa.

Kun lakko kesti 6 viikkoa, oli menetettyjen työpäivien luku 4,680 työpäivää 130 työntekijää kohti yhteen laskettuna. S. Ammattijärjestö avusti lakkolaisia sääntöjenmukaisella sulkuavustuksella, mutta liitto pidätti siitä osan omaa kassansa.

Klingendahlin tehtaan työväen palkkauskysymys. Klingendahlin tehtaan työhuonekunta, joka toimii Tampereen Villateollisuustyöväen ammattiosaston alaisena, jätti toukokuulla tehtaan isännistölle esityksen, jossa vaadittiin mainitun tehtaan työväen palkkoja korotettavaksi 10 %. Mitään vastausta ei työnantaja kuitenkaan suvainnut antaa, jotenka työnantajan härkäpäisyyden takia, noin 30 nais-työläistä karstaus- ja kehruuosalta sanoi itsensä irti. Kun irtisanomisaika meni umpeen ja kaikesta päättäen ei herroilla ollut mahdollisuutta saada uutta työvoimaa, koska ryhtyivät väkivaltaisesti pidättämään töissään laillisessa järjestyksessä itsensä irtisanoineita työläisiä. Lopulta kuitenkin täytyi työnantajan palkkoja korottaa, vaikkakin koroitukset olivat peräti pienet, ainoastaan 5—14 markkaan viikkoa kohti.

Lapinniemen puuvillatehtaalla, samoin kuin toisillakin kutoma-teollisuustehtailla, esittivät työläiset viime kesän aikana palkankorotusvaatimuksensa työnantajalle. Vaatimuksen johdosta tarjosi työnantaja neuvotteluja tvöpalkkasopimuksen aikaansaamiseksi työnantajan ja työntekijäin välillä. Tähän tietysti työväestö oli valmis. Mutta silloin ilmoitti työnantaja, ettei hän suostu neuvottelemaan ammattiosaston valitseman lähetystön eikä kenenkään sellaisen kanssa, jotka kannattavat väkivaltaa, joten se komitea, joka tulee neuvottelemaan tvöpalkkasopimuksesta, on valittava tehtaan työväen kesken toimitettavalla yleisellä äänestyksellä, eikä ammattiosasto enempää kuin tehtaan työväen yleinen kokouskaan saa etukäteen mitään ehdokkaita asettaa, vaan jokainen työläinen saa äänestää ketä haluaa ja kun vaali on toimitettu, määrää tehtaan hallinto enimmän ääniä saaneilta neuvottelevat jäsenet. Näin valittu komitea tulee sitten lopullisesti ratkaisemaan ja hyväksymään tvöpalkkasopimuksen. Tehtaan johdon taholta tällainen äänestys toimitettiin, jossa vaalilautakuntana toimi tehtaan sairaskassan johtokunta, ja jonkinlainen komitea etupäässä tehtaan pikkupomoista kai tuli valittua. Äänestyksen tulos on pidetty tehtaan työväeltä varsin salassa syystä, että tehtaan tvöväki melkein poikkeuksetta otti osaa tähän ilveilyyn tyhjillä lipuilla.

Mikäli jälkeempäin on työnantajan taholta työläisille ilmoitettu, ei tämä komitea ole mitään aikaansaanut, joten komitean työskentely jo alkuunsa lopetettiin. Tätä luonnollisesti työnantaja tarkoittikin,

välttääkseen tällaisella temppäilemisellä työläisten oikeutetun palkankorotusvaatimuksen.

Alfan tehtaan ylityörettelöt Turussa. Syyskuun lopulla tekivät Alfan tehtaan työntekijät työnantajalleen 20 % palkankorotusvaatimuksen, jonka työnantaja hylkäsi. Tämän jälkeen Alfan tehtaalla aiottiin ruveta teettämään työväellä 10-tuntisia työpäiviä. Tehtaan naiset eivät silloin kumminkaan olleet halukkaat tekemään ylitöitä, joten ylitöiden teettäminen sillä kertaa jäi. Sitten ilmoitettiin tehtaan johdon taholta, että viikon alusta alkaa tehdas käymään klo 6 reeni illalla. Ylityöstä kertakaikkiaan luvattiin maksaa 2 mk. 50 penniä illasta lisämaksua. Telitaan työväki ei kuitenkaan nytkään niin vain luvannut ryhtyä ylitjötä tekemään, vaan ilmoitettiin, että työläiset pitävät kokouksen, jossa asiaa harkitaan ja päätetään, ryhdytäänkö ylityöhön tahi ei.

Alfan herroja tietenkin tuo'laineri työväen itsenäisyyden osoitus harmitti ja niinpä ryhdyttiinkin heidän taholtaan työväkeä növryyttämään. ainakin tarkoitus oli sellainen. Kun tehdas seiso i klo 4 ip. ja työväki aikoi poistua tehtaasta, oli tehtaan portilla 3 etsivää, 2 miestä ja 1 nainen. Yksi kerrallaan työläiset laskettiin portista ulos, kun ensin oli toimitettu ruumiintarkastus. Tässä tietenkin kului aikaa ennenkuin pariin sataan nouseva työläisjoukko oli yksitellen tarkastettu. Tulos tuosta inhottavasta nuuskimisesta lienee ollut laihanlainen. Joku trasselitukko ja lankasuikku lienee jonkun taskusta löydetty.

Lopulta työläisten oli kuitenkin ryhdyttävä ylitöitä tekemään työnantajan tarjoamilla ehdoilla, sillä mainitun tehtaan työväestö on peräti huonosti järjestynyt.

Jimakosken osasto n:o 33 anoi liittohallinnolta lupaa jättää työnantajalleen työehto- ja palkkasopimusehdotuksen. Liittohallinto antoi osastolle pyytämänsä imian kuitenkin ehdolla, ettei sen puolesta taisteluun lähdetä, koska mainittu työnantaja kuuluu työnantajain liittoon ja katsottiin työväen voimasuhteet olevan siksi heikot, etteivät ne kestä taistelussa, Okaston taholta tällainen sopimusehdotus esitettiin työnantajalle, mutta työnantaja sen hylkäsi ja näin ollen asia tällä kertaa raukesi.

S. Kutomateollisuustyöväen liiton liittohallinnon taholta jätettiin lokakuun 20 päivänä S. Kutomateollisuuden Työnantajain liitolle yleinen 25 % palkankorotusvaatimus. Tähän vaatimukseen saatiin työnantajain liitolta hylkäävä vastaus, jota se perusteli sillä, etteivät työntekijäin liiton esittämät numerotiedot kutomatyöläisten palkoista pidä paikkaansa sekä ettei teollisuus markan arvon parantamisen takia kestä ulkolaista klpailua, eikä myöskään teollisuuden ankaraa verotusta. Näiden syiden takia katsoi työnantajaliitto palkkainkorotuksen aivan mahdottomaksi.

Työriidat ja palkkaliikkeet elintarveteollisuuden alalla.

Tampereen leipurien osasto n:o 2 sanoi huhtikuussa irti vuonna 1917 voimaanastuneen työehtosopimuksensa ja esitti uuden ehdotuksen sikäläisten työnantajain hyväksyttäväksi. Sopimus saatiinkin aikaan neuvottelujen avulla ilman varsinaista työnseisausta. Ainoastaan osuusliike Tuotanto asettui jyrkästi vastustamaan kaikkia joukkosopimuksia työväenjärjestöjen kanssa, jonka tähden osasto oli pakoitettu julistamaan mainitun liikkeen lakkotilaan. Lakon jatkuttua yhden viikon ajan, suostui Tuotannon johto allekirjoittamaan osaston esittämän työehtosopimuksen; maksoipa vielä työläisilleen puolet lakkoajan palkastakin. Sopimus astui voimaan 1 päivänä heinäkuuta ja jatkuu se 1 päivään heinäkuuta 1923, sekä sen jälkeen yhden vuoden kerrallaan, ellei sitä jommaltakummalta puolelta sanota irti 2 kuukautta ennen sen päättymisaikaa.

Vaasan leipurien osasto n:o 3 jätti 22 päivänä kesäkuuta paikkakunnan liikkeenharjoittajille palkankorotusvaatimuksen. Työnantajat suostuivat koroittamaan työntekijäin palkkoja 10 prosentilla Varsinaista työehtosopimusta ei paikkakunnalla ole.

Turun leipurien osasto n:o 4 yritti kevättälvellä saada aikaan paikkakuntaa käsittävän työehtosopimuksen, mutta kun työnantajat asettuivat jyrkästi sopimusta vastustamaan ja osasto oli heikossa kunnossa syystä, kun paikkakunnan naispuoliset leipomotyöläiset ovat suurimmalta osaltaan järjestymättömiä, oli osaston jätettävä sopi-, mushankkeensa otollisempaan aikaan.

Helsingin makkaratyöntekijäin osasto n:o 7 sanoi syksyllä irti voimassaolleen työehtosopimuksensa ja esitti uuden ehdotuksen työnantajille hyväksyttäväksi. Koville kuitenkin otti ennenkuin sovinto saatiin aikaan. Työläiset sanoutuivat työpaikoistaan irti marraskuun ensimmäiseen päivään. Koko irtisanomisaika käytiin neuvotteluja työnantajain kanssa ja johtivat neuvottelut lopulta sopimuksen tekoon. Marraskuun 1 päivänä allekirjoitettiin työehtosopimus, joka on voimassa yhden vuoden. Ellei sopimusta sanota irti 2 kuukautta ennen sen päättymisaikaa, jatkuu se edelleen yhden vuoden kerrallaan. Työntekijät saavuttivat tässä huomattavan voiton, joka johtui siitä, että mainitun alan helsinkiläiset työläiset ovat kaikki järjestyneitä.

Kymintehtaan leipurien osasto n:o 13 esitti paikkakunnan työnantajille ehdotuksen työehtosopimukseksi jo helmikuussa, mutta työnantajain vastustuksen tähden lykkääntyi sopimuksen läpiajaminen kuitenkin syksyyn, jolloinka ryhdyttiin uudelleen neuvotteluihin. Tällöin saatiinkin neuvottelujen avulla sopimus aikaan ja on se voimassa toukokuun 1 päivään 1923. Ainoastaan Kuusankosken Kauppa-Osakeyhtiön leipomo joutui lakkotilaan.

Pietarsaaren leipurien osasto n:o 10 esitti toukokuussa sikäläisille leipomoliikkeenharjoittajille lisäsopimusehdotuksen siellä voimassa-

olevaan työehtosopimukseen, lisäsopimuksessa määritellään ainoastaan palkat, kun sensijaan muut määräykset ovat edelleen voimassa vanhan sopimuksen mukaisesti. Työntekijät saivat lisäsopimuksen avulla palkkansa nousemaan 15 prosentilla.

Tampereen makkaratyönte osasto n:o 18. esitti 9 päivänä kesäkuuta työntantajilleen 15 prosentin palkankorotusvaatimuksen, johonka työntajat suostuivat. Tähän työntajain tällaiseen myöntymiseen vaikutti se, että Tampereelle oli juuri tulossa maa-talousnäyttely ja siitä syystä myöskin oli tulossa suuri makkarain kysyntä. Heti näyttelyjen jälkieen, eli heinäkuun ensimmäisenä päivänä sanoivat työntajat kaikki työläisensä irti työstä ja julistivat täten sulun. Sulku alkoi 15 päivänä heinäkuuta ja jatkui elokuun loppuun, eli siis 1 y₂ kuukautta. Työntajain aikomuksena oli perinpohjin nujertaa työläiset ja heidän järjestönsä, sekä alentaa heidän palkkansa mahdollisimman alhaisiksi. Mutta työntekijät ottivat vastaan taisteluhansikkaan. taistelivat ja voittivat. Tosin olivat työläiset pakotetut muutamiss[^] kohdin perääntymään alkuperäisestä suunnitelmastaan, mutta suur[©]mmän perääntymisen tekivät kuitenkin työntajat. Syyskuun 1 päivänä allekirjoitettiin sopimus, joka on voimassa toukokuun 1 päivään 1923.

Kajaanin elintarvetyöntekijäin osasto n:o 41 esitti heinäkuussa sikäläisille leipomoliikkeiden ja limonaaditehtaiden omistajille työehtosopimuksen hyväksyttäväksi. Sopimus saatiinkin syntymään neuvottelujen avulla. Ainoastaan pari pientä vesitehdasta julisti osasto lakkotilaan, koska ne e[^]vät hyväksyneet sopimusta. Sopimus astui voimaan 15 päivänä elokuuta ja on voimassa yhden vuoden, sekä jatkuu vuoden kerrallaan[^] ellei sitä sanota irti 1 kuukautta ennen sen päättymisaikaa.

Yiipurin osasto n:o 45 on ijyöskin saanut aikaan palkkasopimuksen karamellitehdas Siriuksen kanssa. Sopimus saatiin syntymään neuvottelujen avulla, vaikka työnseisauksen uhkakaan ei ollut kaukana. Se allekirjoitettiin 22 päivänä elokuuta ja on se voimassa jatkuvasti siihen asti kunnes se sanotaan jommaltakummalta puolen irti. Irtisanomisaika on 2 kuukautta. Tämä on ensimmäinen sopimus, mitä milloinkaan on karamellityöalalla Suomessa ollut.

Turun ravintolatyöntekijäin osasto n:o 46 ja sikäläinen Työväenyhdistys ovat myöskin laatin työehtosopimuksen, jossa määritellään ravintolassa työskentelevien työläisten palkka- y.m. ehdot. Sopimus allekirjoitettiin joulukuutt 5 päivänä ja on se voimassa vuoden 1923 loppuun, ja jatkuu se senjälkeen vuoden kerrallaan, ellei sitä sanota irti 2 kuukautta ennen sen päättymisaikaa.

Näiden lisäksi on useiden sastojen toimesta saatu aikaan palkkojen korotuksia ja muita parattnuksia työläisten oloihin,

Kaikissa riitaisuuksissa ovat osastot selviytyneet omin voiminsa, ilman liiton tai jonkin muun järjestön rahallista avustusta. Pitemmän aikaa taistelussa ollut Tampereen makkaratyöntekijäin osasto-

kin selviytyi oinin apuineen. Sen jäsenistö näytti ymmärtävän liiton heikon varallisuuden, eikä niinollen tahtonut turvautua liiton kassaan, vaikka se olisi ollut siihen täysin oikeutettu.

Edellämainittujen, nyt voimaanastuneiden sopimuksien lisäksi on usealla muulla liiton osastolla vielä voimassa aikaisemmin tehty työsopimus.

Työriidat ja palkkaliikkeet puuteollisuudessa.

Tampereella Ivar Lahtisen puuseppäliikkeessä vallinnut työriitaisuus, joka alkoi jo kesällä 1921 sen takia, että osaston toimihenkilöitä erotettiin työstä mielipiteiden vuoksi, päättyi tammikuulla 1922. Työläiset saivat voiton ja työnantaja antoi kirjallisen sitoumuksen, että kaikki mielipiteiden takia tehtaalta edellisen vuoden aikana erotet työläiset otetaan takaisin työhön, eikä mitään vaino-toimenpiteitä työläisiin nähden tulla harjoittamaan. Tämän vuoksi päätti osasto julistaa työriitaisuuden päättyneeksi. Samoin Paasikosken liikkeeseen nähden vallinnut työläisten julistama saartotilanne lopetettiin tammikuulla, kun liikkeenomistaja sitoutui hyväksymään seuraavat ehdot:

- 1) Työnantaja ottaa kaikki saarron johdosta erottamansa työläiset-takaisin, jos he ilmoittautuvat tammikuun aikana 1922. Tämän jälkeen on työnantajalla oikeus ottaa työhönsä keitä hän haluaa;
- 2) tilapäisen työnvähyyden takia ei työläisiä eroteta vaan ennemmin lyhennetään työaikaa;
- 3) ammatilliseen järjestötoimintaan osaaottavia työläisiä ei vainota;
- 4) takaisin palaaville työläisille maksetaan vähintään erotettaessa ollut tuntipalkka.

Osasto on puolestaan päättänyt hyväksyä työnantajan sitoumuksen ja julistaa saarron päättyneeksi.

Turussa, Andrée & Rosenqvist Oy:n veneveistämön työläiset esitivät tammik. 3 p:nä 1922 vaatimuksen palkkojensa koroittamisesta 1 markalla tunnilta, vaatien vastausta viimeistään saman kuun 10 päivään mennessä. Kun vastaus oli kielteinen, julisti osasto työmaan lakkotilaan saman kuun 11 päivästä alkaen.

Työläisten palkat olivat olleet vain 5:40 mk. tunnilta, joten työtaistelu oli välttämätön. Lakko päättyi saman vuoden helmik. 2 p:nä siten, että työläisten urakkapalkkoja koroitettiin 15 % ja maksetaan urakasta etuantia 6: 20 tunnilta työkalukorvauksineen, entisen 5: 50 asemasta. Samanlainen palkka taattiin myös tuntityöstä.

Viipurissa, Laakson puuseppätehtaalla syntyi työriitaisuuksia v. 1921 lopulla syystä, kun työnantaja jätti työläistensä palkat maksamatta, tehden tämä summa yhteisesti 23,000 mk.¹ Miten työriita lopullisesti on selvinnyt, ei ole lähemmin ilmoitettu. *Turussa* Ab.

Crichtonin tehtaan puuseppäosastolla syntyi pienempi työselkkaus, jonka päättymisestä ei myöskään ole ilmoitettu.

Tampereen kirvesmiesten työselkkaus alkoi tavallaan jo maaliskuulla, jolloin kirvesmiesten a.o. teki työnantajille esityksen palkkojen parantamisesta. Työnantajat olivat nimittäin alentaneet kirvesmiesten palkkoja edellisenä syksynä 1—2 mk. tuntia kohti. Työntekijäin palkankorotusvaatimukseen, jonka vuoksi a.o. esitti huhtikuulla uuden vaatimuksen rakennustyöväen keskusneuvoston välityksellä yhteisesti sementti-, asfaiitti- ja sekatyöläisten kanssa. Seuraus tästä oli, että työnantajat lopulta kin toukok. 5 p:iiä suostuivat neuvotteluihin, kieltäytyen kuitenkin tekemästä joukkosopimusta. Neuvotteluja ei kuitenkaan voitu jatkaa, kun työnantajien edustajat lähtivät pois ilmoittaen, etteivät he halua neuvotella keskusneuvoston edustajien kanssa, vaikka neuvottelijat olivat ammattiosastojen yalitse mia. Liiton puolesta oli neuvotteluissa läsnä liiton taloudenhoitaja Heikki Moisio. Kirvesmiesten oli näin ollen pakko tehdä lakko vaatimustensa läpiajamiseksi. Tähän vastasivat työnantajat sulkujulistuksella, julistaen sulkuun kaikki rakennustyöt Tampereella, Ylöjärvellä, Pirkkalassa ja Messukylässä. Sulku kuitenkin epäonnistui, sillä useat talonmistajat ja tehtailijat eivät yhtyneet sulkijulistusta noudattamaan. Heinäk. 10 p:nä täytyi työnantajien taipua neuvotteluihin, joita sitten jatkettiin saman kuun 11, 12 ja 13 päivänä. Neuvotteluissa sovittiin kirvesmiesten alimmaksi tuntipalkaksi 7:80. Kirvesmiesten alku-peräinen vaatimus oli tosin 8 mk. tunnilta. Nämä alimmat tuntipalkat ovat voimassa toistaiseksi, ja jos palkkojen järjestely tulee kysymykseen, voi se tapahtua ainoastaan asianomaisten järjestöjen edustajien neuvottelun ja sopimuksen jälkeen. Lakko- ja sulkuavustusta maksoi liitto 2,388 mk.

Varkaudessa joutui myöskin osa Puutyöntekijäin liiton jäseniä työselkkaukseen siellä kesällä vallinneen lakon yhteydessä. Työläisten palkankorotusvaatimus oli 35% pienempipalkkaisille ja 25% parempipalkkaisille. Liiton jäsenistä otti työtaisteluun osaa 34, joista kuitenkin 24 siirtyi muille paikkakunnille töihin, joten ainoastaan 10 oli työttömänä koko lakon ajan. Puutyöntekijäin liitolle tuli sanottu lakko maksamaan 1,173 mk. 75 penniä.

Helsingin puusepillä oli myös työselkkaus. Työnantajat nimittäin sanoivat irti aikaisemmin voimassa olleet työ sopimukset toukok. 1 p:stä. Työnantajien tarkoituksena oli ei ainoastaan alentaa palkkoja, vaan samalla päästä irti heidän riisto-oikeuksiaan rajoittavista työ sopimuksista.

Työnantajien häikäilemättömät aikeet kuitenkin menivät myttyyn, * sillä työntekijät saivat uuden työ sopimuksen, jossa tuli ammattitaitoisten puuseppien alipimaksi tuntipalkaksi 8 mk. Tähän tulokseen vaikutti huomattavammin se, että työläiset pitivät jäykästi ja horjumatta kiinnin oikeuksistaan eikä työnantajien onnistunut saada rintamaansa kyllin lujaksi ja yhtenäiseksi.

Muutamia pienempiä työselkkauksia oli puutyöntekijöillä erinäisillä paikkakunnilla, mutta mitään huomattavampaa merkitystä ei niillä ollut, päättäen siitä, ettei niistä kaikista ole vaivauduttu edes liittotoimikunnalle ilmoittamaan.

Työriidat ja palkkaliikkeet nahkateollisuudessa.

Turussa puhkesi lakko tammikuun 25 päivänä Vainikainen & Kumpp. Kenkätehtaalla sen johdosta, että tehdas ilmoitti otettavaksi käytäntöön urakkapalkat siihen asti käytännössä olleiden tuntipalkkojen tilalle, ja että uudet urakkamaksut olivat aikaisemmin käytännössä olleita maksuja paljon alhaisemmat. Useiden neuvottelujen jälkeen päättyi lakko helmikuun 6 päivänä, jolloin työt jälleen aloitettiin. Tarjottuihin urakkamaksuihin saatiin jonkun verran korotuksia, kuin myöskin tehtiin sopimus alimmista tuntipalkkoista, mikä on takuuna, että jos urakkatyöstä ei sitä määrää ansaitse, maksetaan silloin tuntipalkka. Taistelu päättyi siis osittaiseen voittoon.

Helsingissä sanottiin työntekijäin puolelta toukokuun 1 päivästä irti kaksi vuotta voimassa ollut työhiniottelu jalkinetyön alalla käsityöliikkeissä ja esitettiin työnantajain hyväksyttäväksi uusi liinoitteluhedotus, jossa vaadittiin palkkoja korotettavaksi 15 prosentilla. Neuvottelujen jälkeen hyväksyivät hinnoittelun työnantajain järjestöt ja suurin osa yksityisiä liikkeitä, jotka eivät kuulu mihinkään järjestöön. Kaikkiaan 150 liikettä hyväksyivät sen. Lakko-tilaan oli pakko julistaa 34 liikettä, jonka jälkeen suurin osa niistäkin kävi sopimuksen allekirjoittamassa. Toukokuun 29 päivän jälkeen ei sopimuksen ulkopuolella olevia liikkeitä ollut enään jälellä kuin 5 ja niistäkin 3 sellaista, joilla ei sillä kertaa ollut vierasta työvoimaa, joten jällelle jäi ainoastaan 2, mitkä jyrkästi kieltäytyivät sopimusta hyväksymästä. Kummassakin liikkeessä työskenteli 1 työnhaluinen. Taistelu päättyi siis työntekijäin voitolla.

Seinäjoella esitti sikäläinen osasto palkankorotusvaatimuksen jalkineliikkeille ja Itikan Nahkatehtaalle. Vaatimus oli 10—25 % korkeampi siellä käytännössä olleita perin kurjia palkkoja. Vaatimuksen hyväksyi heti 5 jalkineliikettä. Loput 4 jalkineliikettä ja edellämainittu nahkatehdas hyväksyivät sen vasta parin päivän lakon jälkeen.

Lappeenrannassa esitti osasto jalkineliikkeenharjoittajain hyväksyttäväksi työhinnoittelun heinäkuun puolivälissä, vaatien työnantajain vastausta 14 vuorokauden kuluttua. Suoranaista vastausta eivät mestarit suostuneet osaston esitykseen antamaan, vaan lähettivät itse laatimansa hinnoittelun, ilmoituksella, että sitä tullaan työnantajain puolelta siitä alkaen noudattamaan. Tämä tarjous oli paljon alhaisempi voimassaolleita palkkoja. Työnantajat eivät niinollen suostuneet mihinkään neuvotteluun ammattiosaston kanssa. Työnantajain menettely ei kuitenkaan ollut yksimielinen, sillä viisi liikettä suostui neuvotteluihin, josta oli seurauksena, että nämä hyväk-

syivät työehtosopimuksen. Jätelä olevat kuusi liikettä päätettiin julistaa lakkotilaan. Varsinaista lakkoa ei näissä kuitenkaan tullut, sillä liikkeet olivat jo aikoinaan osanneet valita itselleen pelastajat, pääasiassa Venäjältä luikkineita suomalaisia raukkoja, jotka ovat halukkaita tekemään työtä vaikka ilmaiseksi, jos työnantajat vaan osaisivat sitä vaatia. Lakon piiiättymiseksi on tehty useita neuvotteluyrityksiä, mutta ovat ne olleet tuloksettomia. Lakkoa kuitenkaan ei ole julistettu päättyneeksi kcska silloin olisi myös ollut pakko vapauttaa jo hyväksyneetkin liikkeet sopimusta noudattamasta. Vuoden loputtua jatkui lakkotila ^dellämainituissa 6 liikkeessä, mutta työttömyyttä ei sen johdosta oiut olemassa.

Kuopiossa puhkesi Kansallissauppä Oy :n Nahkatehtaalla marraskuun 13 päivänä kaksi päivää bestänyt lakko. Työntekijät vaativat koroitettavaksi palkkoja, mutta tehtaan johto ei siihen suostunut, Lakonkaan avulla ei vaatimiisia saatu läpi. Saatuaan lupauksen, että palkkoja koroitetaan heti 1 %, jos elinkustannukset virallisten tietojen mukaan vähänkin nousevat, tyytyivät työntekijät entisiin palkkoihinsa.

Vaasan Kenkätehtaalla oli vähällä tulla vakavampi työtaistelu, Marraskuun 27 päivänä ilmoitti päällisten leikkausosaston työnjohtaja, että leikkaajain on heti ryhdyttävä samaan urakkamaksuun tekemään«eräät lisäkappaleet, jctka siihen asti oli teetetty tuntipalkkalaisilla. Tämän lisätyön johdosta olisi leikkaajain ansio alentunut 15 % :lla. Suostumatta alennuk^een lopettivat leikkaajat heti työnsä, suostuen jatkamaan työtään entisillä ehdoilla, kun tehdas siirsi alennusyrityksensä 14 vuorokautta tuonemmaksi. Tällä ajalla käydyissä neuvotteluissa leikkaajat suostuivat mainittuun alennukseen, kun tehtaan johdon taholta ilmoitettiin, että tehdas pannaan seisomaan koko talven ajaksi, ellei ^sitykseen työntekijäin puolelta suostuta. Välttääkseen suurempaa taistelua suostuivat leikkaajat työnantajan esitykseen, joka puolesiään meni sitoumukseen, ettei talven kuluessa muita palkkojen alennnksia tulla tekemään. Tämän mvönnytyksen kautta välttyi mahdollisesti pitkäaikainen taistelu, johon olisi joutunut toista sataa työläistä.

Työriidat ja palkkaliikkeet maalarintyönalalla.

Osasto n:o 4, Viipurissa, jäilti maaliskuun 1 päivänä sikäläisille maalausliikkeenharjoittajille 1 markan palkankorotusvaatimuksen tunnilta, pyytäen vastausta huitikuun 1 päivään mennessä. Vastauksessaan liikkeenharjoittajat asettuivat kokonaan kielteiselle kannalle, ilmoittaen samalla alentavinsa käytännössä olleen 7 mkn tuntipalkan 6 markkaan. Vastaukseni johdosta julisti osasto'maalaustyöt paikkakunnan maalausliikkeissä lakkotilaan lukien huhtikuun 1 päivästä. Lakko kesti kesäkuun 14 päivään. jolloin se päättyi kirjalliseen sopimukseen työläisten voitolla. Alin tuntipalkka koroittui 8 markkaan ja käytäntöön otettiin liukuva palkka-asteikko.

Osasto n:o 5, Hämeenlinnassa, jätti maaliskuun 1 päivänä sikäläisille liikkeenharjoittajille ehdotuksen uudeksi työehtosopimukseksi, jossa oli vaatimus 8 markan alimmasta tuntipalkasta, edellyttäen siis 1 markan koroitusta entisiin palkkoihin. Vastausta pyydettiin huhtikuun 1 päivään mennessä. Kun liikkeenharjoittajien vastaus oli kielteinen, julisti osasto paikkakunnan maalaustyöt lakkoon huhtikuun 1 päivästä alkaen. Lakko kesti huhtikuun 19 päivään ja päättyi se työntekijäin täydellisellä voitolla.

Osasto n:o 2, Tampereella, sanoi maaliskuun 1 päivänä voimassaolleen työehtosopimuksen irti huhtikuun 1 päivästä alkaen, esittäen samalla ehdotuksen uudeksi sopimukseksi, jossa oli vaatimus, että alin tuntipalkka koroitettaisiin 7 markasta 9 markkaan. Vastauksessaan liikkeenharjoittajat pyysivät neuvotteluja uuden sopimuksen aikaansaamiseksi. Neuvotteluissa työnantajat tarjosivat 1 markan koroitusta, jonka työntekijät sittemmin hyväksyivät.

Osasto n:o 28, Jyväskylässä, esitti toukokuun 1 päivänä maalausliikkeenharjoittajille 1 markan palkankorotusvaatimuksen tunnilta. Vastausta pyydettiin heti. Työnantajat suostuivat vaatimukseen päivän kestäneen lakon jälkeen. Alimmaksi tuntipalkaksi tuli 8 mk.

Kotkan osasto n:o 6 jätti huhtikuun 1 päivänä Karhulan tehtaan isännistölle vaatimuksen, että tehtaassa työskentelevien maalarien tuntipalkka koroitettaisiin 5 markasta 20 pennistä 7 markkaan. Vastausta pyydettiin huhtikuun 20 päivään mennessä. Vaatimukseen antoi tehtaan johto kokonaan kieltävän vastauksen. Tämän johdosta julisti osasto tehtaan maalaustyöt lakkotilaan huhtikuun 20 päivästä alkaen. Lakko kesti toukokuun 23 päivään, jolloin työnantaja neuvotteluissa suostui maksamaan alimpana tuntipalkkana 6 mk. 50 p.:ä. takaamalla sen myöskin urakkatyössä.

Osasto n:o 19, Savonlinnassa, jätti toukokuun 1 päivänä sikäläisille maalausliikkeenharjoittajille 1 markan palkankorotusvaatimuksen tunnilta, pyytäen vastausta 3 päivän kuluessa. Vastausta ei osasto saanut, jonka vuoksi maalaustyöt julistettiin lakkotilaan toukokuun 3 päivästä alkaen. Liikkeenharjoittajat, saatuaan tiedon lakon alkamisesta, suostuivat kirjoittamaan sopimuksen alle saman päivän aamupäivällä, joten lakko kesti ainoastaan 2 y₂ tuntia. Kirjallisella sopimuksella taattiin työntekijöille 7 markan alin tuntipalkka liukuvalla palkka-asteikolla.

Osasto n:o 3, Turussa, esitti toukokuun 1 päivänä työnantajille vaatimuksen, että tuntipalkat koroitettaisiin 7 markasta 8 markkaan. Antamassaan vastauksessa työnantajat kieltäytyivät suostumasta minkäänlaiseen palkankorotukseen. Tämän johdosta päätti osasto ryhtyä aiamaan palkankorotusta tvöhuonekunnittain. Päätöksen nojalla päättivätkin Turun maalausliikeosuuskunnan työläiset toukokuun 13 päivänä kieltäytyä työskentelemästä alle 8 markan tuntipalkan, julistaen samalla liikkeen saartotilaan. Saarron johdosta julisti Turun maalaustvö[^]antain osasto toukokuun 16 päivästä alkaen sulkun kaikki maalaustyöt paikkakunnalla. Sulun joh-

dosta julisti työntekijäin osasto toukokuun 10 päivän aamusta alkaen vastalakon. Lakko kesti elokuun 14 päivään, jolloin se päättyi kirjalliseen työehtosopimukseen työläisten vaatimilla ehdoilla. Alimmaksi tuntipalkaksi tuli 8 markkaa ja urakkatyö tuli sopimuksessa kiellettyä. Sulun ja lakon johdosta ei työläisiltä hävinnyt yhtään työpäivää, sillä yksityiset liikkeenharjoittajat hyväksyivät heti työntekijäin vaatimukset, joten työläisillä oli tilaisuus sijoittua töihin näihin liikkeisiin.

Osasto n:o 1, Helsingissä, sanoi kesäkuun 1 päivänä voimassa olleen työehtosopimuksen irti, kamalla esittäen työnantajille ehdotuksen uudeksi työehtosopimukseksi. Alimmaksi tuntipalkaksi vaadittiin siinä 9 mk. 50 penniä vanhan sopimuksen mukaisen palkan ollessa 8 mk. 35 penniä. Edelleen vaadittiin sopimusehdotuksessa, että liikkeenharjoittajat pitäisivät työssään ainoastaan järjestyneitä työläisiä. Neuvottelujen kautta oäästiin siihen, että työnantajat hyväksyivät työntekijäin palkankorotusvaatimuksen, mutta ei vaatimusta yksinomaan järjesiyneiden työssäpitämisestä. Kun osasto luopui mainitusta vaatimukseksi kirjoitettiin sopimus molemmin puolin alle, joten työrettelö tuli yältetyksi. Sopimus kestää kesäkuun 1 päivään v. 1923 ja jatkuu vuoden kerrallaan, ellei sitä kummaltakaan puolen sanota kuukautta ennen irti.

Porin osasto n:o 24 jätti toukokuun 8 päivänä, sanottuaan voimassaolleen työehtosopimuksen irti, työnantajalle ehdotuksen uudeksi työehtosopimukseksi, jossa oli vaatimus 8 markan alimmasta tuntipalkasta. Vanhassa sopim a oli alin tuntipalkka 1 mk. 50 penniä alhaisempi. Ennen elokuun 8 päivää, jolloin vanhan sopimuksen aika päättyi, suostuivat työnantajat kirjoittamaan uuden sopimuksen alle, joten työrettelöä ei syntynyt. Sopimus kestää toukokuun 1 päivään v. 1923 ja jatkuu vuoden kerrallaan, ellei sitä kuukautta ennen sanota irti.

Työriidat ja palkkaliikkeet vaatetustyön alalla.

Vaatetustyönantajain liiton Helsingin paikallisosastot lähettivät tammik. 28 p:nä Vaatetustyöntekijäin liiton Helsingin tilausräättälien osastolle n:o 1 :lle ja varastoräättälien osastolle n:o 30 :lle kirjelmän, jossa sanottiin irti voimassa ollut työehtosopimus ja ilmoitettiin, että työnantajat olivat päättäneet alentaa kalliinajan palkankorotusta helmik. 15 p :stä alkaen 100 % :lla Tätä työnantajain toimenpidettä eivät työntekijäin osastot kuitenkaan hyväksyneet, vaan ilmoittivat työnantajain järjestöille, että elleivät työnantajat peruuta irtisanomistaan, alkaa työnseisaus helmik, 16 p :nä tilaus- ja varastoräättälin-työalalla Helsingissä.

Työnantajat ilmoittivat tämän johdosta, että he peruuttavat palkanalennuksensa sillä ehdolla, että nykyiset palkat pysytetään muuttumattomina heinäk. 1 p :ään 1^22. Tämän vastauksen, joka oli

esillä työntekijäin kokouksessa helmik. 14 p:nä, ei katsottu poistavan sulk-uuhkaa, joten todettiin sulku alkavaksi 15 p:stä alkaen. Sulku ei kuitenkaan alkanut siinä laajuudessa kuin se oli suunniteltu työnantajien taholta.

Kun sulku oli jatkunut 2 viikkoa, saapui maalisk. 2 p:nä osastoille sosiaalihuoltokannalta kirjelmä, jossa tarjottiin välitystä riidan lopettamiseksi sekä samalla ilmoitettiin, että sosiaalihuolto oli välitysmieheksi määrännyt varatuomari J. G. Ingmanin. Tämän jälkeen alkoivatkin neuvottelut ja jatkuivat maalisk. 9 p:ään, jolloin päätettiin sovintoon seuraavilla ehdoilla:

- 1) kalliinajankorotus on 800 % eli sama kuin aikaisemminkin;
- 2) sopimus on voimassa, kunnes se jommaltakummalta taholta irtisanotaan ja on irtisanomisaika 14 päivää;
- 3) jos sopimuksen voimassa ollessa sosiaalihuoltokannan indeksi nousee 1,180 :een tai sen yli, lisätään nykyiseen prosenttimäärään 100, ja jos indeksi laskee 900 :aan tai sen alle, alennetaan nykyinen prosenttimäärä 100:lla;
- 4) työselkkaus julistetaan päättyneeksi ja työhön palataan heti. Mitään boikottausta ei kummaltakaan puolelta tulla harjoittamaan.

Viipurin osasto n:o 10 toimitti helmik. 1 p:nä työehtosopimuksen varastotyötä koskevan kohdan irtisanomisen ja *osasto n:o 50* puolesta esitettiin työnantajille hyväksyttäväksi ehdotus uudeksi varasto- ja kappatyötä käsittäväksi palkka- ja työehtosopimukseksi.

Työnantajajyhdistyksen taholta annettiin vastaus helmik. 14 p:nä ja ilmoittivat he haluavansa neuvotella kysymyksen johdosta. Työntekijäin molempien osastojen puolesta valittiin edustajat yhteiseen neuvottelukuntaan, josta ilmoitettiin työnantajille 18 p:nä. Työnantajat eivät kuitenkaan olleet halukkait neuvottelemaan, sillä kun työntekijäin taholta koetettiin kaikin keinoin vaikuttaa neuvottelujen alkamiseen, niin työnantajien taholta vain vitkasteltiin kaikenlaisilla verukkeilla neuvottelujen alkamista. Tämän johdosta sanoutuivat työntekijät työstä irti maalisk. 15 p:nä. Vasta irtisanoutumisen jälkeen olivat ensimmäiset neuvottelut maalisk. 18 p:nä. Sen jälkeen oli useampia neuvotteluja. Ne eivät kuitenkaan johtaneet sovintoon, vaan puhkesi lakko huhtik. 1 p:nä, joka muodostui erittäin sitkeäksi. Työntekijäin rintama kesti kuitenkin taistelun hyvällä yksimielisyydellä ja työnantajien täytyi taipua. Ensimmäinen murtuminen työnantajien rintamassa tapahtui huhtik. 19 p:nä. Tällöin hyväksyi kaksi suurinta liikettä työntekijäin ehdotuksen ja alettiin niissä työt. Heti tämän jälkeen tapahtui vielä kolmas hyväksyminen. Neuvotteluissa huhtik. 26 p:nä päästiin sovintoon ja julistettiin lakko päättyneeksi.

Lakko kesti tasan 3 y₂ viikkoa.

Iisalmen osasto n:o 33 päätti kokouksessaan helmik. 23 p:nä esittää työnantajille 25 % palkankorotuspyynnön. Koroitusta pyydettiin käytäntöön maalisk. 20 p:stä alkaen ja vastausta saman kuun 10 p:ään mennessä. Työnantajat tarjosivat 10 % :n koroitusta, jonka työntekijät hyväksyivät.

Tyrvään osasto n:o 15 esitti huhtik. 15 p:nä paikkakunnan työnantajille hyväksyttäväksi palkan^lahinnoittelun. Esityksen johdosta puhkesi osittainen lakko toukok. 1 p:stä. Neuvotteluissa saman kuun 17 p:nä päästiin lopulliseen sovintoon. Työntekijät saavuttivat huomattavia parannuksia oloihinsa.

Vaasan osasto n:o 7 jätti toukok. 30 p:nä sikäläisille työnantajille kirjelmän, esittäen siinä, että käytännössä olevia palkkoja koroitetaisiin 10 % kesäk. 1 p:stä alkaen. Työnantajien vastausta pyydettiin kesäk. 1 p:ään. Pyydetyn koroituksen suostuivat maksamaan heti seuraavat liikkeet: Heinonen, Lahti & Paananen, T. Nurmio ja H. Vikström. Paikallisen Vaat^uurityönantajainyhdistyksen ja Vaasan Turkis- ja Pukimo Oy:n vastaukset olivat kielteiset.

Syntyneen tilanteen johdosta piti osasto kokouksen kesäk. 7 p:nä ja päätti kiinteästi pysyä tehdyn esityksen kannalla. Samalla päätti osasto uudella kirjelmällä esittää aikaisemman pyynnön vaatimuksena mainituille työnantajajärjestöille ja vastausta siihen vaadittiin 8 p:ään mennessä, jolloin osastolla oli kokous. Määräajan kuluessa ei kuitenkaan minkäänlaista vastausta saapunut. Tämän johdosta päättivät työläiset osaston kokouksessa, että työt lopetetaan 9 p:stä alkaen kaikissa niissä liikkeissä, jotka eivät ole kirjallisesti hyväksyneet osaston esitystä. Lakko kesti kuitenkin ainoastaan yhden päivän, sillä iltaan mennessä, jolloin osastolla oli kokous, olivat kaikki liikkeenharjoittajat lähettäneet ilmoituksen, että he suostuvat maksamaan vaaditun koroituksen.

Turun osasto n:o 4 jätti syysk. 25 p:nä työnantajille kirjelmän, esittäen siinä, että voimassaolleenⁱ hinnoittelun määräämiä pohjapalkkoja koroitettaisiin 100% entisen 700 %:n lisäksi. Vastausta pyydettiin lokak. 2 p:ään mennessä. Vastauksessaan, joka saapui määräajan kuluessa, ilmoittivat työnantajat, etteivät he suostu osaston esitykseen. Tämän johdosta[^] osasto kokouksessaan lokak. 18 p:nä päätti asianomaisella luvalla toimittaa irtisanomisen vaatimuksensa läpiviemiseksi. Kun työnantaja irtisanomisajan kuluessa eivät suostuneet osaston esitykseen, päätti osasto marrask. 3 p:nä, että lakko aletaan seuraavana päivän[^], johon mennessä päättyi irtisanomisaika.

Marrask. 20 p:nä esitti S. Viatturityönantajaliitto S. Vaatetus-työntekijäin liitolle osoitetussa kirjelmässä, että molempien liittojen kesku^pu ryhdyttäisiin neuvotteluihin lakon lopettamiseksi. Ensimmäiset neuvottelut pidettiin 22 p:nä, joissa työnantajain edustajat ilmoittivat suostuvansa nostamaan kalliinajankoroituksen 720 %:iin. Kun työntekijäin liiton edustajilla ei ollut valtuuksia osastolta, keskeytettiin enemmän neuvottelut siksi, kunnes osasto, jos se katsoo tarpeelliseksi, ehtii lähettämään valtuudet neuvottelujen jatkamiseksi. Sen jälkeen kuin osastolta saapui valtuudet, jatkettiin neuvotteluja liittojen kesken yhtenä iltana, multa kun osastolta oli evästys, että on kiinteästi pysyttävä alkuperäisessä vaatimuksessa, ei neuvotteluissa päästy sovintoon. Neuvotteluja ei kuitenkaan katkaistu, vaan siirrettiin ne paikallisille järjestöille Tur^mun, josta olikin seurauksena, että

<70

työntekijäin osasto useampien neuvottelujen jälkeen jouluk. 5 p:nä hyväksyi työnantajain ehdotuksen, että kalliinajan palkankorotus nostetaan 760 %:iin. Samalla tehtiin sopimus, että jos sopimuksen voimassaollessa elintarveindeksi nousee 1,180:een tai siitä yli, lisätään prosenttimäärään 100, ja jos indeksi laskee 900:aan tai siitä alle, alennetaan prosenttimäärää 100:lla.

Porvoon osasto n:o 35 esitti lokakuulla työnantajille 15 %:n palkankorotuspyynnön. Kun työnantajien vastaus oli kielteinen, päättivät työntekijät osastonsa kokouksessa saman kuun 29 p:nä lopettaa työt seuraavana päivänä kaikissa liikkeissä. Lakon aikana käytiin neuvotteluja työnantajien kanssa. Näissä neuvotteluissa sovittiin siten, että pohjapalkkoja koroitetaan 100 % entisen 500 %:n lisäksi. Lakko lopetettiin marrask. 9 p:nä.

Savonlinnan osasto n:o 45 esitti lokakuun alussa 25 %:n palkankorotuspyynnön työnantajille. Vastauksessaan, joka tuli vasta uudistetun vaatimuksen jälkeen saman kuun 13 p:nä, kieltäytyivät työnantajat hyväksymästä osaston esitystä. Tämän johdosta sanoutuivat työntekijät osaston päätöksellä työstä irti 21 p:nä. Irtisanomisajan kuluttua oli osastolla kokous, jossa työntekijät, pitäen tilanetta epäsuotuisana, päättivät ettei lähdetä lakkoon, jos työnantajat suostuvat maksamaan lisätöille voimassaolevan tariffin määräämiin palkkoihin käytännössäolevan 25 %:n korotuksen, joka tähän asti on laskettu ainoastaan pohjahintoihin. Tämän osaston esityksen hyväksyivät paikkakunnan kolme suurinta liikettä.

Työriidat ja palkkaliikkeet muuraustyön alalla.

Varkauden Muurarien osasto n:o 27 joutui Varkaudessa puhjenneen työtaistelun johdosta kannatuslakkoon. Osaston puolesta ei esitetty vaatimuksia työehtojen parantamiseksi. Lakko alkoi toukok. 4 p:nä ja päättyi heinäk. 6 p:nä, kestäen siten 54 työpäivää. Työläisiä joutui tähän taisteluun 8, joista 6 osaston jäsentä ja 2 järjestymätöntä. Menetettyjen työpäivien yhteinen lukumäärä oli 420 päivää ja palkkatappio 21,840 mk. Liitto avusti taistelussa olleita osaston jäseniä, maksaen 4 jäsenelle 109 päivästä yhteensä 620 mk.

Taistelu päättyi työläisten tappioon, mutta säilyivät kyseessä olevan osaston jäsenten työehdot muuttumattomina.

Rikkureina toimi 2 muuraria, molemmat järjestymättömiä.

Tampereen Muurarien osaston n:o 8 jäsenet joutuivat Tampereen rakennustyöväen taistelun johdosta sulkuun. Osaston taholta ei mitään vaatimuksia työehtojen parantamiseksi tehty. Taistelti alkoi toukok. 15 p:nä ja päättyi heinäk. 14 p:nä, kestäen siten 49 työpäivää. Osaston jäseniä joutui sulkuun 17. Menetettyjen työpäivien luku oli 462 ja palkkatappio 33,264 mk. Liitto avusti taistelua, maksaen 17 jäsenelle yhteensä 226 päivältä 1,270 mk. Työtaistelu päättyi lakkoon lähteneiden työläisten osittaisella voitolla. Osaston jäsenten työehdot eivät taistelun johdosta muuttuneet.

Tampereen Asfaltti- ja Sementtityöntekijäin osaston puolesta tehtiin huhtik. 16 p:nä Rakennusteollisuuden Työnantajain liiton Tampereen osastolle palkankorotusvaatimus, jossa vaadittiin noin 15% korotus käytännössäolleiMin työpalkkoihin. Vaatimus johti työtaisteluun ja alkoi lakko toukok. 15 p:nä, päättyen heinäk. 14 p:nä, kestäen siten 49 työpäivää. Osaston jäseniä joutui lakkoon ja työnantajain samanaikaisesti julistamaan sulkuun 11. Menetettyjen työpäivien luku oli 209 ja palkkatappio 11,704 mk. Liitto avusti taistelua, maksaen 11 jäsenelle 121 päivältä 651 mk. 50 penniä.

Taistelu päättyi työläisten osittaisella voitolla. Palkat kohosivat noin 8 %, tehden alimmat palkat sementtityössä 7: 80 ja betonityössä 6:40 tunnilta.

Työehdot järjestettiin molemmin puolin allekirjoitetulla pöytäkirjalla, eikä näin hyväksyttyjä alimpia hintoja voida muuttaa ilman asianomaista vastapuolta kuulekatta.

Liitto johti työtaistelua eikä vierasta välitysmiestä sopimuksen teossa ollut.

Nokian Muurarien osaston n:o 33 jäsenistä joutui kaksi Tampereen rakennustyöväen taistelun johdosta sulkuun. Osaston puolesta ei tehty vaatimusta työehtojen parantamiseksi. Taistelu alkoi toukok. 15 p:nä ja päättyi heinäk. 14 p:nä, kestäen siten 49 työpäivää. Menetettyjen työpäivien lukunäärä oli 60 ja palkkatappio 4,320. Työehdot osaston jäsenille taistelun päätyttyä säilyivät ennallaan. Liitto ei taistelussa olleita avustanut, koska siitä ei tehty liitolle sääntöjen mukaista hakemusta.

S. Rakennusteollisuuden Työnantajain liiton Helsingin osaston Helsinkiin ja sen lähiympäristöön julistaman sulun johdosta joutui noin 500 Muurarien osaston n:o 1, Rapparien osaston n:o 24, Uunintekijäin osaston n:o 29 ja Kipsi- ja Riksilevytyöntekijäin osaston n:o 34 jäsentä työnsulkuun. Osastojen taholta ei esitetty vaatimuksia työehtojen parantamiseksi. Sulku alkoi kesäk. 26 p:nä ja päättyi 30 p:nä, kestäen siten 4 päivää. Menetettyjen työpäivien lukumäärä oli noin 2,000 ja työpalkkatappio 144,000 mk. Työehdot taistelun päätyttyä jäivät muuttumattomiksi. Työtaistelun johdossa oli liitto. Vierasta välitysmiestä ei ollut. Taistelu lopetettiin työnantajain työntekijäin keskusjärjestöille tekemällä ilmoituksella.

Palkkallikkeet S. Liike- ja aloustyöntekijäin liiton alaisilla työaloilla.

Helsingin Työväentalon ravintolassa astui vuoden alussa voimaan uusi työehtosopimus, josta mainittakoon, että työläisillä on joulupäivä kokonaan vapaa, Vapunpäivänä saavat he 100 % korotuksen. Sairashoito ja lääkäri ovat vapinat, sillä uuden sopimuksen mukaan HTY kustantaa ne.

Kesälomat suoritetaan kesäjk. 1 p:n ja syysk. 15 p:n välisenä aikana. HTY ottaa palvelukseensa ainoastaan ammatillisesti järjestyneitä työntekijöitä.

Palkat sovittiin n.s. liukuvalle pohjalle, jotka elintarpeiden kohotessa tai laskiessa tarkastetaan.

Kotkan ja Kymin osastot ovat allekirjoittaneet Kymin Osuusliikkeen välillä uuden työehtosopimuksen, joka tuli entisestään vähän huononnetuksi, vaikuttaen siihen silloin vallitseva huono työmarkkinain tila maassamme ja osittain myös se heikko järjestäytyminen, joka liiketyöläisten keskuudessa kautta maan on havaittavana.

Pielarsaaren osasto teki liittotoimikunnan luvalla palkankorotusanomuksen sikäläiselle Työväen Osuusliike Varmalle, mutta peruutti sen jälkeenpäin, koska mainittu liike toimi erittäin vaikeissa taloudellissa oloissa.

Työväen ja Pienviljelijäin Osuusliike Värtsilässä on työehtosopimuksen perusteella alentanut henkilökunnan palkkoja 10 %.

Keski-Karjalan Osuusliike r.l. on rettelöinyt palkanmaksussa. Se ei olisi maksanut sosiaalihuollituksen laskemien indeksien mukaan, johon on verotkin mukaan laskettuna, perustellen sillä, että sopimus allekirjoitettiin aikana, jolloin ei indeksejä laskettu verojen yhteydessä. Liittotoimikunta on asian johdosta tehnyt huomautuksen liikkeen hallinnolle.

Hämeosken osasto ilmoitti toimikunnalle toukok. 15 p:nä, että sikäläinen osuusliike aikoo alentaa henkilökuntansa palkkoja ja että myymäläin hoitajille ryhdyttäisiin maksamaan provisionipalkkoja.

Liittotoimikunta kehoitti osastoa jyrkästi vastustamaan sellaista toimenpidettä ja onkin liike aikomuksestaan perääntynyt.

Lahden Osuusliikkeelle esitti sikäläinen osasto työehtosopimuksen liittotoimikunnan luvalla, mutta osasto on kai luopunut sen toteuttamisesta, koska toimikunnalle ei ole ilmoitettu sen tulleen hyväksytyksi.

Osuusliike "Onnille" Lappeenrannassa on sikäläinen osasto esittänyt työehtosopimuksen, mutta toimikunnalle ei ole ilmoitettu sen tulleen hyväksytyksi.

Imatran—Enson ja Tainionkosken osasto aikoi liittotoimikunnan luvalla esittää työehtosopimuksen Imatran ja Enson Osuuskaupoille sekä Osuusliike "Tipalle", mutta peruutti sen sitten, kun mainitut liikkeet «ryhtyivät yhtymispuuhiin, joten asia on jäänyt avonaiseksi toistaiseksi.

Tampereen Työväenyhdistyksen ja Ravintolatyöläisten os. n:o 31 välillä allekirjoitettiin kesäk. 1 p:stä yhden vuoden jatkuvaksi 3 kk. irtisanomisajalla työehtosopimus, joka pääasiassa on samansisältöinen kuin Helsingin työväenyhdistyksessäkin.

Osuusliike Voiman ja Tampereen osastojen 10, 30 ja 31 välinen työehto- ja palkkasopimus on kuluneen vuoden aikana ollut liiton huomattavimpia. Työntekijät sanoivat entisen sopimuksen irti jo edellisenä vuonna, esittäen samalla uuden, jossa huomattavimpana

vaatimuksena oli, että työntekijöillä olisi edustus oikeus liikkeen hallintoelimityssä, ja palkkasopimuksessa, joka kulkee erikseen, vaadittiin ravintolatyöläisten alhaisia palkkoja korotettavaksi. Liittotoimikunta ei pitänyt vaatimuksia millään lailla kohtuuttomina.

Neuvottelut alettiin tammikuussa, mutta Voiman taholta pyydettiin lykkäystä, silloin keskustelussa olleen yhteisen työehtosopimuksen aikaansaamiseksi K. K:n ja Ammattijärjestön välillä. Osastot tiedustelivat liittotoimikunnan mielipidettä asiasta, mikä heille annettiin, ja kehoitettiin jatkamaan neuvotteluja, sillä asetettiin jo silloin sangen epäilevälle kannalle joukkosopimuksen aikaansaamiseksi mainittujen järjestöjen välillä.

Voima viivytteli vastauksen antamisessa ja kun se vihdoinkin viiden kuukauden perästä annettiin, o' i se sellainen, etteivät Ajo- ja Varastotyöntekijät ja Ravintolatyöläisten osastot voineet sitä hyväksyä, vaan sanoivat itsensä irti kesäk. 15 p :stä. Nyt vasta Voima hätäantyi ja ryhtyi neuvotteluihin kiireellisesti. Liiton puolesta annettiin valtakirja Tampereen Ammattiosastojen) Keskusneuvoston puheenjohtajalle edustaa liittoa neuvotteluissa. Sopimus saatiinkin aikaan ja allekirjoitettiin se kesäk. 26 p :nä.

Sopimus ei tyydyttänyt kuitenkaan Voimaa, vaan kutsui Voiman hallinto ylimääräisen edustajiston kokoon, jossa kokouksessa annettiin hallintoneuvostolle oikeus ^anoa työ- ja palkkasopimus sopivan hetken tullen irti.

Toiset seikat vaikuttivat kuitenkin sen, että työntekijät olivat pakotettuja sanomaan työehtosopimuksen irti, ennen kuin Voima ennätti sen tehdä. Tämä johtui syystä, kun Voima ryhtyi harjoittamaan boikottia työntekijäin luottamusmiehiä kohtaan, erottamalla heidät liikkeen palveluksesta, ja siirtämällä toisiin töihin kuin missä he aikaisemmin olivat työskennelleet. Varsinkin toveri Lauri Niemi, joka oli tarmokkaasti työskennellyt sopimuksen aikaansaamiseksi ja ajanut työläisten etuja ja vihdoinkin sopimuksen mukaan valittu työntekijäin edustajaksi hallintoelimiin, sai liikkeen johtajien vihat päälle. Työntekijäin olisi ollut velvollisuus puolustaa häntä ja vaatia hänen takaisin ottamistaan, mutta Niemen puoltaminen oli hyvin laimeaa. Vaikka liittotoimikunta myönsi Ajo- ja Varastotyöntekijäin osastolle lakkoluvan, niin ei työhuonekunta käyttänyt tätä tilaisuutta hyväkseen, vaan hyväksyi Niemen erottamisen. Jälkeenpäin on mainittu osasto pyytänyt saada julistaa Voiman ajo- ja varastotyöt saartoon, mutta toimikunta ei ole tähän suostunut, varsinkaan kun työhuonekunta ei ole ollut Yksimielinen asiasta.

Viipurin Liiketyöläisosasto amoi liittotoimikunnalta oikeuden sanoa v. 1919 allekirjoittamansa työehtosopimus irti ja samalla oikeutta esittää uuden, jossa varsinkin ravintolatyöläisten palkkoja vaaditaan parannettavaksi. Sopimusta ei viime vuonna saatu allekirjoitetuksi.

Työriidat ja palkkaliikkeet kivityöalalla.

Tampereen osasto n:o 5 ilmoitti tammikuulla, että Suomen Graniitti Oy. tarjoaa alhaisempia hintoja hakkauksessa kuin aikaisemmin oli käytännössä ollut. Tähän osasto ei kuitenkaan ollut suostunut, vaan oli päättänyt lakon uhalla vaatia entisten palkkojen pysyttämistä.

Liittotoimikunta hyväksyi osaston päätöksen. Lakkoa ei kuitenkaan syntynyt, sillä työnantaja luopui aikomastaan palkkojen alenemisesta.

Oulusta ilmoitettiin maaliskuulla, että osasto oli jättänyt esityksen hautakiviliikkeen omistajalle V. Tuomaiselle, samoin kaupungin kunnallisten töiden hallitukselle 8 mkn tuntipalkasta entisen 7 mkn 20 pennin tilalle. Koroitusta vaativat työntekijät käytäntöön huhtik. 1 p:stä lukien. Työnantajain taholta annettiin esitykseen kielteinen vastaus.

Liittotoimikunta oli koroitukseen nähden osaston kanssa samaa mieltä, mutta kehoitti osastoa tarkoin harkitsemaan tilannetta, ennenkuin päättää ryhtyä voimakeinoilla viemään asiaansa perille. Tämän jälkeen osasto käsitteli uudelleen toimenpiteisiin ryhtymistä ja, tuli se siihen tulokseen ettei aika sillä kertaakaan ollut sopiva voimakeinojen käyttämiselle.

Toukok. 23 p:nä julisti S. Rakennusteollisuuden Työnantajaliitto sulun *Tampereella* vastapainoksi betoni-, kirvesmiesten ja ulkotyöläisten palkankorotus- ja työ sopimusvaatimukseen. Sulku kesti kahdeksan viikkoa ja joutui sen johdosta 10 kivityömiestä työttömäksi. Täten työttömäksi joutuneita työläisiä liitto avusti 1,976 mk:lla.

Helsingin osastot n:ot 1, 2, 8 ja 43 päättivät yhteisessä kokouksessaan elok. 14 p:nä vaatia alimmaksi tuntipalkaksi porauksessa ja hakkauksessa 9 mk. sekä rusnauksessa ja muissa sekalaisissa kivitöissä 8 mk. Urakkatyölle päätettiin vaatia 50 % koroitusta v. 1920 hyväksytyssä palkkasopimuksessa oleviin hintoihin.

Liittotoimikunnan luvalla ryhtyi osastot toteuttamaan tekemänsä päätöstä. Jonkun aikaa niskuroituaan suostuivat työnantajat suostuttamaan työläisille heidän vaatimansa palkan.

Toiminnan yhtenäistytämistoimenpiteet.

Kapitalismin yhä enemmän keskittyessä yksin käsiin ja sen suunnatessa yhä rajummin hyökkäyksensä työväenluokkaa vastaan, on käynyt välttämättömäksi yhtenäistyttää myöskin työläisten toimintaa ja keskittää luokkavoimat niin yhtenäisiksi kuin suinkin. Kuten luonnollista, on ammatillisesti järjestyneiden työläisten toimintaa pyritty yhtenäistyttämään ja näiden työläisten luokkavoimia keskittämään S. Ammattijärjestön välityksellä ja kautta. Tässä tarkoituksessa on S. Ammattijärjestö viimeisten vuosien aikana useita kertoja kääntynyt kiertokirjeillään suoraa perusjärjestöjen

puoleen. Niinpä esim. kerton usvuoden helmik. 28 p:nä S. Ammatti-järjestö lähetti kaikille alaisilleen järjestöille kiertokirjeen, jossa selostettiin vallitsevaa talou[llellistä ja poliittista tilannetta, kuin myöskin kapitalistien itsestään pyrkimystä alentaa palkat, jatkaa työpäivää, sivuuttaa järjestöLliset ja lainsäädännölliset sopimukset sekä yleensä murskata työväenluokan kehitys.

Vallitsevan tilanteen ja kapitalistien työväen luokkaa vahingoittavien toimenpiteiden selostuksen jälkeen kehoitettiin kiertokirjeessä järjestöjä ryhtymään erinäisiin tärkeisiin toimenpiteisiin. Siinä sanottiin m.m. seuraavaa:

"Työläisten on porvariston aseellisesta ja raa'asta diktatuurista huolimatta nouseva taistelu elämisen ja järjestöllisten oikeuksiensa puolesta. Työväen olissa toimeentulo ja ristissä käsin istuen, saavuttavat kapitalisti^ julmat tarkoituksensa. Taloudellisen taistelun tunnussanoiksi on otettava: tehtaiden ja liikkeiden käyntiin saattaminen, missä niitä on seisotettu, ja kaikkien erotettujen työläisten työhön järjestäminen, koska tavaran puutteen ja kasvavan hädän takia tuotannon jatkaminen on välttämätöntä. Maamme tuotantolaitoksissa valmistettavaa tavaraa, tarvitaan ei vain kotimaassa, vaan myöskin ulkomailla, mutta varsinkin Neuvosto-Venäjällä, minne alkaneet vientimahdollisuudet oikeistoaktivistit ovat katkaisseet onnettomalla politiikallaan. Edelläolevan lisäksi on tunnussanoiksi otettava: ei ainoastaan palkkojen alentamisen ja työpäivän pidentämisen vastustaminen, vaan myöskin palkkojen koroittaminen ja työehtojen parantaminen kuin myöskin järjestöjen hyväksymien työehtosopimusten säilyttämisen puolustaminen. Näiden työläisten jokapäiväistä elämää koskevien kysymysten puolesta on toiminta ja taistelu työnantajia vastaan saatava käyntiin viivyttelemättä ja kautta maan kaikilla aloilla, huolimatta siitä, että kysymys joidenkin mielestä näyttää toivottomalta tietäessään, että työttömyyttä ja kurjuutta ei voida poistaa eikä paljonkaan lieventää näidenkään toimenpiteiden kautta, vaan vasta sitten, kun kapitalistinen järjestelmä on kokonaisuudessaan hävitetty. Toiminnan aikaansaamiseksi ja työläisille kapitalistisen järjestelmän aiheuttaman kurjuuden ja yksityisen työnantajan riistoetujen paljastamisen kannalta, kuiri myöskin työläisten vaikean asemän lieventämisen pyrkimyksen kannalta, on S. Ammattijärjestön toimikunta . . . päättänyt kehoittaa alaisiaan liittoja kääntymään edellämämainituissa kysymyksissä työnantajain puoleen neuvottelujen aikaansaamiseksi sekä että kukin ammattiliitto lähettää osastoilleen ki: jelmän, jossa niitä kehoitetaan niillä paikkakunnilla, missä tehtaitH seisoo tai käy vähennetyllä työvoimalla, kutsumaan tällaisen tuotantolaitoksen kaikki työläiset, puolue-suuntiin ja järjestömuotoihin katsomatta, koolle keskustelemaan neuvottelujen aikaansaamisesta työnantajain kanssa edellämämainituissa kysymyksissä."

Näillä kiertokirjeissä mainituilla toimenpiteillä oli tarkoituksena pyrkiä työläisten keskuudesta poistamaan yleistä lamaantumista ja taisteluvoimien heikkenemistä. Johtamalla työläisten ajatukset näi-

hin tärkeisiin kysymyksiin, uskottiin parhaimmin voitavan vastustaa kapitalistien työväen luokkaan kohdistettuja häikäilemättömiä hyökkäyksiä.

Edelläselostetun kiertokirjeen lisäksi lähetti S. Ammattijärjestön toimeenpaneva valiokunta syysk. 12 p:nä kiertokirjeen kaikille liittotoimikunnille, ammatillisille keskus- ja teollisuusneuvostoille, osastoille ja työhuonekunnille, jossa valiokunta, saattaakseen toiminnan mahdollisimman yhtenäiseksi ja yleensä sellaiseksi, että S. Ammattijärjestö voi hyvällä menestyksellä seurata liittojen ja niiden osastojen toimintaa, kehoitti kaikkia S. Ammattijärjestön alaisia järjestöjä noudattamaan palkka- ja työehtoliikkeistä sekä työriidoista annettuja määräyksiä. Tämän kiertokirjeen lähettäminen katsottiin tarpeelliseksi senvuoksi, kun useat osastot eivät olleet noudattaneet S. Ammattijärjestön sääntöjen 9 §:ssä olevia määräyksiä.

Järjestökuri ja kieltolain noudattaminen.

Lokakuun alkupäivinä saapui S. Työväen Raittiusliiton liittotoimikunnalta S. Ammattijärjestön toimikunnalle kirjelmä, jossa selostettiin, kuinka väkijuomien salakuljetus kauppaaminen ja juopottelu ei ole saanut jalansijaa yksinomaan porvariston keskuudessa, vaan että monet heikkotahtoiset ja vähemmän harkitsevat työläisetkin ovat vaipuneet väkijuomapaheeseen ja ryhtyneet hyvien rahansioiden houkuttelemina väkijuomien valmistus- ja välityspuuhin. Edelleen sanottiin kirjelmässä, että osa ammatillisesti ja poliittisesti järjestyneistä työläisistäkin ovat tehneet itsensä syypääksi tällaisiin tekoihin ja että järjestyneiden työläisten luottohenkilöitäkin on esiintynyt päihtyneenä.

Näiden tässä lyhyesti selostettujen perustelujen nojalla kehoitettiin kirjelmässä S. Ammattijärjestön toimikuntaa painostamaan alaisiaan järjestöjä niin, että niissä pantaisiin toimeen tinkimätön järjestökuri juopotteleviin jäseniin nähden, ja että kurin ohella harjoitettaisiin lasten ja aikuisten keskuudessa tehokasta raittiusvalistustyötä, sekä että juhla- ja kokoustilaisuuksista poistettaisiin juopuneet henkilöt.

Kokouksessaan lokak. 6 p:nä käsitteli S. Ammattijärjestön toimeenpaneva valiokunta kirjelmässä esitetyn asian ja totesi siinä esiintuodut epäkohdat todella sellaisiksi, että niiden poistamiseksi on ryhdyttävä tarmokkaisesti toimenpiteisiin. Kokouksessa tehdyn päätöksen mukaisesti julkaistiinkin kaikissa työväensanomalehdissä kehoitus, jossa huomautettiin, että juopottelu, harjoitettakoon sitä joko enemmässä tahi vähemmässä määrässä, on ehdottomasti tapa, joka vaikuttaa ehkäisevästi työväen luokkataisteluun ja on suurena haittana työväenluokan olojen parantamista tarkoittavalle työskentelylle.

Kehoitus päättyi velvoittavaan vaatimukseen, että kaikissa S. Ammattijärjestön alaisissa järjestöissä on sovellettava järjestökuria juopotteleviin jäseniin nähden ja sen ohella tehtävä muun

valistustyön yhteydessä voimakasta raittiusvalistustyötä niin järjestöihin kuuluvien kuin niiden ulkopuolellakin olevien työläisten keskuudessa, ja että työläisten toimeenpanemista juhla- ja kokoustilaisuuksista on poistettava juopuneet henkilöt.

Kustannustoiminta.

Suomen Ammattijärjestö-tyhti. Kokouksessaan lokakuun 25 p:nä 1921 päätti toimeenpaneva valiokunta julkaista Suomen Ammattijärjestö-lehden edelleen v. 1922 aikana. Tilaushinnaksi hyväksyttiin 10 mk. vuosikerralta. Lyhyempiä tilauksia ei päätetty ottaa vastaan.

Lehti ilmestyi kuukausittain 16-sivuisena, paitsi kesä—heinäkuulla kaksoisnumerona.

Lehdellä oli 1,775 vuositilaajaa. Lisäksi myytiin muutamia irtolaisnumeroita. Lehteä tilattiin kuukausittain seuraavasti: tammi-kuulla 990 vuosikertaa, helmikuulla 355, maaliskuulla 118 ja muina kuukausina 312 vuosikertaa.

Vapaakappaleita lähetettiin 155 vuosikertaa.

Suomen Ammattijärjestö-lehdellä oli tuloja 19,301:75 ja menoja 28,909: 35. joten lehti tuotti tappiota 9.607: 60. Todellinen tappio oli kuitenkin paljon suurempi, sillä lehden tiliä ei ole raskitettu toimitus- y.m. kustannuksilla.

Suomen Ammattijärjestö-lehti painettiin Oy. Työn kirjapainossa Helsingissä.

Yhteiskunnallistuu aminen käytännössä ja teoriassa. Toimikunnan kokouksessa lokak. 8 p:nä 1921 päätettiin, kuten edellisen vuoden toimintakertomuksessa mainitaan, kustantaa, norjalaisen tiedemiehen Arvid Hansenin teos: Yhteiskunnallistuttaminen käytännössä ja teoriassa. Painatustyöt annettiin Sosialistin kirjapainoon Turkuun. Painoksen suuruus määrättiin 3,000 kappaleeksi ja kirjan myyntihinnaksi 12 mk. kpl. Kirja ilmestyi painosta kertomusvuoden alkupuoliskolla ja myytiin sitä 1,052 kpl.

Punaisen Ammatillisen Internationalen I:n kongressin teesit ja päätökset käsittävää kirjaa, joka valmistui painosta vuoden alussa ja jonka painosmäärä oli 5,000 kpl. sekä myyntihinta 5 mk., myytiin vuoden ajalla 2,128 kpl.

Edellisenä vuotena kustannettua *Toimitsija-Opasta* myytiin vuoden ajalla 370 kpl. Samoin myytiin jonkun verran vanhaa varastoa.

Kirjallisuusvaraston nettoarvo oli vuoden päättyessä 41,066 mk. 60 penniä, josta toimeenpanevan valiokunnan päätöksellä poistettiin 10 %. Tämän mukaan jäi tileihin varaston arvoksi 36.960 mk.

Myyntituloja oli vuoden ajalla 26,908 mk. 57 penniä.

Vuoden loputtua oli varastossa: *Toimitsija-Opasta* 3,928 kpl., Yhteiskunnallistuttaminen käytännössä ja teoriassa-teosta 1,873 kpl. ja P. A. I:n I kongressin teesit ja päätökset käsittävät kirjaa 2,872 kpl.

Lisäksi on varastossa vanhaa kirjallisuutta, jonka arvo on tileistä poistettu.

Työnjuhla XI. Toimeenpaneva valiokunta päätti kokouksessaan tammikuun 12 p:nä, että S. Ammattijärjestö julkaisee entisen tavafi mukaan työnjuhlia varten työnjuhla-julkaisun, tällä kertaa kuitenkin sillä lisäyksellä, että se samalla omistetaan S. Ammattijärjestön 15-vuotis-muistolle.

Työnjuhla-julkaisun painos oli 12,000 kpl. Myyntihinta oli 5 mk. kpl. ja myytiin sitä kaikkiaan 11,643 kplrtta.

Julkaisun kokonaistulot olivat 55,662:15 ja menot 40,534:78. Työnjuhla tuotti siis voittoa 15,127 mk. 37 penniä.

Arbetets Fest II. Toukokuun 5 p:nä pitämässään kokouksessa päätti toimeenpaneva valiokunta kustantaa ruotsinkielisen 32-sivuisen työnjuhla-julkaisun. Tätä julkaisua, jonka hinta oli 5 mk., myytiin 602 kpl. Loppu 1,000 kpl:een painoksesta luovutettiin S. Merimiesten- ja Lämmittäjain Unionille ruotsinkielisille merimiehille jaettavaksi.

Arbetets Fest II tuotti tappiota 2,029 mk. 90 penniä.

Työnjuhla XI ja Arbetets Fest II painettiin kumpikin Oy. Työn kirjapainossa Helsingissä.

* *Suomen Työväen Joulu IV.* Kokouksessaan elokuun 3 p:nä päätti toimeenpaneva valiokunta edelleen kustantaa Suomen Työväen Joulu-, nimisen lehden. Julkaisun hinnaksi määrättiin 5 mk. ja painoksen suuruudeksi 13,000 kpl. Tähän joulujulkaisuun kiinnittivät viranomaiset erikoisen huomionsa, takavarikoimalla sen oikeusministerin määräyksestä joulukuun 2 p:nä siinä olleen v. 1918 teloitettuja naisia esittävän kuvan ja siihen liittyneen tekstin johdosta. Takavarikkoon joutui julkaisua kaikkiaan 6,873 kpl.

Oikeudenkäynnissä joulukuun 18 p:nä vapautettiin julkaisu muilta osiltaan vapaaksi takavarikosta, paitsi teloitettuja naisia esittävän kuvan sisältävä sivu tuomittiin "menetetyksi .kruunulle" ja S. Ammattijärjestön varapuheenjohtaja K. Kankari 1,000 mkn sakkoon hallituksen sotajoukkoja halventavien tietojen levittämisestä.

"Kruunulle" menetetyt sivun poistamisen jälkeen lähetettiin Suomen Työväen Joulu tilaajille. Painos kuitenkin loppui kesken, joten noin 3 000 tilaajalle ei voitu julkaisua lähettää. Julkaisusta saatu voitto käy selville tilikertomuksesta.

Suomen Työväen Joulu IY painettiin Oy. Työn kirjapainossa Helsingissä.

Työnjuhlat.

Kiertokirjeellään 14 päivältä maaliskuuta kehoitti S. Ammattijärjestön toimikunta kaikkia ammatillisia keskusneuvostoja, yhdistyksiä tai osastoja toimimaan heinäkuun 30 päivänä kaikkialla maassa työnjuhlia sekä muodostamaan tästä päivästä S. Ammattijärjestön 15-vuotisjuhlapäivän, koska huhtikuun 15 päivänä oli tulut kuluneeksi 15 vuotta S. Ammattijärjestön perustamisesta.

Annetun kehoituksen m 3sti pidettiin työnjuhlia kaikkiaan 79 paikkakunnalla ja oli niisti, S. Ammattijärjestölle tuloja 72,376 mk. 20 p.

15-vuotisjuhlamerkki,

S. Ammattijärjestön täyttäessä 15 vuotta, teetettiin 30,200 kpl. metallisia juhlamerkkejä, joita myytiin työnjuhlien yhteydessä 2 mk. hinnasta kappale. Merkkejä Raatiin ensin myydyksi 27,927 kpl., mutta kun keskusneuvostot palauttivat niitä 4,688 kpl., supistui lopullinen menekki 23,239 kappaleeseen.

Merkeistä oli S. Ammattijäijestolle tuloja 27,009 mk. 80 p.

Merkkejä on varastossa 6,961 kpl. Niille ei ole otettu tilinpäätöksessä mitään arvoa.

S. Ammattijärjestön alaiset järjestöt.

Vuoden 1922 aikana kuului S. Ammattijärjestöön seuraavat liitot: S. Lasiteollisuustyöväen, S. Tie- ja Vesirakennustyöläisten, S. Puutyöntekijäin, S. Sukeltajain, S. Saha-, Kuljetus- ja Sekatyöväen, S. Paperiteollisuustyöväen, S. Jalometallityöntekijäin, S. Elintarvetyöntekijäin, S. Kivityöntekijäin, S. Kutomateollisuustyöväen, S. Metalliteollisuustyöntekijäin, S. Kirjatyöntekijäin, S. Muurarien-, Rapparien- ja Uunintekijäin, S. Nahkateollisuustyöväen, S. Vaatetus-työntekijäin, S. Maalarintyöntekijäin, S. Rautatieläisten Ammatti-liitto, S. Liike- ja Taloustyöntekijäin, S. Ajurien, S. V. R. Konepajain työntekijäin ja S. Maatypväen sekä Merimiesten ja Lämmittäjien Unioni.

Ammatillisia piirijärjestöjä oli edelleen kaksi, nimittäin Pohjo-lassa ja Satakunnassa.

Ammatillisia keskusneuvostoja oli S. Ammattijärjestölle tehdyn ilmoituksen mukaan v. 1922 seuraavilla paikkakunnilla: Helsingissä, Hankoossa, Salossa, Turussa, Loimaalla, Riihimäellä, Hämeenlinnassa, Valkeakoskella, Tampereella, Porissa, Raumalla, Mäntässä, Pietarsaareissa, Kaskisissa, Vaäsassa, Raahessa, Oulussa, Jyväskylässä, Kuopiossa, Kajaanissa, Varkaudessa, Savonlinnassa, Ensossa, Joensuussa, Pankakoskella, Viipurissa, Lappeenrannassa, Kotkassa ja Lahdessa.

Teollisuusneuvostoista ei ole tehty ilmoitusta S. Ammattijärjestölle.

Muita toimenpiteitä.

Toimintakertomuksen muissa, osissa selostettujen asioiden lisäksi on S. Ammattijärjestön toimikunnassa ja toimeenpaneavassa valiokunnassa käsitelty m.m. seuraavia asioita:

Toimeenpaneavan valiokunnan kokouksessa tammik. 27 p:nä käsiteltiin S. Saha-, Kuljetus- ja Sekatyöväen liitolta saapunut kirjelmä,

So

jossa ilmoitettiin, että liiton toimikunta oli ryhtynyt toimenpiteisiin kutsuakseen S. Maatyöväen liiton edustajakokouksen koolle maalisk. 25 ja 26 p:ksi Tampereelle. Ennen edustajakokousta oli liittotoimikunta suunnitellut maatyöläisille oman järjestäjän palkkaamista puolentoista kuukauden ajaksi jota varten ja aiotun edustajakokouksen menojen peittämiseksi se oli päättänyt S. Ammattijärjestöltä pyytää 15,000 mk. Toimeenpaneva valiokunta myöntyi kirjelmässä esitettyyn pyyntöön, perustellen myöntymystään sillä, että maatyöläisten järjestäminen on ajan tärkeimpiä kysymyksiä.

Toimeenpanevan valiokunnan kokouksessa helmik. 8 p:nä päätettiin lausuttujen toivomusten mukaisesti kääntyä vankeinhoitohallituksen puoleen pyynnöllä, että S. Ammattijärjestölle annettaisiin luettelo kaikista poliittisista syistä vankina olevista henkilöistä. — Pyyntöön saatiin kielteinen vastaus.

S. Liike- ja Taloustyöntekijäin liiton kirjelmän johdosta, jossa S. Ammattijärjestön toimikuntaa kehoitettiin ratkaisemaan erinäisiä rajariitoja mainitun liiton ja S. Elintarvetyöntekijäin liiton välillä, asetti toimeenpaneva valiokunta kokouksessaan helmik. 16 p:nä erityisen komitean selvittelemään mainittuja asioita. Kun S. Elintarvetyöntekijäin liitolla oli myöskin rajariitoja S. Saha-, Kuljetus- ja Sekatyöväen liiton kanssa, päätettiin komitea muodostaa siten, että kukin näistä kolmesta liitosta valitsee siihen kaksi jäsentä ja S. Ammattijärjestö puheenjohtajan, joksi samassa kokouksessa määrättiin puheenjohtaja Matti Väisänen. — Myöhemmin ilmoitettiin, eitä puheenaolevat rajariidat olivat tulleet tyydyttävällä tavalla selvitettyiksi.

Senjälkeen kun tehtyyn kiertokyselyyn Suomen Ammattijärjestölehden muuttamisesta viikkolehdeksi, olivat 19 eri liittoa antaneet lausuntonsa, joista 6 liittoa oli asettunut myönteiselle kannalle, 5 esittänyt ratkaisun siirtämistä tuonnemmaksi ja 8 asettunut kokonaan •vastustavalle kannalle, päätti toimeenpaneva valiokunta kokouksessaan huhtik. 8 p:nä siirtää asian enemmän käsittelyn edustajakokoukselle.

Toimikunnan kokouksessa huhtik. 9 p:nä päätettiin henkiinherätetylle S. Maatyöväen liitolle myöntää 1,500 mkn kuukautinen avustus kolmen kuukauden aikana ja sen jälkeen toistaiseksi 1,000 mk. kuukaudessa. Samassa kokouksessa toimikunta myönsi S. Merimiesten ja Lämmittäjäin Unionille 1,000 mkn kertakaikkisen avustuksen.

Huhtik. 28 p:nä pidetylle toimeenpanevan valiokunnan kokoukselle esitettiin Tampereen ja lähiympäristön Ammattiosastojen Keskusneuvostolta saapunut kirjelmä, jossa kehoitettiin ryhtymään ammatillisen piirijärjestön perustamistoimenpiteisiin Hämeen läänin pohjoiseen vaalipiiriin. Kirjelmän johdosta valiokunta päätti, ettei S. Ammattijärjestö ryhdy mainittua piirijärjestöä perustamaan, mutta ei myöskään ryhdy vastustamaan sen perustamista, jos paikkakunnalla olevat työväenjärjestöt haluavat sen perustaa.

Toimeenpanevan valiokunnan kokouksessa toukok. 24 p:nä asetettiin työaikalautakunnan jäsenehdokkaiksi: Hj. Niemelä ja V. V. Salovaara vakinaisiksi sekä O. A. Nyman, L. Nurmiaho, H. Moisio ja Frans Heinonen varalle.

Heinäk. 26 p:nä pidetyssä toimeenpanevan valiokunnan kokouksessa myönnettiin S. Ammattijärjestön luennoitsijalle Antti Räsäselle 26,000 mkn tilapäinen laina asunto-osakkeita vastaan.

Sosiaaliministeriöltä saapuneeseen elok. 7 p:nä 1922 päivätyyn kirjelmään jossa S. Ammattijärjestöä kehoitettiin asettamaan jäsen- ja varajäsenehdokkaat neljäjmen kansainvälisen työkonferenssin edustajain määräämistä varten, annettiin edustajakokouksen päätökseen vedoten kielteinen vastaus.

Kenraali Smuttsille Etelä-Afrikaan päätettiin toimeenpanevan valiokunnan kokouksessa lokak. 21 p:nä lähettää eräiden muiden ammatillisten järjestöjen allekirjoittamana seuraava sähkösanoma:

"Me vaadimme Etelä-Afrikan hallitusta heti lopettamaan kaikki työläisten vainot ja kuolemantuomioiden täytäntöönpanot. Kaikille työväen ammatillisille liitoille on taattava täysi toimintaoikeus ja kaikki poliittiset vangit on heti vapautettava."

Helsingin Työväen Keskusjärjestöjen opastus- ja luentokurssien toimikunnalle myönsi toimeenpaneva valiokunta marrask. 16 p:nä pitämässään kokouksessa 1,000 mkn avustuksen.

Varkauden työväenjärjestöille päätettiin myöntää 1,500 mk. veljehaudalta varastetun hautapatsaan varkaita vastaan käytävän bikéusjutun menojen peittämiseksi.

Näiden lisäksi on ollut käsiteltävänä paljon sellaisia asioita, joista S. Ammattijärjestön sisäisiä asioita tahi aivan vähäpätöisiä juttuja koskevana, ei ole katsottu tarpeelliseksi toimintakertomuksessa mainita.

Ammattijärjestön ja siiheji kuuluvien liittojen taloudellinen asema sekä niissä oleva osastojen ja jäsenten lukumäärä käy selville tilikertomuksesta ja järempänä olevista taulukoista.

Suomen Ammattijärjestön r.y. Toimikunnan puolesta:

E. A. Metsäranta.

Kertomus S. Ammattijärjestön tileistä v:lta 1922.
(Kokonaistulot ja -menot.)

T u l o t :

Kassajäännös vuodelta 1921.	92,063:49
Vakinaisia veroja	153,530:50
Valistusveroja	132,408:95
Ylim. veron rästejä v. 1921.	66:—

Kustannusliikkeestä:

Työnjuhla-julkaisusta	55,662:15	
Arbetets-Fest-julkaisesta	3,117:75	:
Joululehdestä	56,047:45	
Muusta kirjallisuudesta	26,908:57	
Ammattijärjestö-lehdestä	19,301:75	161,037:67
Juhlista (Työnjuhlat)		72,376:20
15-vuotisjuhlamerkeistä		52,178:60
Vappumerkeistä		204:—
Lahjoituksia avustamiskomiteoille ja työriitojen avustusta varten	9,803:40	
Lahjoitus oikeusavustuksia varten	1,000:—	
Puhelimesta, leimamerkeistä y.m.	745:05	
Korkoja	8,298:19	
Velallisilta	96,848:87	
Velkojilta (osakelaina sos. puolueelta)..	20,696:—	
Nostettu pankista vuoden kuluessa	335,703:39	
	Smk.	1,136,960:31

M e n o t :

Avustuksiin:

Työriitojen avustuksiin	71,720:65	
Oikeusavustuksiin...	52,915:10	
Kannatusavustuksiin: Sos.-dem. Nuo risoliitolle 3,000:— ja Järjestönuo relle 5,000:—	8,000:—	132,635:75

Valistusmenot:

Välittömästi toimikunnan hoidossa olleeseen valistustyöhön	134,041	—	
Pohjolan piirille	36,796	—	
Maatyöväen liitolle	20,129	15	
Elintarveteollisuustyöl. liitolle	1,575	20	
Merimies ja Lämmittäjain Unionille	1,500	—	
Rautatieläisten ammattiliitolle	479	50	194,520:85

Kustannusliikkeestä:

Työnjuhla-julkaisusta.	40,534:78		
Arbetets-Fest-julkaisusta ...	5,147:: 65		
Joululehdestä	42,046:: 19		
Muusta kirjallisuudesta	26,900:: 30		
Ammattijärjestö-lehdestä ..	28,909 : 35	143,538:27	
15-vuotisjuhlamerkeistä		25,168:80	
Juhlien (Työnjuhla) menot		374:50	
Vappumerkeistä		410:20	
Lahjoina ja avustuksina tulleet varat avustuskomiteoille		14,285:25	

Kulunkeja:

Toimintakertomusten, tilastojen, kierto- kirjeiden y.m. painatustöistä, kont- toritarpeista, puhelimista, tapatur- ma- ja palovakuutuksista, sähkösano- mista, työttömäin kokouskuluja, va- lostä leimamerkeistä y.m. ..		23,594:05	
Palkkoja		115,916:60	
Postimaksuja		2,342:75	

Palkkioita ja matkakuluja:

Toimikunnan ja t.p. valiokunnan jäsen- ten kokouspalkkiot ...	4,945		
Puheenjohtajan matka- ja päivärahat	3,650	90	
Siivoojan palkkio	2,600		
Tilientarkastajain palkkio	900		
Käännöstöistä	607	75	12,703:65
Toimiston vuokraa			11,450:—
Työv. Sivistysliiton verot			4,834:90
Kirjastoon (Maailman historia)			1,000:—
Kalustoon			400:—
Osakkeisiin (Lahden Työv.talo Oy.)			20,696:—
Velallisille			120,589:22
Viety pankkiin vuoden kuluessa			188,226:94
Kassajäännös vuodelle 1923			124,272:58
	Smk.		1,136,960:31

Voitto- ja Tappiotili.**Voitoksi:**

Työjuhla-julkaisun tililtä	15,127:37
Joululehden tililtä_____•	11,916:26
Muun kirjallisuuden tililtä_____	13,783:27
15 v. juhلامerkkien tililtä	27,009: 80
Juhlien (Työjuhlien) tililtä	72,001:70
Vakinaisten verojen tililtä	153,530: 50
Ylimääräisten verojen (rästia) tililtä ..	66: —
Korkotililtä	8,298:19

Pääomatili:

Tappio vuodelta 1922	66,152: 31
Venäjällä olevan talletuksen poisto	121,803:22 187,955: 53
	<u>Smk. 489,688:62</u>

Tappioksi:

Työriitojen avustustililtä	71,432:80
Oikeusavustustililtä_____	51,915:10
Kannatusavustustililtä	8,000: —
Työv. Sivistysliiton tililtä_____	4,834:90
Amm.-järj. lehden tililtä	9,607:60
Vappumerkkien tililtä_____	206:20
Valistustililtä (Amm.järj. osuus)	48,630:30
Kulunkitililtä	22,849: —
Palkkio- ja matkakulujen tililtä	12,703: 65
Palkkatililtä	115,916: 60
Postitililtä	2,342:75
Vuokratililtä	11,450: —
Arb. Festin tililtä	2,029:90
Kalustontililtä, poisto_____	400: —
Kirjastontililtä, poisto.	1,000: —
Kirjallisuustililtä, poisto.	4,106: 60
Velallisten tililtä, poisto.	460: —
Venäjällä olevan talletuksen poisto	121,803:22
	<u>Smk. 489,688:62</u>

Tasaustili.**Varat:**

Käteistä rahaa*	124,272: 58
Talletuksia pankissa	37,556: 91

Saatavia (velkakirjoilla):			
Saha-, Kuljetus- ja Sekatyöväen liitolta	11,230	20	
Sos.-dem. Nuorisoliitolta ..	10,000		
Antti Räsäseltä	25,000		
Yrjö Lindholmilta	300	—	46,530:20

Tilisaatavia (kirjallisuudesta):			
K. Lampiselta	200		
T. Johanssonilta	200		
Vapauden konttorilta	354	25	
Sosialistin konttorilta	656	25	
Oulun 1. Työväen Kirjateollisuus Oy:ltä	337	50	
K. L. Kulolta	800	—	
Sosialistiselta puolue toimistolta	2,682	50	
Amm. Keskusneuvostolta, Viipuri	240	—	5,470:50

Osakkeita:			
10 kpl. Työv. Sanomalehti Oy. a 10 mk.	100		
100 kpl. Oy. Työssä a 100 mk.	10,000:—		
5 kpl. Oy. Kirjap. Ab., Vaasa, a 100 mk.	500:—		
209 kpl. Lahden työv.talo Cy., joista			
10 kpl. a 100 mk. ja 199 kpl. a 104 mk.	21,696		
2 kpl. Telefoonyhd. osuusk. a 145:—	290	—	
1 kpl. Suomen Messujen osuus	500	—	33,086
Kirjallisuusvaraston tiliarvo			36,960
Kaluston tiliarvo			1
Kirjaston tiliarvo			1
Käsikirjoituksia v. 1923 Työnjuhlaan			300
	Smk.	284,178	19

Velat:			
Sosialistiselle puolueelle Lahden työv.-talo Oy:n osakkeista	20,696		
Valistusrahastolle	4,823	05	
Maksamattomat Joululehden palkinnot	1,385		
Maksamaton Joululehden sakko	1,000		
Puhdas omaisuus ..	256,274	14	
	Smk.	284,178	19

Helsingissä, helmik. 16 p:nä 1923.

A. Halme.

J. K. Tilikertomus on tehty mahdollisimman yksityiskohtainen, ettei se erityisiä selityksiä kaivanne. Mahdollisten väärinkäsitysten välttämiseksi kuitenkin mainittakoon, että käteiskassa ei ole, eikä

ole koskaan, ollutkaan niin suuri kuin kassatilin saldo vuoden lopussa osoittaa. Saldon suuruus johtuu siitä, että v. 1922 vakinaiset- ja valistusverot sekä suuri osa saatavia on saatu sisään v:n 1923 tammi- ja helmikuulla, jotka on pitänyt merkitä tuloksi v:n 1922 tiliin; jota vastoin nämä tulot on talletettu pankkiin v. 1923 puolelle. Tällainen tapahtuma esiintyy joka vuosi. Nykyään esiintyvistä kassajäännöksestä vietiin tammi- ja helmikuun ajalla pankkiin Smk. 80,427:45, ja lopuilla on maksettu v:n 1923 menoja. S: m a.

Tilintarkastuskertomus.

Valittuina tarkastamaan S. Ammattijärjestön tilejä vuodelta 1922, olemme tehtävän tänään loppuun suorittaneet ja siinä havainneet:

- 1) että kassakirjaan merkityt tulot ja menot olivat meille esitettyjen todisteiden mukaiset ja oikein kirjatut;
- 2) että kassassa, jonka laskimme löytyi päiväkirjan osoittama kassasaldo;
- 3) että eri kirjain väliset siirrot ja yhteenlaskut oli oikein suoritettu ja tilinpäätös vakaumuksemme mukaan oikea;
- 4) että tilinpäätöksessä tehdyt poistot ovat mielestämme riittävät;
- 5) että saatavista löytyi asianmukaisessa kunnossa olevat velkakirjat;
- 6) että Ammattijärjestön omistamat osakkeet olivat tallella;
- 7) että palovakuutus oli mielestämme riittävä;
- 8) että Ammattijärjestön toimikunnan pöytäkirjat, jotka luimme, osoittivat taloutta yleensä hoidetun huolellisesti, paitsi että Ammattijärjestö ei ollut, Toimeenpanevan valiokunnan vaatimuksista huolimatta saanut Suomen Sosialistiselta Työväenpuolueelta helmik. 18 p:ään 1923 mennessä tilitystä tai selontekoa keväällä v. 1922 levitetystä vappumerkeistä, joiden kustantamisessa Ammattijärjestö pöytäkirjojen mukaan on ollut mukana; ja
- 9) että kirjanpito kokonaisuudessaan on siististi ja huolellisesti hoidettu.

Edellä sanotun ja tarkastuksessa yleensä tekemiemme huomioiden nojalla ehdotamme, että tilinpäätös v:lta 1922 vahvistettaisiin sekä taloudenhoitajalle ja Ammattijärjestön toimikunnalle myönnettäisiin vastuuvapaus mainitulta vuodelta.

Helsingissä, helmik. 18 p:nä 1923.

K. F. Hellgren. Valter Leino. K. Harvala.

S. Ammattijärjestön toimikunnan selostus.

Tilintarkastajain kertomuksen johdosta, koskeva huomautusta siitä, että Ammattijärjestö ei ollut, toimeenpanevan valiokunnan vaatimuksista huolimatta, saanut Suomen Sosialistiselta Työväenpuolueelta tilitystä keväällä v. 1922 levitetystä vappumerkistä, huomautetaan lyhyesti että S. Sosialistisen Työväenpuolueen toimikunta ei kieltäytynyt antamasta pydettyä tilitystä ja selontekoa, vaan ilmoitti, se antavansa sen heti kun se on saanut kyseenalaiset tilit lopullisesti kuntoon, jota vaikeutti muutamien maaseututilitysten viipyminen sekä eräät muut puoluetoimikunnasta riippumattomat esteet. Tämän lupauksensa mainittu puoluetoimikunta sittemmin täyttikin, antaen maaliskuun alkupäivinä tilityksen vappumerkkien myynnistä tulleeesta voitosta sekä suorittaen S. Ammattijärjestön osalle tulleen voitto-osuuden, Smk. 15,110:25.

Suomen Ammattijärjestö r.y. Toimikunta.

Matti Väisänen

E. A. Metsäranta.

Liittojen v. 1922 Suomen Ammattijärjestölle suorittamat vakinaiset ja valistusverot.

Liiton nimi	Yak. veroja		Valistusveroja		Yhteensä	
	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.
1. Lasiteollisuustyöv. liitto ...	480	—	348:	—	828:	—
2. Tie- ja Vesirak.työl. liitto ¹⁾	3,659	—	2,869:	50	6,528:	50
3. Puutyöntekijäin liitto	11,504	50	9,193:	80	20,698:	30
4. Sukeltajain liitto	176	—	115:	05	291:	05
5. Saha-, Kulj.- ja Sekatyöv. li.	52,523	50	42,873:	—	95,396:	50
6. Paperiteollisuustyöv. liitto ²⁾	6,111	50	7,696:	30	13,807:	80
7. Jalometallityönt. liitto	810	—	754:	75	1,564:	75
8. Elintarveteollisuust. liitto ..	3,831	—	3,299:	15	7,130:	15
9. Kivityöntekijäin liitto	3,717	—	2,803:	15	6,520:	15
10. Kutomateollisuustyöl. liitto	5,226	50	5,600:	50	10,827:	—
11. Metalliteollisuustyönt. liitto	26,961	50	21,587:	70	48,549:	20
12. Kirjatyöntekijäin liitto	8,139	—	7,511:	20	15,650:	20
13. Muurarien-, R.- ja U.-t.t. li.	4,774	—	3,654:	—	8,428:	—
14. Nahkateollisuustyönt. liitto	4,449	—	4,373:	80	8,822:	80
15. Vaatetustyöntekijäin liitto	4,429	50	4,231:	65	8,661:	15
16. Maalarityönt. liitto	3,265	—	2,513:	45	5,778:	45
17. Rautatieläisten amm.-liitto	1,170	50	997:	55	2,168:	05
18. Ajurien liitto	2,677	—	1,833:	10	4,510:	10
19. Merimies- ja Lämmitt.-Unio	1,962	—	1,343:	75	3,305:	75
20. SVR Konep. työnt. liitto ..	2,146	50	1,713:	85	3,860:	35
21. Liike- ja Taloustyönt. liitto	4,760	—	5,220:	25	9,980:	25
22. Maatyöväen liitto	757	50	801:	80	1,559:	30
	153,530:	50	131,335:	30	284,865:	80
Sekalaisina valistustilille.....	—:	—	115:	—	115:	—
Kymintehtaan amm. keskusn. .	—:	—	958:	65	958:	65
Yhteensä Smk.	153,530:	50	132,408:	95	285,939:	45

*) Tämän lisäksi suoritti liitto v. 1921 ylim. veron rästejä 66 mk.
a) Yalistusveroon sisältyy 958: 65 lisäkorvausta liiton osuudesta Kymi-yhtiön tehtaille suoritetusta ylim. valistustyöstä.

Tietoja

Suomen Ammattijärjestöön kuuluvien liittojen jäsenistä, jäsenten keskimääräisistä tuntipalkoista, liittojen- ja osastojen varoista yhdistettynä ja eriteltynä, liittojen pääkassojen ja työttömyys- ja matka-apukassojen tuloista ja menoista, sekä varoista ja liittojen lehdistä vuodelta 1922.

Taulukko n:o 1.
Suomen ammattijärjestön jäsenluku v. 1922 lopussa.

N:o	Liiton nimi	Osastoja	Jäseniä			Niistä oppilaita	-l. Lisäys ja — Vähennys v. 1921 verraten
			Miehiä	Naisia	Yhteen- sä		
1	Lasiteollisuustöväen liitto	3	117	3	120	8	
2	Tie- ja Vesirakennustyöläisten liitto	24	952	144	1096	—	53
3	Puutyöntekijäin liitto	83	3 373	37	3 410	36	141
4	Sukeltajain liitto	—	44	—	44	—	1
5	Saha-, Kuljetus- ja Sekatyöväen liitto	280	13 872	2 436	16 308	—	89
6	Paperiteollisuustyöväen liitto	46	1 695	792	2 487	—	
7	Jalometallityöntekijäin liitto	7	212	32	244	61	28
8	Elintarveteollisuustyönt. liitto	36	892	499	1 391	—	+ 630
9	Kivityöntekijäin liitto	32	1 066	—	1 066	—	5
10	Kutomateollisuustyöntekijäin liitto..	21	530	1 303	1 833	—	157
11	Metalliteollisuustyöntekijäin liitto ..	101	7 617	113	7 730	192	795
12	Kirjatyöntekijäin liitto	31	1 934	876	2 810	526	+ 132
13	Muurarien, Rapparien ja Uunintek. I.	35	1 335	—	1 335	15	+ 2
14	Nahkateollisuustyöväen liitto	39	1 131	406	1 537	7	169
15	Vaateustyöntekijäin liitto	33	651	849	1 500	—	97
16	Maalarintyöntekijäin liitto	23	961	—	961	87	21
17	Rautatieläisten amm. liitto	11	290	21	311	—	116
18	Ajurien liitto	11	716	9	725	—	+ 21
19	Merimies- ja Lämmittäjä-Unio	5	508	—	508	—	- 23
20	S. V. R. Konepajain työnt. liitto ..	8	577	6	583	—	132
21	Liike- ja Taloustyöntekijäin liitto ..	44	590	1 084	1 674	—	170
22	Maatyöväen liitto	24	399	104	503	—	+ 503
	Yhteensä	897	39 462	8 714	48 176	935	— 413

Maksuluokkansa mukaan jakaantuivat jäsenet vuoden lopussa:

Täysin maksavia 32,547
Puoleksi maksavia 15,629

Yhteensä 48,176

Eri vuosineljänneksillä vaihteli jäsenluku seuraavasti:

I vuosineljänneksen lopussa oli jäseniä	48,845	+ 256
II ” ” ” ” ” ”	48,109	—736
III ” ” ” ” ” ”	47,928	—181
IV ” ” ” ” ” ”	48,176	+ 248

Vähennys II ja III neljänneksellä yhteensä 917
Lisäys I ja IV neljänneksellä yhteensä 504

Vuoden vähennys 413

Saatujen ilmoitusten mukaan oli jäsenistä jäsenmaksuista vapaita:

Työttömyyden tähden 435
Sairauden tähden - 281
Vanhuuden tähden 253
Sotapalveluksen tähden . 463
Muiden syiden tähden . 180

Yhteensä 1,612

Tarkoitus oli ottaa tähän taulukkoon myöskin tietoja siitä, kuinka paljon vuoden kuluessa yhtyi liittoihin uusia jäseniä ja paljonko niistä erosi, mutta niistä ei saatu tarpeellisia tietoja. Eräät liitot niitä kyllä antoivat, mutta tämä tilasto olisi tullut perin puutteellinen, joten sitä ei kannattanut painattaa.

Taulukko n:o 2

Tietoja S. Ammattijärjestöön kuuluvien liittojen jäsenten keskimääräisistä tuntipalkoista vuoden 1922 lopussa osastojen antamien tietojen mukaan ja vertaus v. 1921 lopussa olleisiin keskimääräisiin tuntipalkkoihin.

N:o	Liiton nimi	Tietoja ant. os. luku v. 1922	Niissä oli jäseniä v. 1922 lopussa	Keskimääräiset tuntipalkat olivat							
				V. 1921 lopussa				Vuoden 1922 lopussa			
				miehillä		naisilla		miehillä		naisilla	
				mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	miesp. oppil.	naisp. oppil.
1	Lasiteollisuustyöväen liitto	3	109	6	—	—	—	6	33	—	—
2	Tie- ja Vesirakennust.	19	689	4	25	2	44	4	59	2	85
3	Puutyöntekijäin	46	2 003	5	84	2	82	6	18	3	80
4	Sukeltajain	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Saha-, Kulj.- ja Sekat.	105	8 125	4	52	2	85	4	72	2	73
6	Paperiteollisuustyöv.	22	1 402	3	59	2	08	3	79	2	14
7	Jalometallityöntek.	—	—	6	92	3	30	—	—	—	—
8	Elintarveteollisuust.	16	497	6	37	3	47	6	94	3	65
9	Kivityöntekijäin	21	819	6	22	—	—	6	75	—	—
10	Kutomateollisuustyönt.	4	186	3	79	2	20	4	—	2	01
11	Metalliteollisuust.t.	58	6 182	4	57	1	96	4	67	2	43
12	Kirjatyöntekijäin	32	2 657	8	—	7	—	6	50	4	50
13	Muurarien-, R.- ja U.-t.	35	1 310	7	86	—	—	9	38	—	—
14	Nahkateollisuusytönt.	14	417	5	77	3	22	5	41	3	25
15	Vaatetustyöntekijäin	13	863	6	50	3	50	6	52	3	75
16	Maalarintyöntekijäin	22	881	6	06	—	—	7	92	—	—
17	Rautatieläisten Amm.-	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Ajurien	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	Merimies- ja Lämm.-Unio	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	SVR:n Konep. työnt. liitto	9	599	5	36	—	—	5	40	4	—
21	Liike- ja Taloustyönt.	—	—	5	67	3	65	—	—	—	—
22	Maatyöväen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Keskimäärin koko maassa				419	26 739	5	63	3	15	5	94
				3	15	5	94	3	19	3	21
				1	82						

Taulukon mukaan ovat tuntipalkat nousseet v. 1922 keskimäärin miehille 5,5 % ja naisille 1,27 %.

Taulukko n:o 3.

Yhdistelmä liittojen pääkassojen, ja osastojen hoidossa olevasta omaisuudesta sekä työttömyys- ja matka-apukassojen varoista v. 1922 lopussa.

N:o	Liiton nimi	Liittojen pää- kassoissa oleva omaisuus		Osastojen kas- soissa oleva omaisuus		Työttömyys- ja matka-apu- kassojen varat		Yhteensä		Keskimäärin jokaista jäsentä kohhti	
		mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.
1	Lasiteollisuusyövään liitto	18 009	02	5 739	45	—	—	23 748	47	197	90
2	Tie- ja Vesirakennustyöläisten liitto	53 093	54	45 349	05	—	—	98 442	59	89	81
3	Puutyöntekijäin liitto	320 666	56	174 448	13	253 046	51	748 161	20	219	40
4	Sukeltajain liitto	—	40	842 930	74	1 ¹⁾ 145 645	15	—	29	89	13
5	Saha-, Kuljetus- ja Sekatyövään liitto	99 815	40	59 499	—	61 808	90	221 123	30	88	91
6	Paperteollisuusyövään liitto	66 609	20	?	—	—	—	66 609	20	272	99
7	Jalometallityöntekijäin liitto	40 227	85	59 209	96	—	—	99 437	81	71	48
8	Elintarveteollisuusyöntekijäin liitto	58 001	61	65 181	28	—	—	123 182	89	114	61
9	Kivityöntekijäin liitto	82 834	23	77 744	84	47 367	68	207 946	75	113	44
10	Kutomateollisuusyöntekijäin liitto	909 394	40	209 252	—	—	—	1 118 646	40	144	71
11	Metalliteollisuusyöntekijäin liitto	213 086	82	?	—	—	—	213 086	82	75	83
12	Kirjatyöntekijäin liitto	91 002	85	107 492	26	—	—	198 495	11	148	67
13	Muurarien-, Rapparien ja Unuint. liitto ..	101 511	11	77 786	45	—	—	179 297	56	116	65
14	Nahkateollisuusyövään liitto	75 637	65	102 489	50	—	—	178 127	15	118	75
15	Vaatetustyöntekijäin liitto	53 655	36	51 065	96	—	—	106 721	32	111	15
16	Maalarintyöntekijäin liitto	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Rautatieläisten Ammattiliitto	40 124	33	20 469	99	—	—	60 594	32	83	57
18	Ajurien liitto	18 060	02	—	—	—	—	18 060	02	35	56
19	Mermies- ja Lämmittäjä-Unio	—	—	20 126	32	—	—	20 126	32	34	33
20	SVB:n Konepajojen työntekijäin liitto ..	—	—	100 962	51	43 469	91	166 453	85	98	70
21	Liike- ja Taloustyöntekijäin liitto	22 021	43	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Maatyövään liitto	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ammattijärjestön hoidossa oleva omaisuus		2 730 736	78	2 019 747	44	551 338	15	5 301 822	37	2 ²⁾ 117	14
Yhteensä Smk.		2 56 274	14	—	—	—	—	256 274	14	5	32

¹⁾ Kassa ei ole toiminnassa, eikä siis nämä varat esilnny työttömyyskassoja koskevassa taulukossa. — ²⁾ Ei ole otettu huomioon niiden liittojen jäsenlukua, jotka eivät ilmoittaneet varojaan.

Taulukko n:o 4.

Tietoja Suomen Ammattijärjestöön kuuluvien liittojen pääkassojen varoista v. 1922 eriteltynä.

N:o	Liiton nimi	Varoja:																Velkoja		Puhdas omaisuus	
		Rahaa kassassa		Rahaa pankissa		Saatavia		Osakkeita ja arvopapereita		Kaluston arvo		Kirjaston arvo		Muuta omaisuutta		Omaisuutta yhteensä					
		mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.		
1	Lasiteollisuust.	1 389 69	—	15 954 33	—	—	—	665	—	—	—	—	—	—	—	18 009 02	—	18 009 02	—		
2	Tie- ja Vesir.-t.	3 454 64	—	43 136 62	—	14 715 55	—	2 832 50	—	1 191 28	—	—	—	—	—	67 574 95	1) 14 481 41	53 093 54	—		
3	Puutyöntekijäin l.	48 747 80	—	149 062 76	—	110 860	—	2 995	—	9 000	—	1	—	2 244 36	—	320 666 56	—	320 666 56	—		
4	Sukeltajain liitto	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
5	Saha-, K.- ja St.-l.	221 527 56	—	352 902 52	—	85 889 05	—	11 360	—	27 773 25	—	1	—	19 024 60	—	718 477 98	2 253 492 58	464 985 40	—		
6	Paperiteollisuust. l.	40 589 37	—	48 082 68	—	2 503 75	—	1 300	—	5 346 20	—	377	—	1 616 40	—	99 815 40	—	99 815 40	—		
7	Jalometallityönt. l.	69 15	—	46 580 41	—	8 400	—	50	—	526	—	—	—	10 983 64	—	66 609 20	—	66 609 20	—		
8	Elintarveteoll.-t. l.	10 883 50	—	10 322 33	—	1 743 75	—	—	—	11 351 08	—	—	—	5 927 19	—	40 227 85	—	40 227 85	—		
9	Kivityöntekijäin l.	10 593 79	—	43 330 27	—	—	—	—	—	1 801 80	—	1	—	2 274 75	—	58 001 61	—	58 001 61	—		
10	Kutomateollis.-t. l.	18 049 34	—	49 595 29	—	—	—	800	—	3 179 60	—	—	—	11 210	—	82 834 23	—	82 834 23	—		
11	Metalliteollis.-t. l.	140 605 35	—	225 362 41	—	—	—	33 290	—	15 909 21	—	—	—	369 679 02	8) 20 479 84	909 394 40	—	909 394 40	—		
12	Kirjatyöntekij. l.	1 093 49	—	156 104 99	—	111 723 89	—	900	—	5 890 20	—	—	—	—	275 712 57	62 625 75	213 086 82	—			
13	M., R. ja Uun. l.	17 619 70	—	71 072 03	—	600	—	150	—	1	—	1	—	1 559 12	91 002 85	91 002 85	—	91 002 85	—		
14	Nahkateollisuust. l.	20 257	—	67 886 54	—	5 720 57	—	360	—	4 09 75	73 75	—	—	5 487 95	103 884 56	2 373 45	2 373 45	101 511 11	—		
15	Vaatetustyönt. l.	16 819 60	—	53 923 40	—	—	—	480	—	3 154 95	—	—	—	1 259 70	75 637 65	75 637 65	—	75 637 65	—		
16	Maalarintyöntek. l.	3 406 08	—	59 259 83	—	—	—	—	—	—	—	—	—	600	63 265 91	7 610 55	55 655 36	55 655 36	—		
17	Rautatieel. amm. l.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
18	Ajurien liitto	18 024 79	—	5 319 49	—	11 757 96	—	300	—	1 313	—	—	—	3 409 09	40 124 33	40 124 33	—	40 124 33	—		
19	Merim. ja L. Unio	903 92	—	7 762 40	—	5 360	—	610	—	1	—	300	—	4 122 70	19 060 02	1 000	18 060 02	18 060 02	—		
20	SVR Konep. -t. l.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
21	Liike- ja Tal.-t. l.	29 321 02	—	22 167 41	—	2 380 10	—	300	—	1 848 51	—	1	—	13 727 35	3) 47 723 87	69 745 30	22 021 43	22 021 43	—		
22	Maatyöväen l.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Yhteensä Smk.		603 355 79	1 427 825 71	506 682 87	56 392 50	92 385 83	755 75	453 044 78	3 140 524 23	409 787 45	2 730 736 78										

1) Työttömyysapukassan pohjarahastossa 9,500:— ja loput osastoilla. — 2) Velkoihin sisältyy eri rahastot, nimittäin: Työttömyysrahaston pohjarahasto 145,645: 15, Sairausrahasto 23,026: 60, osastojen varoja 5,998: 84 ja suoranaista velkaa 78,821: 99. — 3) Sisältyy Työttömyysapukassan varat.

Taulukko n:o 5.

Tietoja Suomen Ammattijärjestöön kuuluvien liittojen osastojen varoista v. 1922 eriteltynä.

N:o		Liiton nimi	Osastojen välittömässä hoidossa olevat varat vuoden lopussa																Tietoja antaneiden osastojen luku								
			V a r o j a																Velkoja		Puhdas omaisuus						
			Rahaa kassassa		Rahaa pankissa		Saatavia		Osakkeita		Kuluston arvo		Kirjaston arvo		Muuta omaisuutta		Omaisuutta yhteensä										
			mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.							
			mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.							
1	Lasiteollisuust. l.	4 327	65	—	—	1 274	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5 739	45	5 739	45					
2	Tie. ja Vesir.-t. l.	17 334	56	—	—	7 448	07	10 365	62	2 653	—	5 297	50	905	60	2 158	10	813	40	45 349	05	45 349	05				
3	Puutyöntekijäin l.	29 387	26	—	—	75 481	75	27 964	22	31 593	—	14 901	44	92	1 434	19	4 121	36	10 435	09	174 448	13	174 448	13			
4	Sukeltajain ¹⁾ l.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
5	Saha-, K.- ja St. l.	109 402	55	—	—	217 565	80	130 730	37	64 162	—	116 252	98	—	6 618	14	218 140	46	19 941	56	842 930	74	842 930	74			
6	Paperiteollisuust. l.	11 567	12	—	—	23 644	83	10 684	90	3 085	—	11 126	50	129	1 566	75	597	35	2 773	75	59 498	70	59 498	70			
7	Jalometallityönt. l.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
8	Elintarveteoll.t.t. l.	13 854	98	—	—	31 586	97	2 197	77	6 907	—	4 100	20	93	144	30	516	25	97	51	59 209	96	59 209	96			
9	Kivityöntekijäin l.	11 074	32	—	—	28 584	43	10 516	15	10 482	—	4 099	78	—	361	60	779	50	716	50	65 181	28	65 181	28			
10	Kuomateollist. l.	13 991	58	—	—	48 294	73	1 165	—	5 100	—	4 991	85	22	33	—	4 676	93	508	25	77 744	84	77 744	84			
11	Metalliteollis.-t. l.	47 380	70	—	—	68 231	38	37 455	80	39 953	—	20 675	46	319	2 102	03	4 535	55	11 081	92	209 252	—	209 252	—			
12	Kirjatyöntekij. l.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
13	M., B. ja Unint. l.	16 243	07	—	—	58 401	25	10 521	30	15 686	40	4 756	77	—	614	72	5 529	16	4 260	41	107 492	26	107 492	26			
14	Nahkateollisuust. l.	14 385	43	—	—	41 093	77	5 807	78	11 855	50	4 265	30	40	153	02	779	75	772	10	77 786	45	77 786	45			
15	Vaattetustyönt. l.	22 412	41	—	—	59 850	37	1 873	—	11 065	—	3 215	86	—	220	401	25	102 649	89	160	39	102 489	50	102 489	50		
16	Maalarintyöntek. l.	7 179	94	—	—	32 608	73	1 185	—	6 367	21	2 942	30	—	1 103	78	279	51	600	—	51 065	96	51 065	96			
17	Rautatiel. amm.-l.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
18	Ajurien l.	2 425	13	—	—	10 956	71	—	—	3 060	—	638	15	—	75	—	3 500	20	185	—	20 469	99	20 469	99			
19	Merim. ja L.-Unio	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
20	SVR Konep. t. l.	4 080	44	—	—	10 553	33	1 739	75	2 670	—	920	—	—	300	—	41	—	187	20	20 126	32	20 126	32			
21	Liike- ja Tal.t. l.	10 844	68	—	—	48 265	89	8 650	—	29 360	—	4 483	16	—	2 718	70	1 235	—	4 594	92	100 962	51	100 962	51			
22	Maatyöväen l.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
		Yhteensä smk.	335 891	82	—	763 842	31	260 856	66	244 128	—	11 202	684	73	719	18 349	83	251 120	66	2 076	875	44	57 128	—	2019 747	44	543

¹⁾ Ei ole osastoja.

Taulukko n:o 6.

Tietoja Suomen Ammattijärjestöön kuuluvien liittojen pääkassojen tuloista v. 1922.

N:o	Liiton nimi	Tulot																							
		Sisään- kirjoitus- maksuja		Vakinai- sia veroja		Ylim. veroja		Liiton lehdessä		Korkoja		Amm. järjestöitä		Ulko- mailta		Lahjoit- uksia		Kerätty vapaa- ehtoisesti		Muita tuloja		Yhteensä			
		mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.		
1	Lasiteollisuus työväen l.	—	—	5 592 05	—	—	—	—	—	998 73	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6 590 78		
2	Tie- ja Vesirakennust. l.	422 42	—	29 758 23	—	—	—	—	—	3 214	—	—	—	—	—	—	—	1 927 25	—	27 561 07	—	62 882 97			
3	Puutyöntekijäin l.	2 921	—	250 074 40	10 869 50	—	—	16 331 20	—	14 495 01	—	—	—	—	—	4 547 50	—	—	—	—	—	299 238 61			
4	Sukeltajain l.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
5	Saha-, Kulj- ja sekat. l.	34 321 50	—	731 772 50	112 891 25	—	—	—	—	14 977 37	175 095 45	—	—	—	—	15 768 70	78 409	2	177 937 58	1 241 172 38	—	—			
6	Paperiteollisuus työv. l.	1 875	—	141 565 85	—	—	—	5 917 45	—	1 032 15	222	64 426 33	—	—	—	238 175	229 279 08	—	—	—	—	—			
7	Jalometallityöntek. l.	225	—	15 515 50	102 85	—	—	—	—	3 277 02	—	—	—	—	—	239 78	19 340 15	—	—	—	—	—			
8	Elintarveteollisuus. l.	565	—	58 414 25	—	—	—	—	—	688 44	—	—	—	—	—	400	—	—	—	317 99	65 455 68				
9	Kivityöntekijäin l.	554	—	51 268	—	—	—	7 459 15	—	3 236 46	—	—	—	—	—	—	—	—	—	252	62 696 61				
10	Kutomateollisuus työv. l.	2 331 50	—	83 545 20	4 526 45	—	—	—	—	2 284 01	10 080	—	—	—	—	100	—	—	—	—	102 867 16				
11	Metalliteollisuus työnt. l.	7 839	—	622 361 56	534	—	—	—	—	22 592 74	—	—	—	—	—	71 404 42	—	—	—	1 138 85	725 870 57				
12	Kirjatyöntekijäin l.	1 782 20	—	283 032 6	—	—	—	1 000	—	13 150 36	—	—	—	—	—	470	—	—	—	475 02	299 910 18				
13	Muurarien-, R- ja U.t. l.	2 378	—	103 814 25	23 751 75	—	—	1 490	—	3 322 98	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1 034 50	135 791 48				
14	Nahkateollisuus työnt. l.	3 386	—	90 216	—	—	—	—	—	4 031 28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	978 55	98 611 83				
15	Vaatetustustyöntekijäin l.	2 073 50	—	78 368 45	—	—	—	—	—	3 342 03	6 414	—	—	—	—	—	—	—	—	354 20	90 552 18				
16	Maalarintyöntekijäin l.	1 895	—	45 076 70	—	—	—	7 042	—	2 655 87	—	—	—	—	—	1 300	—	—	—	7 700 60	68 993 37				
17	Rautatieäisten Amm.-l.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
18	Ajurien l.	876	—	46 206 40	—	—	—	—	—	290 74	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	77 707 45	125 080 59			
19	Merim- ja Lämm.-Unio	5 382 60	—	30 279 97	2 068	—	—	—	—	910 07	1 500	7 000	—	—	—	—	—	2 016	—	—	—	49 606 64			
20	SVR:n Konep. työnt. l.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
21	Liike- ja Taloustyönt. l.	1 965	—	86 524	—	—	—	9 625 60	—	1194 48	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2 339 06	101 648 14				
22	Maatyöväen l.	1 932	—	6 641	—	—	—	—	—	194 20	4	5 129 15	—	—	—	703 45	—	—	—	8 739 86	23 339 66				
Yhteensä Smk.		77 794 72	2 760 026 91	154 743 80	48 865 40	95 887 94	98 440 60	71 426 33	94 946 67	97 281 40	309 158 26	3 808 572 03	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			

1) Sisältyy osa maatyöliitolle saaduista rahoista. — 2) Sisältyy sairausapukassan tuloja 81,878: 35. — 3) Sisältyy hevosrenkaan tuloja 77,279: 45. — 4) Liitto on saanut Ammattijärjestöä 20,129: 15.

Taulukko n:o 7

Tietoja S. Ammattijärjestöön kuuluvien liittojen pääkassojen menoista v. 1922.

Taulukko n:o 8.

Valtion avustusta nauttivien Työttömyys- ja matka-apukassojen tulot ja menot v. 1922.

No	Kassan nim	Tulot												Menot											
		Osakas- maksuja		Valtiolta		Korkoja		Lahjoituksia		Muita tuloja		Yhteensä		Työttömyys- avustusta		Jäsenelle	Matka- avustusta		Jäsenelle	Hoito- kustannuksia		Muita menoja		Yhteensä	
		mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.		mk.	p.		mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.
1	Puutyöntekijäin liiton Työttömyys- ja matka-apukassa	74 234	53	33 360	02	12 098	80	—	—	—	—	119 693	35	42 941	—	296	969	75	17	15 925	—	52	—	59 887	75
2	Paperiteollisuustyöväen liiton Työttömyys- ja matka-apukassa ..	36 496	75	9 199	01	2 283	45	—	—	—	—	47 979	21	16 652	35	78	3 069	40	35	16 454	75	—	—	36 176	50
3	Kutomateollisuustyöntekijäin liiton Työttömyys- ja matka-apukassa	21 917	65	1) 617	70	2 385	05	—	—	—	—	24 920	40	459	—	5	—	—	—	12 007	50	—	—	12 466	50
4	Metalliteollisuustyöntekijäin liiton Työttömyys- ja matka-apukassa	69 151	29	95 768	15	—	—	2 000	—	2) 200 000	—	366 919	44	197 875	90	791	11 754	95	136	26 300	—	3) 110 508	75	346 439	60
5	Liike- ja Taloustyöntekijäin liiton Työttömyys- ja matka-apukassa	4) 21 619	25	—	—	—	—	—	—	—	—	21 619	25	—	—	—	—	—	—	—	—	1 873	25	1 873	25
	Yhteensä Smk.	223 419	47	138 944	88	16 767	30	2 000	—	200 000	—	581 131	65	257 928	25	1 143	15 794	10	188	70 687	25	112 434	—	456 843	60

¹⁾ Nostettu valtion osuus v. 1921. — ²⁾ Otettu liitolta lainaksi. — ³⁾ Maksettu lainoja. — ⁴⁾ Ei maksanut vielä v. 1922 avustuksia.

Taulukko n:o 9.

Valtion avustusta nauttivien Työttömyys- ja matka-apukassojen varat ja velat v. 1922 lopussa.

N:o	K a s s a n n i m i	V a r a t						V e l a t				Varoja kes- kimäärin osakasta kohden		Kassojen osakasten luku	
		Rahaa kassassa		Talletuksia pankissa		Saatavia ja muuta omaisuutta		Yhteensä		Velkoja		Puhdas omaisuus			
		mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.		
1	Suomen Puutyöntekijäin liiton Työttömyys- ja matka-apukassa	19 858	66	233 186	85	1	—	253 046	51	—	—	253 046	51	74 20	3 410
2	Suomen Paperiteollisuusyöväen liiton Työttömyys- ja matka-apukassa	1 992	24	59 816	66	—	—	61 808	90	—	—	61 808	90	24 85	2 487
3	Suomen Kutomateollisuusyöväen liiton Työttö- myys- ja matka-apukassa	4 992	31	42 375	37	—	—	47 367	68	—	—	47 367	68	25 84	1 833
4	Suomen Metalliteollisuusyöntekijäin liiton Työttö- myys- ja matka-apukassa	479	84	20 000	—	—	—	20 479	84	50 000	—	1) —	—	—	7 730
5	Suomen Liike- ja Taloustyöntekijäin liiton Työttö- myys- ja matka-apukassa	—	—	43 469	91	—	—	43 469	91	—	—	43 469	91	25 96	1 674
	Yhteensä Sm.k.	27 323	05	398 848	79	1	—	426 172	84	50 000	—	405 693	—	—	17 134

¹⁾ Kun Metalliteollisuusyöntekijäin liiton kassalla on velat 29,5:0:16 varoja suuremmat, niin jää kaikkien kassojen yhteiseksi pääomaksi ainoastaan 376,172: 84.

Taulukko n:o 10.

Tietoja Suomen Ammattijärjestöön kuuluvien liittojen lehdistä v. 1922.

Kustantajan nimis	Lehden nimi	H n:o 2 3 4 5 6 7 8 9 0	Painos kpl.	Vuosikerran hinta	
				Jäsenille	Muille
Puutyöntekijäin 1.		10	2 800	Ilmais.	5
Saha-, Kulj.- ja Sekat. 1.	Tiedonala;olehti	4	16 000	»	i
Paperiteollisuustyöv. 1.	Paperityöläinen	4	2 600	»	
Kutomateollisuustyöv. 1.	KutomatkoSläinen	4	2 500	»	— ;
Kivityöntekijäin 1.	Kivityölmies	12	1050	4 20	— — ;
Metalliteollisuustyönt. 1.	Metallityöiläinen	12	10 000	Ilmais.	7 — ;
Kirjatyöntekijäin 1.	Kirjatyö — jBokarbete	24	3 000	»	25 —
Muurarien-, E. ja U. 1.	Perusb:ivi	6	1500		10 —
Yaatetustyöntekijäin 1.	VaatetustVöläinen	4	1500	>	5 — ;
Maalarintyöntekijäin 1.	Yiest:i	4	1200	v 51—	5 — i
Rautatieläisten Amm.-l.	Ammattilehti	24	1200	20 !	20 — i
Ajurien 1.	Ajuri	4	1000	Ilmais..	— 1
Liike- ja Taloustyönt. 1.	Liike ja TaloniLStyöläinen	4	1500	8 —	8 — 4
Merim. ja Lämm. Unio	Merimies — Sjöman	6	—	— —	— —
3. Ammattijärjestö ...	S. Ammatt:järjestö	12	45 850 2 200	10	; 10
	Yhteensä		48 050		

a) Lehden hinta 35 penniä kappaleelta.

Edelläolevien taulukoiden johdosta

on valittaen mainittava, että vuositilastoa ei vielä nytkään saatu niin täydelliseksi kuin olisi ollut toivottavaa. Liittotoimikuntien antamat tiedot olivat kyllä jotensakin tyydyttävät, mutta liittojen osastot antoivat tietoja vain osittain. S. Ammattijärjestöön kuuluvissa liitoissa oli v. 1922 lopussa 897 osastoa, joista pyydetyt tiedot antoi varoistaan 543 osastoa ja palkkatilastoon ainoastaan 419 osastoa. Mitä nyt julkaistuun vuositilastoon tulee, niin on taulukon n:o 1 johdosta mainittava, että siihen oli tarkoitus liittää tiedot v. 1922 ajalla yhtyneistä ja eronneista jäsejnistä, mutta vaillinaisten tietojen tähden täytyi siitä luopua. Samoih oli tarkoitus julkaista erityiset taulukot osastojen tuloista ja menbista, ja ne jo tehtiinkin, mutta nekin olivat niin puutteelliset, ette} niitä voitu painattaa. Kaikista puutteistaan huolimatta vastaa tilasto suurin piirtein katsottuna todellisuutta järjestöjen taloudellisesta tilasta ja keskimääräisistä tuntipalkoista sekä liittojen maksaneista avustuksista.

Helsingissä, huhtik. 3 p:nä 1923.

A. Halme.

Sisällysluettelo.

	Sivu
Yleiskatsaus.....	3
S. Ammattijärjestön toimikunnan jäsenet	5
Liittokokoukset.....	6
Kehoitus- ja valistustyö.	7
Työttömyyskysymys	11
Poliittinen vaino.....	16
8-tuntisen työaikalain käytäntönsovelluttaminen	25
Työsääntölain käytäntöön sovelluttaminen	27
Tapaturmalain uusiminen.....	31
Työehtosopimuslakiehdotuksesta annettu lausunto	33
Kansainvälinen yhteys.....	34
Palkkaliikkeet ja työselkkaukset	36
Työriidat ja palkkaliikkeet S. Saha-, Kuljetus- ja Sekatyöväen liiton alaisilla työmailla	37
Työriidat ja palkkaliikkeet metalliteollisuudessa	51
Työriidat ja palkkaliikkeet paperiteollisuudessa	53
Työriidat ja palkkaliikkeet kutomateollisuudessa	57
Työriidat ja palkkaliikkeet elintarveteollisuuden alalla	60
Työriidat ja palkkaliikkeet puuteollisuudessa.....	62
Työriidat ja palkkaliikkeet nahkateollisuudessa	64
Työriidat ja palkkaliikkeet maalarintyönalalla	65
Työriidat ja palkkaliikkeet vaatetustyönalalla.....	67
Työriidat ja palkkausliikkeet muuraustyön alalla	70
Palkkaliikkeet S. Liike- ja Taloustyöntekijäin liiton alaisilla työaloilla	71
Työriidat ja palkkaliikkeet kivityöalalla.....	74
Toiminnan yhtenäistytämistoimenpiteet.....	74
Järjestökuri ja kieltolain noudattaminen.....	76
Kustannustoiminta	77
Työnjuhlut	78
15-vuotisjuhlamerkki	79
S. Ammattijärjestön alaiset järjestöt	79
Muita toimenpiteitä	79
Kertomus S. Ammattijärjestön tileistä v. 1922	82
Tilintarkastuskertomus	86
S. Ammattijärjestön toimikunnan selostus	87
Liittojen v. 1922 suorittamat vakinaiset ja valistusverot	88
Tietoja	89